WMW PROJEKT S.C.

90-006 Łódź, ul. Piotrkowska 116/49
tel.(0-42) 632-80-38
tel./fax (0-42) 634-07-00
e-mail: wmwprojekt@lodz.sm.pl

Bank Zachodni WBK S.A. Konto Nr
57 1090 1304 0000 0000 3001 2903

RADA GMINY RZECZYCA

Nazwa opracowania:

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RZECZYCA

TEKST STUDIUM – **Załącznik nr 1 do Uchwały Nr** XVI/109/2015
Rady Gminy Rzeczyca z dnia 18 grudnia 2015

Zleceniodawca: **Gmina Rzeczyca**

Przewodniczący Rady Gminy
Leszek Kościelski

Autorzy: **dr inż. arch. Danuta Mirowska – Walas**
upr. do plan. przestrz. 1098/90

mgr Michał Kubiński

Łódź, grudzień 2015 r.

WMW PROJEKT S.C.

90-006 Łódź, ul. Piotrkowska 116/49
tel.(0-42) 632-80-38
tel./fax (0-42) 634-07-00
e-mail: wmwprojekt@lodz.sm.pl

Bank Zachodni WBK S.A. Konto Nr
57 1090 1304 0000 0000 3001 2903

Nazwa opracowania:

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY RZECZYCA – podlegająca zmianie

TEKST STUDIUM – **Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVI/118/2012**
Rady Gminy Rzeczyca z dnia 16 lutego 2012 r.

Zleceniodawca: **Gmina Rzeczyca**

Autorzy:

koordynacja układ funkcjonalno – przestrzenny	**dr inż. arch. Danuta Mirowska – Walas** **upr. do plan. przestrz. 1098/90**
środowisko przyrodnicze i kulturowe rolnicza przestrzeń produkcyjna zagadnienia społ. – gosp.	**mgr Michał Kubiński**
komunikacja	**mgr inż. Bogusław Piasecki**
gospodarka wodno - ściekowa	**mgr inż. Elżbieta Kurzypska**
elektroenergetyka, c-o, gaz, telekomunikacja	**mgr inż. Tadeusz Pawlikowski**

Łódź, luty 2012 r.

Planowanie przestrzenne · Urbanistyka · Architektura · Wycena i zarządzanie nieruchomościami

Spis treści

I. INFORMACJE WPROWADZAJĄCE 6

1. Podstawa opracowania 6

1.1 Uchwała o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium 6

1.2 Umowa na sporządzenie zmiany studium 6

2. Podstawowe informacje o zmianie studium 6

2.1 Charakter i tryb opracowania 6

2.2 Dotychczasowe opracowanie określające politykę przestrzenną gminy i tryb ich sporządzania 7

3. Cel opracowania zmiany studium 10

4. Zakres opracowania zmiany studium 10

4.1 Obszar objęty opracowaniem 10

4.2 Zawartość opracowania 10

5. Materiały wyjściowe do opracowania 12

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO 14

1. Położenie gminy w regionie i województwie 14

1.1 Wybrane informacje o gminie 14

1.2 Zewnętrzne uwarunkowania wpływające na kształtowanie polityki przestrzennej 14

2. Zasoby i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego 15

2.1 Położenie geograficzne 15

2.2 Rzeźba terenu 16

2.3 Budowa geologiczna 17

2.4 Surowce naturalne, obszary i tereny górnicze, udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla 19

2.5 Klimat 21

2.6 Wody powierzchniowe 22

2.7 Wody podziemne 23

2.8 Utwory powierzchniowe i gleby 25

2.9 Flora i fauna 32

2.10 Walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz obszary i obiekty prawnie chronione 34

2.11 Zagrożenie powodziowe 41

2.12 Zagrożenie ruchami masowymi 43

2.13 Zanieczyszczenia, zagrożenia sanitarno – zdrowotne 44

3. Środowisko kulturowe 49

3.1 Rys historyczny 49

3.2 Wartości kulturowe objęte ochroną 50

3.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków 50

3.2.2. Obiekty wskazane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków 51

3.2.3. Chronione układy rozplanowania i krajobrazu 52

3.2.4. Stanowiska archeologiczne 53

3.2.5. Dobra kultury współczesnej 58

4. Potencjał demograficzny i społeczny 58

4.1 Rozwój ludności i jego czynniki 59

4.2 Rynek pracy 62

4.3 Mieszkalnictwo 63

4.4 Infrastruktura społeczna 64

5. Potencjał gospodarczy 70

5.1 Działalność gospodarcza 70

5.2 Rolnictwo 71

6. Charakterystyka przestrzenna gminy 76

6.1 Stan prawny gruntów 76

6.2 Stan zainwestowania i możliwości rozwojowe 76

7. Układ komunikacyjny 78

7.1 Układ drogowy 79

7.2 Układ kolejowy 80

8. Infrastruktura techniczna 81

8.1 Zaopatrzenie w wodę 81

8.2 Gospodarka ściekowa 82

8.2.1. Odprowadzanie ścieków sanitarnych 82

8.2.2. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych 83

8.3 Zasilanie w energię elektryczną 84

8.4 Zaopatrzenie w gaz 85

8.5 Zaopatrzenie w ciepło 85

8.6 Telekomunikacja 85

8.7 Gospodarka odpadami 86

9. Dotychczasowe ustalenia z zakresu planowania przestrzennego 89

9.1 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego 89

9.2 Decyzje z zakresu planowania przestrzennego 91

10. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy 92

10.1 Kierunki i wizje rozwoju gminy wg dokumentów strategicznych 92

10.2 Analiza wprowadzonych zmian pod kątem potrzeb i możliwości rozwoju gminy 94

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY 97

1. Cele polityki przestrzennej 97

2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego 97

2.1 System powiązań przyrodniczych 97

2.2 Prawna ochrona środowiska przyrodniczego 99

2.3 Możliwości zwiększenia bogactwa przyrodniczego gminy i poprawy warunków środowiskowych... 106

2.4 Przeciwdziałanie zagrożeniu powodzi, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych 110

3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej 112

3.1 Elementy podlegające ochronie prawnej 113

3.2 Projektowane elementy 114

4. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów 117

4.1 Kierunkowe przekształcenia struktury funkcjonalno – przestrzennej 117

4.2 Podstawowe typy terenów wyróżnionych ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania tych terenów 120

4.3 Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym i obszary przestrzeni publicznych o szczególnym znaczeniu 127

4.4 Obszary wymagające rehabilitacji i rekultywacji 128

5. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....129
6. Kierunki i zasady kształtowania obszarów innych.....131
6.1 Tereny zamknięte i ich strefy ochronne 131
6.2 Obiekty i obszary dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny..... 135
6.3 Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej 135
7. Kierunki rozwoju układu komunikacji 136
7.1 Układ drogowy 136
7.2 Układ kolejowy 138
7.3 Układ tras turystycznych 138
8. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej 138
8.1 Zaopatrzenie w wodę 138
8.2 Odprowadzanie ścieków sanitarnych, wód opadowych i roztopowych..... 139
8.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną..... 141
8.4 Zaopatrzenie w gaz..... 142
8.5 Zaopatrzenie w ciepło 142
8.6 Telekomunikacja..... 143
8.7 Gospodarka odpadami 143
9. Obszary wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nieleśne 143
9.1 Obszary wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 144
9.2 Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne 145
10. Zadania i inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.....146
IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ.....149

I. INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1. Podstawa opracowania

1.1 Uchwała o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium

Uchwałą Nr XXXII/246/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. Rada Gminy Rzeczyca podjęła decyzję o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uchwalonego Uchwałą Nr XIV/69/99 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 17 grudnia 1999 r. i zmienionego Uchwałą Nr XVI/118/2012 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 16 lutego 2012 r.
Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzeczyca tj. opracowanie, które podlega obecnej zmianie zostało zatwierdzone ww.uchwałą z 2012 r.

1.2 Umowa na sporządzenie zmiany studium

Podstawą sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzeczyca jest umowa zawarta pomiędzy gminą Rzeczyca a firmą „WMW-projekt" z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 116/49.

2. Podstawowe informacje o zmianie studium

2.1 Charakter i tryb opracowania

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej samorządu. Jest wyrazem jego poglądów i postanowień związanych z rozwojem gminy. Głównym zadaniem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, wpisanej w politykę przestrzenną państwa oraz ogólnych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium ma także za zadanie sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, tym samym jest dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy i jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
Określona w niniejszej Zmianie studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- stan środowiska przyrodniczego oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunki i jakość życia, ochronę zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie odrębnych przepisów,
- występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,

- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno - ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

W polityce przestrzennej gminy nie uwzględnia się rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym dla obszaru województwa łódzkiego, wobec braku takiego dokumentu, a także udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla wobec braku ich występowania w gminie.

Ze względu na brak potrzeby i uzasadnienia nie wskazuje się również obszarów wymagających remediacji lub obszarów zdegradowanych.

Obecna Zmiana studium opracowywana jest zgodnie z trybem określonym w art. 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 199 z późn.zm.), uwzględnia również wymogi Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28.04.2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118 poz. 1233).

Zmiana studium uwzględnia także wymogi ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.).

W związku z powyższym równolegle do sporządzania zmiany studium prowadzona jest procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko polegająca na sporządzeniu prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium (z niezbędnym zapewnieniem możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu).

Zgodnie z obowiązującą ustawą, przedmiotowa zmiana studium, po uchwaleniu przez Radę Gminy, będzie określać politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, nie będzie aktem prawa miejscowego. Jednak ustalenia zmiany studium będą wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów.

2.2 Dotychczasowe opracowanie określające politykę przestrzenną gminy i tryb ich sporządzania

Studium 1999 r.

Pojęcie „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego" zostało wprowadzone obowiązującą wówczas ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzeczyca zatwierdzone uchwałą Nr XIX/69/99 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 17 grudnia 1999r. zostało wykonane przez zespół w składzie:

- mgr Edward Chojnacki – zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura społeczna, gospodarcza
- mgr inż. Mirosław Caban – infrastruktura sanitarna

- mgr inż. Danuta Sawicka – rolnictwo
- mgr inż. Marianna Nalewajczyk – komunikacja
- mgr inż. Andrzej Newecki – elektroenergetyka i telekomunikacja
- dr Barbara Nowakowska – Demografia i rynek pracy
- mgr Ewa Wyczawska – ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego

Zlecając w marcu 2008 r. opracowanie „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Rzeczyca", wójt spełnił wymogi wynikające z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dotyczące sporządzenia przynajmniej raz w kadencji rady gminy oceny aktualności studium i planów miejscowych.

Zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy od 1999 r. oceniono pod kątem:

- zgodności opracowań planistycznych z obowiązującymi przepisami prawnymi z zakresu planowania przestrzennego,
- stanu i opracowań planistycznych i ich powiązań z innymi dokumentami o charakterze programowym dotyczącymi rozwoju gmin,
- rozmieszczenia inwestycji budowlanych na podstawie decyzji warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
- rozmieszczenia zmian w użytkowaniu i podziałów nieruchomości,
- wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów.

W ramach opracowania dokonano oceny:

- aktualności Studium z 1999 r. wynikającej ze zgodności z :
  - aktualnymi przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
  - przepisami odrębnymi,
- relacji pomiędzy opracowaniami planistycznymi a polityką rozwoju gminy określoną w Planie Rozwoju Lokalnego gminy i innych dokumentach,
- zgodności z aktualnymi ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Sformułowano propozycję harmonogramu opracowania zmiany studium oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W odniesieniu do studium 1999 sformułowano wnioski:

- konieczne jest opracowanie aktualnego opracowania ekofizjograficznego dla całej gminy,
- konieczne jest sporządzenie zmiany studium z 1999 r., zwłaszcza w zakresie redakcji kierunków zagospodarowania przestrzennego i dostosowania ich do aktualnych wymogów prawnych z uwzględnieniem powiązań z innymi dokumentami (programami lub planami dotyczącymi rozwoju gminy).

Stwierdzono, że w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy należy zweryfikować zasięgi:

- obszarów kontynuacji i rozwoju zabudowy,
- terenów górniczych związanych z eksploatacją surowców mineralnych,
- obszarów ochrony przed zabudową obejmujących tereny wysokich walorów przyrodniczych oraz tereny strategicznych powiązań przyrodniczych.

Na podstawie w/w analizy Rada Gminy Rzeczyca podjęła uchwałę Nr XXVII/210/2009 z dnia 5 lutego 2009r. w sprawie aktualności studium i planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego, w której stwierdzono:

- częściową utratę aktualności w/w dokumentów,
- uznano za zasadne dokonanie zmiany Studium w zakresie uwarunkowań wynikających z nowych uregulowań prawnych dotyczących obszarowych form ochrony przyrody na terenie gminy Rzeczyca oraz w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Uchwałą Nr XXVII/211/2009 z dnia 5 lutego 2009 r. Rada Gminy Rzeczyca podjęła decyzję o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium z 1999 r.

Studium 2012 r.

Opracowanie zmiany studium obejmowało obszar w granicach administracyjnych gminy Rzeczyca.

Ze względu na to, iż:

- studium zostało uchwalone przed wejściem w życie ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i nie zawierało wszystkich wymaganych w/w ustawą elementów,
- wymagało aktualizacji większości informacji (ze względu na długi odstęp czasowy pomiędzy uchwaleniem studium a sporządzaną zmianą),

Studium 2012 tylko częściowo, w zakresie uwarunkowań, wykorzystało informacje i materiały zawarte w studium z 1999 r..

W bardzo znaczącym stopniu wykorzystało materiał dotyczący charakterystyki elementów środowiska przyrodniczego zawarty w podstawowym opracowaniu ekofizjograficznym sporządzonym dla gminy w 2010 r.

Ze względu na zakres zmian część dotycząca kierunków rozwoju przestrzennego, zarówno w części tekstowej jak i graficznej, uległa ponownej redakcji.

Zmiana studium 2012 wykorzystała wszystkie zgromadzone materiały i przeprowadzone analizy, zgłoszone opinie i uwagi oraz została dostosowana do nowych uwarunkowań formalnych oraz merytorycznych wynikających z wykonanych po 1999 r. opracowań dotyczących województwa łódzkiego, gminy Rzeczyca lub jej fragmentów.

Zmiana studium zawiera pełne ustalenia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawione w jednolitym tekście i rysunku, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zmianami) oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Zmiana studium została zatwierdzona uchwałą Nr XVI/118/2012 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 16 lutego 2012 r.

3. Cel opracowania zmiany studium

Potrzeba opracowania nowej edycji studium wynika z konieczności weryfikacji części ustaleń obowiązującej zmiany studium.

Do głównych przesłanek merytorycznych należą zamierzenia polityki społeczno-gospodarczej i koncepcje dotyczące zagospodarowania pojedynczych działek, nieruchomości artykułowane przez władze samorządowe, inwestorów oraz wnioski zgłoszone przez instytucje i osoby fizyczne przed i po ogłoszeniu o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium.

Wśród powyższych należy podkreślić duże zainteresowanie ze strony inwestorów terenem gminy jako miejscem lokalizacji elektrowni słonecznych – farm fotowoltaicznych o maksymalnej mocy przyłączeniowej przekraczającej 100 kW. Powyższe inwestycje nie były przewidywane w obecnie obowiązującym dokumencie, a zgodnie z obowiązującymi przepisami jeżeli w obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w studium ustala się ich rozmieszczenie.

4. Zakres opracowania zmiany studium

4.1 Obszar objęty opracowaniem

Opracowanie zmiany studium obejmuje obszar w granicach administracyjnych gminy Rzeczyca, w którym ze względu na potrzebę aktualizacji wprowadzono zmiany o charakterze punktowym dotyczące pojedynczych nieruchomości, działek – terenów o niewielkich powierzchniach.

Powierzchnia gminy wynosi 10862 ha, a ludność 4 761 (Urząd Statystyczny w Łodzi 2013).

4.2 Zawartość opracowania

Niniejsza zmiana studium opracowana jest w ujednoliconej formie i zawiera wszelkie dane opublikowane w dostępnych materiałach, wynikające z opinii i uwag zgłoszonych przez instytucje, biorące udział w sporządzaniu dokumentu.

W obecnej edycji zmiany studium wprowadzono zmiany dotyczące:

- aktualizacji danych statystycznych i informacji o gminie na podstawie dostępnych źródeł, w tym m. in. dotyczących:
  - udokumentowanych złóż surowców naturalnych,
  - obszarów i terenów górniczych,
  - pomników przyrody,
  - obszarów Natura 2000,
  - terenów zmeliorowanych i urządzeń melioracji wodnych szczegółowych,
  - obiektów w gminnej ewidencji zabytków,
  - terenów zamkniętych,
  - miejscowych planów będących w trakcie opracowania,

- dostosowania problematyki związanej z zagrożeniem powodziowym do wymogów obowiązujących przepisów w zakresie ustalenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczonych na podstawie map zagrożenia powodziowego; -
- zmiany przeznaczenia o charakterze punktowym dotyczące pojedynczych działek, nieruchomości - terenów o niewielkich powierzchniach, wynikające z uwzględnienia części wniosków władz samorządowych oraz inwestorów obejmujące:
  - wyznaczenie terenów dla lokalizacji farm fotowoltaicznych (w sołectwach: Rzeczyca Nowa, Sadykierz, Rzeczyca, Jeziorzec, Kawęczyn, Lubocz - Roszkowa Wola,
  - zmiany przeznaczenia wybranych pojedynczych terenów lub korekty zasięgu danej funkcji; w sołectwach: Brzozów, Rzeczyca, Grotowice, (dolesienia); Rzeczyca, Wiechnowice, Kanice, (zabudowa produkcyjno-usługowa); Roszkowa Wola (eksploatacja powierzchniowa); Brzozów, Glina, Jeziorzec, Bartoszówka (produkcja rolnicza); Rzeczyca, Kawęczyn, Lubocz, Łęg (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa); Rzeczyca (zabudowa usługowo-mieszkaniowa); Grotowice, Rzeczyca (usługi sportu, rekreacji i turystyki), Jeziorzec (likwidacja składowiska odpadów),
  - wskazanie lokalizacji:
    - 2 zbiorników retencyjnych na cieku A w Rzeczycy: w sąsiedztwie parku oraz przy ul. Zacisze,
    - 5 zbiorników: na strudze Olszówka-grobla „Glina I" i grobla „Glina II" , w oparciu o źródło - przy drodze powiatowej nr 4707E oraz w Glinie na działce nr ew.277/1 (Leśnictwo Żądłowice, oddział część 190 k) i Zawadach w ramach rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
- weryfikacji zasięgów obszarów do objęcia sporządzeniem miejscowych planów (centrum Rzeczycy, Grotowice).

W niniejszej zmianie studium dokonano zarówno w części tekstowej, jak i graficznej studium zmian w odniesieniu do wszystkich treści, które w wyniku wprowadzonych, opisanych powyżej zmian przestały być aktualne.

Dla potrzeb niniejszego opracowania wykorzystano ze Zmiany studium z 2012 r. tekst uwarunkowań rozwoju gminy dokonując weryfikacji i aktualizacji na podstawie dostępnych materiałów.

Uwarunkowania przestrzennego rozwoju gminy ilustruje rysunek dołączony do niniejszego tekstu.

Ustalenia zmiany studium obejmujące określenie kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego zostały zaktualizowane w porównaniu do treści Zmiany studium z 2012 r. zarówno w zakresie tekstu jak i warstwy graficznej.

Niniejsza zmiana studium zawiera pełne ustalenia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawione w jednolitym tekście i rysunku, zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. 2015 r. poz. 199) oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Uwarunkowania rozwoju gminy ilustruje rysunek dołączony do niniejszego tekstu:

Załączniki do uchwały o uchwaleniu zmiany studium stanowią:

- Tekst zmiany studium – zał. nr 1 do Uchwały Rady Gminy Rzeczyca,
- Rysunek zmiany studium – Kierunki rozwoju przestrzennego w skali 1:10 000 - zał. nr 2 do Uchwały Rady Gminy Rzeczyca,
- Rozstrzygnięcie Rady Gminy Rzeczyca dotyczące sposobu rozpatrzenia uwag zgłoszonych w trakcie wyłożenia projektu zmiany studium do publicznego wglądu – zał. nr 3 do Uchwały Rady Gminy Rzeczyca.

Dokumentację planistyczną stanowi zbiór dokumentów potwierdzających poszczególne etapy procedury formalno-prawnej.

Tekst i rysunek zmiany studium, zawierające ustalenia zmiany studium, stanowią integralnie ze sobą związany dokument i winny być stosowane komplementarnie.

Oznaczenia graficzne ustaleń na rysunku dostosowano do skali mapy, co oznacza iż dopuszcza się uszczegółowienie przebiegu granic poszczególnych terenów oraz przebiegu dróg i sieci infrastruktury technicznej na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pod warunkiem utrzymania zamierzonej dyspozycji przestrzennej.

5. Materiały wyjściowe do opracowania

dotyczące województwa:

- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2015 z poszerzoną prognozą do roku 2020, Urząd Marszałkowski, styczeń 2006,
- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" zatwierdzony uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.,
- Program ochrony środowiska województwa łódzkiego, BPPWŁ, grudzień 2007 r.,
- Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2011 roku – Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź 2012,
- Wojewódzki Program Małej Retencji – dla województwa łódzkiego, zatwierdzony uchwałą Nr III/887/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28.03.2006 r.,
- Aneks Wojewódzkiego Programu Małej Retencji – dla województwa łódzkiego, WZMiUW w Łodzi, BPPWŁ w Łodzi, Łódź 2010 r.,
- Studium dla terenów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Obszary zagrożenia powodziowego – rzeka Pilica, MGGP Tamów 2004 r. (na zlecenie RZGW w Warszawie),
- Plan Ochrony Spalskiego Parku Krajobrazowego, BPPWŁ, Łódź 2002 r. – nie zatwierdzony,
- Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna szlaku wodnego Pilicy, BPPWŁ, Łódź 2006 r.
- Wojewódzki program opieki nad zabytkami, BPPWŁ, czerwiec 2007 r.,
- Program rozwoju turystyki w województwie łódzkim na lata 2007 – 2020;

dotyczące gminy:

- Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Rzeczyca, Pracownia Urbanistyczno – Architektoniczna Ewa Murawska, Skierniewice czerwiec 2008,
- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzeczyca z 2012 r. przyjęta uchwałą Nr XVI/118/2012 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 16 lutego 2012 r.,
- Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Rzeczyca sporządzona w ramach projektu Partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego Dolina rzeki Pilicy w powiecie tomaszowskim,
- Strategia Rozwoju Gminy Rzeczyca na lata 2015-2020 (projekt) opracowana w ramach projektu Partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego Dolina rzeki Pilicy w powiecie tomaszowskim,
- Opracowanie ekofizjograficzne gminy Rzeczyca, AiK, kwiecień 2010,
- Uproszczone plany urządzenia lasów i inwentaryzacje stanu lasów na okres styczeń 2006 – grudzień 2015 r.: gmina Rzeczyca – części I i II, obręby Łęg, Sadykierz, Roszkowa Wola,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rzeczyca na lata 2008 – 2015,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Rzeczyca, EkoPerfekt, Piotrków Trybunalski – Rzeczyca 2008 - przyjęty uchwałą Rady Gminy Rzeczyca Nr XXXIV/274/2009 z dnia 17 grudnia 2009 r.,
- Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Rzeczyca, przyjęty uchwałą Nr XXXIV/273/2009 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 17 grudnia 2009r.,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Rzeczyca, EkoPerfekt, Piotrków Trybunalski 2009 - przyjęty uchwałą Rady Gminy Rzeczyca Nr XXXIV/275/2009 z dnia 17 grudnia 2009 r.,
- Obowiązujące uchwały Rady Gminy Rzeczyca w sprawie uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych fragmentów gminy,

inne:

- Serwis „Bank Danych Lokalnych" prowadzony przez Główny Urząd Statystyczny,
- Serwis MIDAS prowadzony przez Państwowy Instytut Geologiczny,
- Mapa topograficzna w skali 1:10 000,
- Mapy glebowo-rolnicze obszaru gminy Rzeczyca,
- Mapa numeryczna obszaru gminy (baza danych programu EWMAPA z warstwami użytków i naniesień),
- Wnioski zgłoszone w wyniku zawiadomienia właściwych instytucji i organów o przystąpieniu do zmiany studium,
- Wnioski zgłoszone przez osoby fizyczne przed i po przystąpieniu do zmiany studium,
- Wytyczne Zleceniodawcy.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

1. Położenie gminy w regionie i województwie

1.1 Wybrane informacje o gminie

Gmina Rzeczyca położona jest we wschodniej części powiatu tomaszowskiego oraz we wschodniej części województwa łódzkiego, wschodnia granica gminy Rzeczyca sąsiaduje bezpośrednio z obszarem województwa mazowieckiego.

Gmina Rzeczyca zajmuje powierzchnię 10 862 ha, administracyjnie gminę tworzy 21 miejscowości, z których utworzono 18 sołectw.

Gmina Rzeczyca położona jest we wschodniej części Powiatu Tomaszowskiego a wraz z nim – we wschodniej części województwa łódzkiego.

Gmina graniczy:

- od północy z gminą Cielądz (powiat rawski),
- od zachodu z gminą Czerniewice,
- od wschodu z gminą Nowe Miasto nad Pilicą (województwo mazowieckie),
- od południa z gminami : Poświętne, Inowłódz i Odrzywół.

W granicach administracyjnych Gminy Rzeczyca znajduje się 19 miejscowości statystycznych: Bartoszówka, Bobrowiec, Brzeg, Brzozów, Glina, Grotowice i Brzeziny, Gustawów, Jeziorzec, Kanice i Stanisławów, Kawęczyn, Lubocz, Łęg, Roszkowa, Rzeczyca, Rzeczyca Nowa, Sadykierz, Wiechnowice, Zawady, które wchodzą w skład 18 sołectw.

Gminę zamieszkują 4 761 osoby.

W zakresie problematyki demograficznej cechują ją:

- mała gęstość zaludnienia (45 os/km2)
- niewielka przewaga ludności wieku produkcyjnego nad ludnością wieku przed- i poprodukcyjnego
- ujemny przyrost naturalny (-15)
- w strukturze płci –przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet (100/93)
- 7,3 % zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym gminy

1.2 Zewnętrzne uwarunkowania wpływające na kształtowanie polityki przestrzennej

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. polityka przestrzenna gminy określona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego powinna uwzględniać zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych określonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

- Na obszarze województwa łódzkiego obecnie obowiązuje „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" zatwierdzony uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r..

Zgodnie z ustaleniami tego planu cechami determinującymi rozwój gminy Rzeczyca są:

- przesądzony strategiczny układ powiązań drogowych:
  - droga o znaczeniu regionalnym (wojewódzka) nr 726,

- Centralna Magistrala Kolejowa – przesadzająca o włączeniu jej w przyszły system kolei dużych prędkości;

- uwarunkowania rozwoju przestrzennego;
  - układ komunikacyjny,
  - obszary ochrony przyrody Natura 2000,
  - dobre gleby kl. III w centrum gminy (sołectwa Rzeczyca i Rzeczyca Nowa),
  - mocny ośrodek gminny w Rzeczycy;
- uwarunkowania osadnicze:
  - wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich gminy – w tym: rozwój rolnictwa wielofunkcyjnego i ekologicznego

W układzie powiązań regionalnych Plan zakłada tworzenie sieciowej struktury powiązań gospodarczych gmin poprzez tworzenie „klastrów". Gmina Rzeczyca uplasowana została w tomaszowsko- opoczyńskim klastrze ceramicznym i materiałów budowlanych.

W zakresie infrastruktury technicznej założono:

- utrzymanie istniejących linii elektroenergetycznych 110kV,
- zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych ukierunkowane na produkcję energii z biomasy ze względu na predyspozycje do rozwoju komponentów do produkcji energii,
- produkcję biogazu na oczyszczalniach ścieków, rozwój energetyki biogazowej z wykorzystaniem tzw. kogeneracji na oczyszczalniach,
- budowę lokalnego gazociągu wysokiego ciśnienia o znaczeniu lokalnym prowadzona na teren gminy z kierunku północno – zachodniego wraz z planowaną stacją redukcyjno – pomiarową I stopnia.

Ponadto w planie określono szlaki turystyczne, których fragmenty poprowadzono przez obszar gminy Rzeczyca:

- Szlak Parków Krajobrazowych,
- Międzynarodowy Szlak Rowerowy Poznań – Łódź – Warszawa,
- Łódzki Szlak Konny im. H. Dobrzańskiego „Hubala",
- Szlak wodny Pilicy.

2. Zasoby i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

2.1 Położenie geograficzne

Według podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (J. Kondracki, 1994), obszar gminy Rzeczyce zajmuje fragment następujących jednostek:

- prowincji 31 – Niż Środkowoeuropejski,
- podprowincji 318 – Niziny Środkowopolskie,
- makroregionu 318.8 – Wzniesienia Południowomazowieckie,
- mezoregionów:
  1. 318.83 - Wysoczyzny Rawskiej,

  2. 318.84 - Równiny Piotrkowskiej,
  3. 318.85 - Doliny Białobrzeskiej.

2.2 Rzeźba terenu

Gmina Rzeczyca charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą terenu. Na przeważającej części północnej i centralnej dominuje niemal płaska wysoczyzna morenowa a w części północno-zachodniej - równiny sandrowe.

Urozmaiceniem płaskiej wysoczyzny morenowej są wcinające się w nią doliny cieków: Cieku A i rzeki Lubocz oraz dolina Pilicy z wysoką skarpą północną, dominującą w krajobrazie południowej i południowo-wschodniej części obszaru gminy.

W plejstocenie miały miejsce wielkie zlodowacenia Polski. Podczas zlodowacenia środkowopolskiego stadiału warty (210-130 tys. lat temu) lądolód przytransportował i osadził w rejonie Rzeczycy materiał skalny głównie w postaci glin zwałowych. Obszar pokryty glinami zwałowymi, nazwany wysoczyzną Rzeczycy, stanowiący fragment Wysoczyzny Rawskiej, ma dziś formę płaskiej równiny denudacyjnej (zniszczonej procesami wietrzeniowymi), która dominuje wysokościowo nad otoczeniem. Wschodni równinny fragment wysoczyzny Rzeczycy – to równiny sandrowe i wodnolodowcowe, które tworzą serie piasków naniesionych przez wody, wypływające z topniejącego lądolodu. Na obszarze wysoczyzny Rzeczycy występują płaty równin zastoiskowych, które powstały poprzez zatamowania odpływu wód przez lądolód. Spotyka się je po obu stronach doliny rzeki Lubocz i jej prawobrzeżnego dopływu – Rzeczycy oraz w rejonie Gliny.

Południowo-zachodni niewielki fragment gminy Rzeczyca, porośnięty lasami, pokryty piaskami przewianymi i ciągami wydm parabolicznych o przebiegu NW-SE, należy do Równiny Piotrkowskiej.

W czasie zlodowaceń, wskutek blokady odpływu wód na północ, wody powierzchniowe spływały pradolinami na zachód wzdłuż czoła lodowca. Wraz z recesją lądolodu wody zmieniały kierunek, przenosząc się z równoleżnikowych pradolin w kierunku północnym, o czym świadczą charakterystyczne załamania w kierunkach biegu rzek.

System dolin rzecznych ukształtowanych w interglacjale emskim (w schyłkowej części zlodowacenia warty) na obszarze Polski środkowej odgrywał w IV-rzędzie rolę węzła hydrograficznego. Przez rejon Polski Środkowej przepływały główne rzeki Niżu Polskiego, a jednocześnie po zlodowaceniu warty nie został on już przykryty przez lądolód i od tego czasu następowało w nim nakładanie się na siebie kolejnych, coraz młodszych systemów rzecznych.

Z okresu interglacjału emskiego pochodzi na terenie gminy Rzeczyca dolina rzeki Pilicy, która do współczesności zachowała pierwotny przebieg. Wody rzeki Pilicy wcięły się w podłoże głęboką, asymetryczną doliną, która - ze względu na swą odrębność geomorfologiczną – nazwana została na odcinku między Tomaszowem Mazowieckim a Białobrzegami Doliną Białobrzeską. Pilica na obszarze gminy płynie w dolinie o wysokim, stromym stoku północnym. Wcina się w utwory starszego podłoża, tworząc tzw. przełomy, czyli odcinki, na których odpreparowuje spod pokrywy skał osadowych rzeźbę starszą.

Młodszymi dolinami na obszarze gminy Rzeczyca są doliny lewobrzeżnych dopływów Pilicy: Olszówki (płynącej kompleksem Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała i uchodzącej do Pilicy na obszarze gminy Inowłódz) i Luboczy (płynącej równoleżnikowo przez północny obszar gminy Rzeczyca i uchodzącej do Pilicy w okolicach wsi Łubocz) oraz dolinka Cieku A – prawobrzeżnego dopływu Luboczy, uchodzącego do tej rzeki w rejonie wsi Gustawów), a także wszystkie pozostałe małe, bezimienne dolinki poboczne.

Wody rzeczne, płynąc stosunkowo wolno nizinnym terenem gminy Rzeczyca, wykonują pracę transportową, akumulacyjną (osadzającą materiał piaszczysto-żwirowy) oraz erozyjną (niszczącą). Efektem tej działalności są terasy dolinne:

- akumulacyjne – nadzalewowe terasy doliny Pilicy (duże płaty na prawym brzegu, wąskie i nieciągłe na lewym brzegu),
- erozyjno-akumulacyjne – w dolinach bocznych dopływów Pilicy: Luboczy i Rzeczycy (płaskie powierzchnie, łagodnie nachylone w kierunku osi dolin, zbudowane z osadów lodowcowych, przykrytych osadami rzecznymi),
- erozyjne, występujące razem z erozyjno-akumulacyjnymi w dolinie Luboczy i Olszówki (zbudowane są z osadów lodowcowych i zastoiskowych).

Z działalnością wód płynących związane są dolinki, parowy, młode rozcięcia erozyjne na zboczach doliny Pilicy i dolin jej bocznych dopływów.

U schyłku plejstocenu po zakończeniu okresów zlodowaceń nastąpiło tworzenie form wydmowych w procesie przenoszenia i osadzania przez wiatr piasków. Nagromadzenie tych form miało miejsce w południowo-wschodniej (pokrytej lasami Puszczy Pilickiej) i wschodniej przygranicznej części gminy Rzeczyca. Formy te – mimo że porośnięte lasami - są w krajobrazie bardzo widoczne.

Ostateczny rys tej rzeźby nadany został w młodszym okresie trwającej do dziś ery kenozoicznej – w IV-rzędzie: zarówno w jego starszej epoce – w plejstocenie jak i trwającym do dziś holocenie.

Maksymalna deniwelacja (różnica między najniżej położonym punktem obszaru – w dnie doliny Pilicy, a punktem najwyżej położonym w rejonie Zawad – 180 m n.p.m.) wynosi na obszarze gminy ok. 48 m.

2.3 Budowa geologiczna

Najstarsze rozpoznane na obszarze gminy podłoże – seria iłów w rejonie Grotowic - pochodzi z okresu jury środkowej (era mezozoiczna). W okresie tym obszar gminy Rzeczyca znajdował się w zasięgu zbiornika morskiego, którego dno podlegało pionowym ruchom: obniżającym lub podnoszącym dno zbiornika. W efekcie tych procesów nastąpiło naprzemienne osadzanie facji piaszczystych i ilastych.

Na granicy jury środkowej i górnej nastąpiła zmiana warunków sedymentacji (osadzania), co spowodowane było spłyceniem zbiornika morskiego i wzrostem zasolenia wód. W tych warunkach w rejonie Luboczy powstały chalcedonity (wapienie zsylifikowane) w formie ławic o grubości 8 – 50 cm o barwie białej, kremowej i niebieskiej, rozdzielone białymi mułkami. Ławice chalcedonitów w rejonie Luboczy zalegają na głębokości ok. 60 m ppt.

Na obszarze gminy Rzeczyca nie występują osady kredy.

W trzeciorzędzie i czwartorzędzie – w erze kenozoicznej nastąpiły ważne etapy rozwoju budowy geologicznej tego terenu: etap formowania i wypełniania starokenozoicznego zbiornika, formowanie założeń sieci dolinnej, etap utrwalania i wypełniania sieci dolinnej.

W trzeciorzędzie obszar był poddany intensywnemu działaniu procesów denudacyjnych, polegających na przemieszczaniu zwietrzałych, rozluźnionych materiałów z wyższych obszarów w niższe. W okresie tym uformował się starokenozoiczny zbiornik w postaci dużego płaskiego obniżenia w rejonie dolnego odcinka doliny Pilicy z odgałęzieniem w rejonie obecnej doliny Luboczy. Z okresu tego pochodzą w rejonie wsi Jeziorzec piaski drobno- i średnioziarniste, mułki piaszczyste w formie ciągłej pokrywy o miąższości ok. 8 m oraz iły i mułki.

Czwartorzęd na obszarze gminy Rzeczyca charakteryzuje się naprzemiennymi okresami sedymentacji (osadzania) i denudacji. Osady czwartorzędowe wykształcone są w facjach: rzecznej, limnicznej (jeziornej) i lodowcowej.

Największe nagromadzenie – o miąższości ponad 100 m z okresu wczesnego czwartorzędu nastąpiło w obrębie opisanego wyżej starokenozoicznego zbiornika.

W zimnej części czwartorzędu – w plejstocenie na omawianym obszarze wystąpiło zlodowacenie południowopolskie i 3 stadiały zlodowacenia środkowopolskiego: stadiał przedmaksymalny, maksymalny i mazowiecko-podlaski.

Główne rysy współczesnej rzeźby powierzchni terenu nastąpiły w czasie zlodowacenia środkowopolskiego w wyniku procesów sedymentacji i denudacji. W okresie stadiału mazowiecko-podlaskiego zlodowacenia środkowopolskiego powstała ostateczna forma i przebieg doliny rzeki Pilicy wzdłuż maksymalnego zasięgu lodowca tego stadiału. Po nim następuje etap utrwalania i wypełniania sieci rzecznej; w bocznych dolinach tworzą się terasy erozyjne.

Utworami nagromadzonymi na omawianym obszarze przez kolejne lodowce są gliny zwałowe, które budują przeważającą część wysoczyzny w okolicach: Rzeczycy i Sadykierza, rejon od Grotowic po dolinę Luboczy, lewe zbocze doliny Pilicy, między Luboczą i Domaniewicami (poza obszarem gminy Rzeczyca), zbocze Luboczy oraz rejon wsi Jeziorzec, gdzie stwierdzono największą miąższość tych glin (9,5 m).

Po każdym zlodowaceniu następowały tzw. interglacjały, w których ocieplał się klimat i następowało topienie lodowców oraz erozja rzeczna, pogłębianie dolin rzecznych i wypełnianie ich osadami rzecznymi.

Pozostałością interglacjałów są mułki, iły i piaski jeziorne w rejonie Roszkowej Woli, piaski rzeczne, budujące terasy nadzalewowe doliny Pilicy od Luboczy na wschód, piaski i mułki rzeczne w zboczach doliny Pilicy w rejonie Luboczy, serie piaków i żwirów wodnolodowcowych, żwirów i piasków lodowcowych na zboczach doliny Pilicy i Luboczy, piaski i żwiry moren czołowych w formie zespołów małych, stromych wzniesień na krawędziach zboczy doliny w rejonie Grotowic.

Po plejstocenie nastąpił okres holocenu, który trwa do dziś. W holocenie intensywność procesów denudacji i sedymentacji uległa zmniejszeniu. W dolinie Pilicy i w dolinach bocznych powstają terasy zalewowe. Trwają też procesy eoliczne w dolinach rzecznych, w wyniku których powstają ciągi wydm.

2.4 Surowce naturalne, obszary i tereny górnicze, udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Powierzchnię obszaru gminy Rzeczyca pokrywają utwory najmłodsze czwartorzędowe. Tworzą one warstwę o niejednorodnej miąższości. Powstały na skutek działalności transportowej lodowców i wód lodowcowych, a także procesów wietrzeniowych, działalności akumulacyjnej i erozyjnej rzek oraz działalności eolicznej. Są to pospolite surowce skalne o ograniczonej przydatności gospodarczej: gliny zwałowe, piaski, żwiry, które występują powszechnie na całym obszarze gminy Rzeczyca - podobnie jak w całym regionie łódzkim. Prace rozpoznawcze i eksploatacyjne prowadzone są okresowo dla lokalnych potrzeb drogownictwa i budownictwa.

Historia prac poszukiwawczych sięga na obszarze gminy Rzeczyca lat 50-tych XX wieku i rozpoczęła się poszukiwaniem rud żelaza, zakończonym wynikiem negatywnym. W latach 60-tych i 70-tych prowadzono poszukiwania surowców ilastych dla przemysłu ceramicznego, zakończone również negatywnym wynikiem. Na początku lat 70-tych – podczas budowy Centralnej Magistrali Kolejowej prowadzono poszukiwania złóż kruszywa naturalnego do budowy nasypów. Rozpoznane wzdłuż całej drogi CKM złoża kruszywa zostały prawie całkowicie wyeksploatowane na potrzeby jej budowy.

W Grotowicach w podłożu stoku doliny Pilicy odsłaniają się łupki ilaste pod warstwą osadów czwartorzędowych o miąższości 18 m. Nie podjęto w przeszłości prac nad rozpoznaniem tych surowców.

Na początku lat 80-tych podjęto prace poszukiwawcze, które miały na celu udokumentowanie nowych złóż kruszywa w południowej części gminy. W wyniku tych prac przystąpiono do udokumentowania złoża chalcedonitu w rejonie Luboczy, pochodzącego ze starszego – mezozoicznego podłoża (z okresu jury górnej). Badania geoelektryczne i analiza intersekcyjna – pozwoliły ocenić miąższość złoża na kilkanaście metrów, zawartość chalcedonitu w złożu na 55% oraz parametry wytrzymałościowe lokalnego chalcedonitu.

Ponadto na obszarze gminy Rzeczyca występują dość powszechnie gliny zwałowe, przy czym nie są one eksploatowane. W ocenie geologów z Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie obszarami występowania glin zwałowych, które powinny być wytypowane do badań w pierwszej kolejności są rejony Rzeczycy, Sadykierza i Jeziorca.

udokumentowane złoża surowców naturalnych :

Nazwa złoża	Powierzchnia	Zasoby	Użytkowanie
Kruszywo naturalne (piaski i żwiry)			
Glina	1,34 ha	187 900 t	złoże zagospodarowane
Glina I	1,99 ha	247 065 t	złoże zagospodarowane
Glina II	1,88 ha	372 051 t	złoże zagospodarowane
Roszkowa Wola	1,62 ha	208 254 t	złoże rozpoznane szczegółowo
Roszkowa Wola II	2,00 ha	172 160 t	złoże rozpoznane szczegółowo

Wiechnowice	3,20 ha	396 800 t	złoże zagospodarowane
Zawady I	4,47 ha	551 500 t	złoże zagospodarowane
Kamienie drogowe i budowlane			
Lubocz	b. d.	-	złoże skreślone z bilansu zasobów*

* złoże chalcedonitu „Lubocz" eksploatowane było w latach 70 – tych ubiegłego wieku jako kamień łamany do budowy dróg. Ze względu na niską jakość, spowodowaną dużymi zanieczyszczeniami ilastymi, wydobywanie kopaliny zostało zaniechane wg Karty rejestrowej złoże chalcedonitu „Lubocz" opracowanej przez Przedsiębiorstwo Geologiczne w Krakowie w 1985 r. Złoże chalcedonitu do produkcji kamienia łamanego oraz kruszywa łamanego drogowego i kolejowego ustalono w październiku 1983 r. na 207 tys. ton. Obecnie teren ten położony jest na obszarze chronionym Natura 2000. W związku z powyższym zgodnie z zawiadomieniem RO.V-KK-7510-23/10 z 20 kwietnia 2010 r. Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, ustalono zerowy stan zasobów geologicznych oraz wniesiono o wykreślenie przedmiotowego złoża z Krajowego Bilansu Zasobów Kopalin.

obszary i tereny górnicze posiadające aktualną koncesję na wydobywanie surowców mineralnych:

Nazwa obszaru	Koncesja	Data wydania koncesji	Termin ważności
Glina A	ZRO.7512-3/10 wydobycie ze złoża „Glina"	2010-06-18	2020-07-02
Glina I A	ZRO.7512-4/08 wydobycie ze złoża „Glina I"	2014-12-05	2023-01-13
Glina II	ZRO.7512-6/10 wydobycie ze złoża „Glina II"	2010-11-09	2025-10-19
Roszkowa Wola	ZRO.7512-9/10 wydobycie ze złoża „Roszkowa Wola"	2011-01-31	2031-01-30
Roszkowa Wola II	ZRO.6522.13.2014 wydobycie ze złoża „Roszkowa Wola II"	2015-01-12	2025-01-08
Wiechnowice	Z1:ROV.7422.21.2013.KK wydobycie ze złoża „Wiechnowice"	2013-03-11	2023-03-31
Zawady I	RSV.7422.168.2014.KK wydobycie ze złoża „Zawady I"	2015-01-28	2029-12-31

W/w koncesje na wydobywanie kruszywa naturalnego zostały wydane przez Starostę Tomaszowskiego lub przez Marszałka Województwa Łódzkiego.

Jakość udokumentowanych surowców nie jest wysoka, stąd ich eksploatacja jest niewielka i prowadzona z przerwami, głównie na lokalne potrzeby.

udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na terenie gminy Rzeczyca nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

2.5 Klimat

Na obszarze gminy Rzeczyca, podobnie jak i w całej Polsce Środkowej, wyraźnie uwidacznia swoje cechy klimat przejściowy wywołany ścieraniem się mas powietrza polarnomorskiego i polarnokontynentalnego.

Dominują wiatry zachodnie i południowozachodnie. Istotną cechą warunków anemometrycznych jest niezbyt częste występowanie bardzo silnych wiatrów. Prędkości wiatru powyżej 20 m/s zdarzają się sporadycznie.

W ciągu ostatnich lat brak jest istotnego trendu w zmianach średniej rocznej temperatury powietrza. Jest to jednak wynik istnienia wyraźnej tendencji do obniżania się temperatury okresu letniego, ale jednocześnie wzrostu średniej temperatury okresów zimowych. Średnia roczna temperatura (ok. 7,7°C) jest stosunkowo wysoka i jednocześnie wpływa na znaczne parowanie terenowe rzędu 570 mm w roku.

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią wieloletnią temperaturą +18,2°C, a najzimniejszym styczeń, dla którego średnia wieloletnia temperatura wynosi –3,0°C. Średnia liczba dni gorących (z temperaturą maksymalną >25,0°C) waha się od 30 do 40, natomiast dni bardzo mroźnych (gdy temperatura maksymalna nie przekracza –10,0°C) jest tu niewiele, bo zaledwie 3-4 rocznie.

Układ temperatury w ciągu roku jest korzystny dla rozwoju roślin. Dodatnie temperatury panują od marca nawet do pierwszych dni grudnia. Okres wegetacyjny rozpoczyna się, przy temperaturze progowej 5°C, średnio od przełomu marca i kwietnia i trwa do połowy października, przeciętnie ok. 210 dni. Okres przymrozkowy zaczyna się 7 października i kończy ok. 10 maja. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 70 dni w roku.

Roczny opad wynosi 535 mm i występuje średnio w 156 dniach roku, w tym w 40 – 45 dniach jest to opad śniegu. Tak niski opad tłumaczy się cieniem opadowym położonych na zachód wzniesień Wyżyny Łódzkiej i Wysoczyzny Bełchatowskiej. Najwyższa zanotowana dobowa suma opadów w Rzeczycy wyniosła 131,2 mm a było to 21 VI 1969 roku. Największe opady występują w lipcu (średnio 109 mm), najniższe w październiku (30 mm) i styczniu (31 mm). Korzystny, z punktu widzenia upraw, jest fakt przypadania 60% opadu w okresie wegetacyjnym.

Pod względem bioklimatycznym obszar gminy Rzeczyca można podzielić na dwie strefy mikroklimatyczne. Czynnikami kształtującymi warunki mikroklimatyczne, oprócz warunków pogodowych, są ukształtowanie terenu, duża rzeka i duży kompleks lasów spalskich. Cechą wyróżniającą bioklimat jest słaba bodźcowość. Pierwsza z wyróżnianych stref mikroklimatycznych obejmuje obszar wysoczyznowy i stoki doliny Pilicy. Ma ona dobre warunki bioklimatyczne ze względu na korzystny reżim termiczno – wilgotnościowy, a szczególnie pozytywne jest tu dobre nasłonecznienie (południowa ekspozycja stoków). Nie tworzą się tu warstwy inwersyjne i właściwie nie spotykamy mgieł. Wyraźnie mniej korzystne warunki bioklimatyczne ma dolina Pilicy. Szczególnie niesprzyjające jest częste tworzenie się inwersji, duża wilgotność i słabsze przewietrzanie. Częste mgły mogą powodować kumulowanie się zanieczyszczeń przy powierzchni ziemi.

W rezultacie są to tereny niekorzystne dla lokalizacji budownictwa mieszkaniowego oraz obiektów przemysłowych. Tereny wyniesione ponad poziom dolin, a zwłaszcza położone w obrębie wzniesień charakteryzują się korzystnymi warunkami klimatu lokalnego.

2.6 Wody powierzchniowe

Rzeka Pilica ma podstawowe znaczenie w układzie hydrograficznym tego terenu i jest główną rzeką tego układu mimo, że płynie przez gminę peryferyjnie. Pilica odbiera wody cieków: strugi Olszówki i rzeki Lubocz – bezpośrednio oraz Cieku A - za pośrednictwem rzeki Lubocz. Spływają do niej także wody wszystkich pozostałych drobnych, bezimiennych dopływów. Pilica płynie wzdłuż południowo-wschodniej granicy Gminy w kierunku północno wschodnim.

Pilica posiada łamany, esowaty bieg. Jej koryto jest bardzo urozmaicone przez liczne wyspy, zakola i odnogi, co związane jest z budową geologiczną podłoża. Szerokość koryta jest zmienna: od 60 do 120 m. Tworzeniu się meandrów w szerokim korycie, wyerodowanym w mało odpornym podłożu, sprzyja często przerzucający się nurt rzeki. Spadek podłużny zwierciadła wody Pilicy wynosi średnio 0,43‰. Średni roczny przepływ Pilicy na tym obszarze wynosi ok. 32 m^3/s. Przepływ średni wysoki wynosi ok. 200 m^3/s, a przepływ średni niski – 10 m^3/s. Pilica charakteryzuje się wezbraniami typu roztopowego na przełomie lutego i marca. Wezbrania letnie występują najczęściej pod koniec lipca i w sierpniu. Najniższe stany wód (wodowskazowe) obserwowane są w czerwcu i lipcu. Średni odpływ jednostkowy (ilość wody mierzona w l/s, która odpływa średnio z 1 km^2 dorzecza rzeki) dla Pilicy waha się od 4,0 do 5,0 $l/s/km^2$. Po wybudowaniu Zbiornika Sulejowskiego nastąpiło spowolnienie przepływów wód Pilicy, co prowadzi do systematycznego obniżania wód gruntowych w dolinie tej rzeki i procesów eutrofizacji (zarastania) starorzeczy.

Lewobrzeżnymi dopływami Pilicy na obszarze gminy Rzeczyca są: struga Olszówka (znana też jako: Luciążna, Olszynka, Olszowiec) i rzeka Lubocz.

Struga Olszówka przecina południowo-zachodni skraj gminy. Bierze początek na południowy zachód od rezerwatu „Ptasia Góra" na obszarze gminy w Lasach Państwowych Nadleśnictwa Spała. Źródło rzeki znajduje się na wysokości 179,0 m n.p.m.. Przez obszar gminy płynie niemal na całym odcinku kompleksami leśnymi o opisanych w niniejszym opracowaniu siedliskach: lasów mieszanych wilgotnych, lasów mieszanych świeżych, olsu, boru świeżego, boru mieszanego wilgotnego, boru mieszanego świeżego. Dolina rzeczna w granicach gminy ma 4,75 km długości i ok. 3 km na obszarze Gminy Poświętne. Szerokość doliny w odcinku źródliskowym wynosi ok. 100 m, między wsiami: Glina i Luciążną – ok. 400 m, a w miejscach przyjmowania ujściowych bezimiennych cieków bocznych wzrasta do ok. 2 km. Koryto, którym płynie, jest wąskie na kilka metrów. Jej terasy zalewowe pokryte są namułami organicznymi i tworzą zabagnienia. Płynie początkowo spokojnie północnym skrajem terenów wydmowych, słabo wcinając się w piaszczyste podłoże. Dynamika cieku wzrasta na południe od wsi Glina, gdzie struga wcina się w podłoże sandrowe na głębokość 17 m (różnica wysokości między dnem koryta rzecznego i wysoczyzną).

Powyżej wsi Liciążna (poza gminą Rzeczyca) do Olszówki uchodzi z prawej strony ciek, nazwany na Rastrowej Mapie Podziału Hydrograficznego Polski „Dopływem z Liciążnej" (nie standaryzowany, niewystępujący w wykazie „Hydronimów"), który płynie dość dynamicznie. Struga Olszówka uchodzi do Pilicy na południowy wschód od Żądłowic (poza granicami gminy Rzeczyca).

Rzeka Lubocz płynie przez północny obszar gminy początkowo równoleżnikowo, a na wysokości wsi Bartoszówka skręca w kierunku południowo-wschodnim. W gminie Rzeczyca długość rzeki wynosi 23 216 m, płynie ona w bardzo wąskim korycie rzecznym, silnie meandrując na odcinku od Bartoszówki do Gustawowa. Występują dwa uregulowane odcinki: w obrębie Kanice – 510 m i w obrębie Lubocz przed ujściem do Pilicy – 2034 m.

Rzeka Ciek A bierze początek w oddziale 73 Lasów Państwowych Obrębu Spała, a we wsi gminnej Rzeczyca uchodzą do niej urządzenia melioracji wodnych szczegółowych - rowy: z prawej strony biorący początek w oddziale 98 LP oraz z lewej strony nazwany na Rastrowej Mapie Podziału Hydrograficznego Polski „Dopływem z Rzeczycy Nowej" (nie standaryzowany, niewystępujący w wykazie „Hydronimów"). Długość rzeki wynosi 9 328 m, w tym odcinki uregulowane łącznie 6105 m (w obrębie Rzeczyca 5882 m, w obrębie Kawęczyn 223 m). Ciek A tworzy płytką, wąską dolinkę, silniej zaznaczająca się w krajobrazie na ujściowym odcinku między Kawęczynem i Gustawowem.

Na obszarze Gminy Rzeczyca nie występują jeziora. Powierzchniowe wody stojące występują tu w formie starorzeczy oraz w postaci śródpolnych naturalnych oczek wodnych. Starorzecza powstały na terasie zalewowej doliny Pilicy jako pozostałość dawnych koryt rzecznych o odciętym odpływie. Naturalne oczka wodne są polodowcowymi wodami zawieszonymi w nieprzepuszczalnych misach gliniastego podłoża. Zarówno starorzecza jak i naturalne oczka wodne – ze względu na małą głębokość - skazane są na postępujące zarastanie. Proces zarastania przyspieszany jest przez spływ nawozów z pól uprawnych z wodami opadowymi lub odprowadzanie do nich ścieków komunikacyjnych z dróg bez podczyszczenia.

Poza naturalnymi oczkami wodnymi, powstałymi w wyniku przyrodniczych procesów, na obszarze gminy Rzeczyca powstały sztuczne zbiorniki: mały zbiornik retencyjny w Kanicach oraz rekreacyjno – krajobrazowe w Łęgu (dwa, w tym jeden na terenach leśnych – Leśnictwo Żądłowice – oddział 215As), Wiechnowicach, Jeziorcu i Sadykierzu.

Zasoby wód stojących o walorach użytkowych lub krajobrazowych wzbogacają też sztuczne stawy i oczka, budowane przez mieszkańców gminy.

2.7 Wody podziemne

Wg regionalizacji zwykłych wód podziemnych B. Paczyńskiego gmina Rzeczyca należy do regionu VIII kutnowskiego i należy do obszaru zasobowego górnojurajskiego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 404 (GZPW 404).

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego południowy fragment tego zbiornika, w tym część znajdująca się na obszarze gminy Rzeczyca nie podlega najwyższej ani wysokiej ochronie ponieważ znajduje się poza zasięgiem obszarów : Najwyższej Ochrony Wód Podziemnych (OWO) oraz Wysokiej Ochrony Wód Podziemnych (ONO).

Obszar gminy Rzeczyca zajmuje – zgodnie z nową regionalizacją hydrogeologiczną – fragment jednolitej części wód podziemnych nr 82 (JCWPd: 82).

Wody podziemne na obszarze gminy Rzeczyca występują w szczelinowo-porowych osadach jury dolnej i środkowej, w szczelinowo-krasowych utworach jury górnej oraz ośrodkach porowych trzeciorzędu i czwartorzędu. Na znacznych obszarach wody czwartorzędu stanowią pierwszy poziom wodonośny, choć o znaczeniu podrzędnym.

Wody podziemne na obszarze gminy Rzeczyca zalegają na różnych głębokościach.

Wody czwartorzędowe występują w osadach piaszczysto-żwirowych przedlodowcowych oraz fluwioglacjalnych zlodowacenia środkowopolskiego. Zwierciadło wody ma charakter napięty. Najkorzystniejsze warunki hydrogeologiczne stwierdzono w rejonie Brzozowa. Główny poziom użytkowy wód czwartorzędowych w rejonie Brzozowa występuje w piaszczysto-żwirowych osadach międzymorenowych na głębokościach zróżnicowanych: poniżej 5 m, 5-15 m, 15-50 m. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi 10-20 m. Wydajność potencjalna szacowana przez PIG wynosi 30-50 m³/h.

Wody podziemne trzeciorzędu związane są z piaszczystymi osadami pliocenu i miocenu. Występują w rejonie Bartoszówki. Zwierciadło wody ma charakter wyłącznie napięty i stabilizuje się na rzędnych 152 – 159 m n.p.m. Miąższość warstwy wodonośnej nie przekracza 10 m. W czasie pompowań badawczych uzyskano wydajność 2-35 m³/h. Wody te nie tworzą jednak głównego poziomu wodonośnego, mają charakter podrzędny.

Poziom użytkowy jury górnej występuje na obszarze gminy w utworach szczelinowo-krasowych. Utworami wodonośnymi są tu wapienie i margle. Na przeważającym obszarze zalegania tych utworów wody w nich występujące tworzą główny poziom użytkowy. Na wysoczyźnie poziom wodonośny wód górnojurajskich stabilizuje się na wysokości 150 m npm, a w dolinie Pilicy na 135 m n.p.m. Dolina Pilicy jest główną bazą drenażu wód podziemnych tego poziomu. Maksymalna ich wydajność stwierdzona w dolinie Pilicy wynosi 5 – 85 m³/h.

Poziom użytkowy jury środkowej związany jest z porowo-szczelinowymi osadami piaskowców i piasków. W rejonach płytkiego występowania lub w rejonach wychodni na powierzchnię tych osadów wody w utworach jury środkowej tworzą pierwszy poziom wodonośny. Najczęściej poziom użytkowy występuje na głębokości 15-50 m, ale czasem 5-15 m. Zwierciadło wody ma charakter napięty. W rejonie Rzeczycy znajduje się na wysokości 170 m n.p.m, a w dolinie Pilicy na wysokości 140 m n.p.m.. W dolinie Pilicy ten poziom wodonośny jest intensywnie drenowany. Maksymalna uzyskana tu wydajność wynosi 2-54 m³/h.

Na obszarze gminy Rzeczyca zlokalizowane są następujące istniejące i archiwalne ujęcia wód podziemnych:

UJĘCIE	DODATKOWE INFORMACJE O LOKALIZACJI	WYDAJNOŚĆ EKSPLOATACYJNA UJĘCIA – Q (m³/h)	DEPRESJA - S (m)	POZIOM WOD PODZIEMNYCH -ZWIERCIADŁO N-nawiercone U-ustabilizowane (mpt)	STRATYGRAFIA – PRZEWAŻAJCY MATERIAŁ GEOLOGICZNY
LUBOCZ	SZKOŁA PODSTAWOWA	15,63	2,82	N-5,5	a) 0,0-10,5 – czwartorzęd - żwir z otoczakami wapieni b) 10,5-30,0 – jura - rumosz wapienia z b. drobnym piaskiem

ROSZKOWA WOLA		9,0	1,65	N-5,04	0,0-15,0 – czwartorzęd - żwiry i piaski
GLINA		8,0	1,1	N-23,0	a) 0,0-19,0 – czwartorzęd - pyły i piaski b) 19,0-33,0 – jura - iły
SADYKIERZ	DZ. NR EW. 344 CHLEWNIA	14,0	1,6	N-7,2	0,0-22,0 – czwartorzęd - glina, pospółka szara, piasek średni
SADYKIERZ	UL. TOMASZOWSKA 2	40,0	27,48	U-7,2 N-75,0	a) 0,0-42,0 – czwartorzęd – glina piaszczysta, piaski b) 42,0-90,0 – jura środkowa – iły, pyły, piaskowce
SADYKIERZ		56,0	12,0	brak danych	a) 0,0-30,0 – czwartorzęd – pył i glina b) 30,0-90,0 – jura - piaskowiec
BARTOSZÓWKA		2,0	26,90	U-6,6 N-28,0	a) 0,0-41,0 – czwartorzęd – iły i glina b) 41,0-78,0 – trzeciorzęd – iły
BARTOSZÓWKA		15,93	4,2	brak danych	brak danych
BARTOSZÓWKA	ROLNICZA SPOLDZIELNIA PRODUKCYJNA	25,0	2,8	U-6,0 N-9,5	a) 0,0-20,5 – czwartorzęd – piasek i glina b) 20,5-22,3 – trzeciorzęd – piaski średnioziarniste
JEZIORZEC	UJĘCIE KOMUNALNE	46,0	54,0	U-28,0 N-63,0	a) 0,0-40,0 – czwartorzęd - gliny b) 40,0-63,0 – trzeciorzęd – iły i pyły c) 63,0-125,0 – jura górna - wapienie
BOBROWIEC	BOBROWIEC NR 56	15,2	4,5	U-9,5 N-40,0	a) 0,0-40,0 – czwartorzęd – pył, piasek, glina b) 40,0-70,0 – jura – piaskowiec żelazisty
GROTOWICE		80,0	25,0	U-22,8 N-117	a) 0,0-18,0 – czwartorzęd – iły, mułowce, glina, piaski b) 18,0-165,0 – jura górna – piaskowiec drobnoziarnisty
RZECZYCA	UL. ZIELONA 40	10,0	2,0	U-1,95 N-18,4	a) 0,0-20,5 – czwartorzęd – piaski i gliny b) 20,5-23,0 – trzeciorzęd – piaskowiec i mułowiec c) 23,0-36,0 – jura – łupek ilasty, mułowiec
RZECZYCA	UL. ZIELONA 27	11,5	1,25	brak danych	a) 0,0-18,0 – czwartorzęd – gliny i piaski b) 18,0-20,0 – jura - łupki
RZECZYCA		6,0	3,6	U-4,4 N-4,4	a) 0,0-14,0 – czwartorzęd – glina i piaski b) 14,0-17,0 – jura – łupek ilasty
RZECZYCA	TUCZARNIA TRZODY CHLEWNEJ	6,15	3,25	U-3,05 N-6,0	a) 0,0-13,5 – czwartorzęd – piaski i gliny b) 13,5-18,0 – jura – iłołupki czarne
RZECZYCA	SAMOPOMOC CHŁOPSKA	10,0	2,9	U-5,6 N-5,6	0,0-15,0 - czwartorzęd
RZECZYCA	ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA	21,0	1,35-3,0	brak danych	a) 0,0-28,8 – czwartorzęd – gliny i piaski b) 28,8-186,6 – jura – piaskowce i iły

źródło: opracowanie własne na podstawie Dokumentacji hydrogeologicznej ujęć wód podziemnych – archiwum geologiczne w Piotrkowie Tryb.

2.8 Utwory powierzchniowe i gleby

Gleba jest bardzo złożonym utworem, o własnościach fizycznych i chemicznych, utworzonym z powierzchniowych warstw litosfery, przekształconych specyficznie i nadal przekształcanych pod wpływem roślinności i pozostałych czynników glebotwórczych. Do najważniejszych funkcji gleby należy jej uczestnictwo w produkcji i rozkładzie biomasy, akumulacji próchnicy, przepływie energii przez ekosystemy, magazynowaniu i obiegu pierwiastków biogenicznych oraz wody, a także uczestnictwo w procesach samoregulacyjnych, zapewniających ekosystemom mniejsza lub większą odporność na działanie czynników destrukcyjnych. Gleba jest środowiskiem życia dla podziemnych organizmów roślin oraz różnorodnej mikroflory i fauny, którym stwarza warunki odżywcze, wodne, tlenowe, termiczne

o swoistej dynamice dobowej, sezonowej, rocznej i wieloletniej. W procesie rozwoju gleby tworzy się tzw. profil glebowy.

Rolnicza przydatność gleb zależy przede wszystkim od właściwości skał macierzystych (uziarnienie i zasobność w składniki odżywcze dla roślin), agroklimatu, rzeźby terenu i stosunków wodnych oraz od aktualnej zawartości próchnicy, odczynu i biologicznej aktywności środowiska. Wszystkie te czynniki są brane pod uwagę przy określaniu przynależności poszczególnych gleb do kompleksów rolniczej przydatności. Przy grupowaniu gleb w kompleksy decyduje głównie podobieństwo właściwości rolniczych, dzięki którym gleby mogą być podobnie użytkowane.

Gleby są środowiskiem będącym w stanie równowagi biochemicznej do czasu aż ten stan nie ulegnie przekształceniu, bądź degradacji przez rolniczą i pozarolniczą działalność człowieka.

Zgodnie z mapą glebowo-rolniczą gminy Rzeczyca, niemal na całym obszarze gminy, macierzystym podłożem tworzenia się struktury glebowej są osady czwartorzędowe plejstoceńskie i holoceńskie, występujące w postaci glin, piasków, żwirów, pyłów i iłów.

Udział poszczególnych kompleksów rolniczej przydatności gleb w obszarze gminy jest następujący:

- w ramach gruntów ornych:
  - kompleks nr 6 (żytni słaby) – 42,3% ogólnej powierzchni tych gruntów,
  - kompleks nr 7 (żytnio-łubinowy) – 21,8%,
  - kompleks nr 5 (żytni dobry) – 21,1%,
  - kompleks nr 4 (żytni bardzo dobry/pszenno-żytni) – 13,4%,
  - kompleks nr 9 (zbożowo-pastewny słaby) – 1,2%,
  - kompleks nr 8 (zbożowo-pastewny mocny) – 0,2%;
- w ramach użytków zielonych:
  - kompleks 2z (użytki zielone średnie) – 62,2% ogólnej powierzchni łąk i pastwisk,
  - kompleks 3z (użytki zielone słabe i bardzo słabe) – 37,8%.

<u>Charakterystyka kompleksów rolniczej przydatności gleb</u>

- grunty orne

Kompleks nr 4 – żytni bardzo dobry/pszenno-żytni

lokalizacja:

Brzozów, Bobrowiec, Glina, Jeziorzec, Rzeczyca, Rzeczyca Nowa, Sadykierz, Zawady;

typy gleb w kompleksie:

- całkowite - na podłożu glin lekkich i średnich o spłaszczeniu górnych poziomów 45-50 cm głębokości,
- niecałkowite – na podłożu pyłów podścielonych gliną lekką lub średnią;

cechy gleb:

- stopień kultury – średni,
- zasobność w P, K Mg - przeważnie zła,
- odczyn – przeważnie bardzo kwaśny,
- zawartość próchnicy: 1,5 – 2,0%,

- właściwie uwilgocone i okresowo – nadmiernie uwilgocone (wymagające melioracji),
- nie zagrożone erozją.

Kompleks nr 5 – żytni dobry

lokalizacja:

Bartoszówka, Bobrowiec, Glina, Kanice, Kawęczyn, Rzeczyca, Sadykierz, Wiechnowice, Zawady;

typy gleb w kompleksie:

- pseudobielicowe niecałkowite – z pyłów na glinie lekkiej i piasku luźnym, z pisków gliniastych lekkich, pisków gliniastych lekkich, lub średnią glin lekkich i średnich o spla-szczeniu górnych poziomów 45-50 cm głębokości,
- brunatne wyługowane,
- czarne ziemie zdegradowane;

cechy gleb:

- lekkie i łatwe do uprawy,
- zawartość próchnicy: 1,2 – 1,5%,
- odczyn – przeważnie kwaśny,
- wymagają wapnowania,
- zasobność w składniki pokarmowe - przeważnie zła,
- właściwie uwilgocone i okresowo – nadmiernie uwilgocone (do melioracji) lub okresowo za suche (przewaga),
- nie zagrożone erozją.

Kompleks nr 6 – żytni słaby

lokalizacja:

- Brzozów, Bartoszówka, Bobrowiec, Glina, Grotowice, Gustawów, Jeziorzec, Kanice, Kawęczyn, Lubocz, Łęg, Roszkowa Wola, Rzeczyca, Stanisławów, Sadykierz;

typy gleb w kompleksie:

- brunatne wyługowane – piasków luźnych,
- pseudobielicowe niecałkowite – z pyłów na piasku luźnym, z piasków luźnych podścielonych średnio głęboko gliną lekką,
- czarne ziemie zdegradowane,
- mady brunatne;

cechy gleb:

- lekkie i bardzo lekkie,
- łatwe do uprawy,
- zawartość próchnicy: 0.8 – 1,5%,
- odczyn – bywa bardzo kwaśny lub kwaśny,
- wymagają wapnowania,
- zasobność w składniki pokarmowe – zła,

- okresowo za suche (przewaga), rzadko właściwie uwilgocone,
- nie zagrożone erozją,
- nie awansują wyżej.

Kompleks nr 7 – żytnio-łubinowy

lokalizacja:

- Brzeg, Bartoszówka, Grotowice, Lubocz, Łęg, Roszkowa Wola, Kol. Roszkowa Wola, Sadykierz;

typy gleb w kompleksie:

- całkowite – z piasku luźnego;

cechy gleb:

- bardzo lekkie,
- łatwe do uprawy,
- zawartość próchnicy: 0.9 – 1,5%,
- odczyn – bardzo kwaśny,
- zasobność w składniki pokarmowe – przeważnie zła; czasem zawartość P – średnia,
- położenie na wzniesieniach i bardzo lekki skład mechaniczny – powodują stałe przesuszanie w ciągu całego okresu wegetacyjnego,
- nie zagrożone erozją.

Kompleks nr 8 – zbożowo-pastewny mocny

lokalizacja:

Brzozów, Bobrowiec, Sadykierz;

typy gleb w kompleksie:

- pseudobielicowe,
- czarne ziemie zdegradowane;

cechy gleb:

- wytworzone z gliny średniej (całkowite) o spiaszczeniu do 40 cm głębokości i z pyłów na glinie lekkiej (niecałkowite),
- lekkie,
- łatwe do uprawy,
- zawartość próchnicy: 0.9 – 1,5%,
- odczyn – kwaśny,
- zasobność w składniki pokarmowe – przeważnie zła; czasem zawartość P – średnia,
- położone w obniżeniach terenowych, co powoduje ich okresową podmokłość,
- dla poprawy produkcyjności wymagają uregulowania stosunków wilgotnościowych,
- po melioracji mogą awansować do kompleksu nr 2 pszennego dobrego,
- nie zagrożone erozją.

Kompleks nr 9 - zbożowo-pastewny słaby

lokalizacja:

- Brzeziny, Glina, Lubocz;

typy gleb w kompleksie:

- pseudobielicowe,
- brunatne wyługowane,
- czarne ziemie zdegradowane,
- mady czarnoziemne;

cechy gleb:

- wytworzone z piasków luźnych, słabo gliniastych i piasków lekkich pylastych (gleby całkowite) oraz z piasków słabo gliniastych pylastych podścielonych średnio głęboko gliną lekką (gleby niecałkowite),
- lekkie i bardzo lekkie,
- łatwe do uprawy,
- stopień kultury słaby,
- odczyn – kwaśny, a sporadycznie – obojętny,
- położone w obniżeniach terenowych, co powoduje ich okresową podmokłość,
- ze względu na lekki skład mechaniczny wymagają ostrożności przy prowadzeniu prac melioracyjnych, by nie przesuszyć ich i nie doprowadzić do obniżenia produkcyjności,
- po melioracji mogą awansować do kompleksu nr 5 (zwięźlejsze gleby) i nr 6 (gleby lżejsze),
- nie zagrożone erozją.
- trwałe użytki zielone

Kompleks 2z – użytki zielone średnie

lokalizacja:

Brzeg, Kawęczyn, Lubocz, Roszkowa Wola, Rzeczyca;

typy gleb:

- czarne ziemie zdegradowane,
- mady;

cechy kompleksu 2z:

- występują w typach siedliskowych: grądów połęgowych, łęgów właściwych, bielaw podtapianych i łąk pobagiennych,
- są to przeważnie łąki dwukośne,
- przeważa ruń średniowysoka (na łąkach) i niska (na pastwiskach) o średnio zwartym zadarnieniu,
- skład porostu na łąkach: 40-50% trawy wysokie, 20% trawy niskie, 10-20% rośliny motylkowe, ok. 20% chwasty,
- skład porostu na pastwiskach: 20% trawy wysokie, 30% trawy niskie, 10% rośliny motylkowe, 20% turzyce i 20% chwasty,

- wydajność łąk: ok. 50q/1 ha,
- gleby przeważnie właściwie uwilgocone; jeśli okresowo podmokłe – wymagają uregulowania stosunków wilgotnościowych,
- odczyn – kwaśny.

Kompleks 3z - użytki zielone słabe i bardzo słabe

lokalizacja:

- Brzeg, Brzozów, Bartoszówka, Grotowice, Lubocz, Łęg, Roszkowa Wola, Kolonia Roszkowa Wola;

typy gleb:

- brunatne wyługowane,
- czarne ziemie zdegradowane,
- torfowe
- mady (najwięcej),
- murszowe,
- murszaste (najmniej);

cechy kompleksu 3z:

- występują w typach siedliskowych: grądów zubożałych, bielaw podtapianych i łąk pobagiennych,
- są to łąki jedno- dwukośne,
- przeważa ruń niska o luźnym zadarnieniu,
- skład porostu: 10-30% trawy wysokie, 20% trawy niskie, 10% rośliny motylkowe, 0-20% turzyce i 20-60% chwasty,
- wydajność łąk: ok. 20q/1 ha,
- odczyn gleby – kwaśny,
- użytki te nie nadają się do sprzętu mechanicznego (nierówności, podmokłości),
- gleby okresowo suche, stale za suche i okresowo podmokłe,
- gleby okresowo podmokłe należy zmeliorować dla poprawy ich produkcyjności.

<u>Ocena ogólna gleb do uprawy mechanicznej</u>

Na terenie gminy przeważają grunty niskich klas bonitacyjnych IVb i V, stanowiące 60% ogólnej powierzchni gruntów ornych i są one umiejscowione wzdłuż doliny Pilicy. Gleby zaliczane do IV klasy bonitacyjnej zajmują powierzchnię 2 665 ha.

Najczęściej spotykane są gleby V klasy.

<u>Ocena ogólna stosunków wodnych na terenach rolniczych</u>

Dominują gleby okresowo suche (ok. 62%), które wykazują okresowy niedobór wód gruntowych (kompleks nr 4). Gleby stale suche stanowią ok. 21% gruntów ornych (kompleks nr 5). Na użytkach zielonych: 41% gleb jest okresowo podmokłych, 23% łąk i pastwisk ma właściwe uwilgocenie; gleby stale

za suche zajmują 16%, a okresowo za suche 14,5%. Gleby wymagające regulacji stosunków wilgotnościowych – to gleby okresowo podmokłe (w kompleksach nr 8 i 9 i częściowo w kompleksach nr 4 i 5).

Melioracje

Melioracje wodne polegają na:

- regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy,
- ochronie użytków rolnych przed powodziami.

Melioracje wykonuje się poprzez budowę rowów odwadniająco-nawadniających, drenowanie, regulację wód w rzekach, budowę zbiorników retencyjnych, wałów przeciwpowodziowych, nasadzenie roślinności w miejscach nieużytków i miejscach podatnych na zalewanie.

Zgodnie z ewidencją wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów prowadzonej przez WZM i UW w Łodzi powierzchnia zmeliorowanych gruntów w gminie Rzeczyca wynosi ogółem 742 ha (581 ha gruntów ornych oraz 161 ha użytków zielonych) – w tym w sołectwach:

- Lubocz – 89 ha użytków zielonych zmeliorowanych metodą rowów otwartych,
- Kanice Kolonia – 14 ha zmeliorowanych użytków zielonych, w tym 8 ha zdrenowanych i 6 ha odwodnionych rowami,
- Rzeczyca – 581 ha zdrenowanych gruntów ornych i 40 ha odwodnionych rowami użytków zielonych,
- Grotowice – 18 ha odwodnionych rowami użytków zielonych.

Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Na obszarze gminy Rzeczyca dominują gleby klas bonitacyjnych IVb i V, które pokrywają ok. 60% powierzchni gruntów ornych.

Najlepsze gleby (pseudobielicowe, wytworzone z pylastych glin i mułków) klas III i IVa leżą w centralnej i zachodniej części gminy w rejonie wsi: Brzozów, Bobrowiec, Glina, Rzeczyca, Rzeczyca Nowa, Sadykierz, Zawady oraz w rejonie Jeziorca) i należą do kompleksu 4 żytniego bardzo dobrego (pszenno-żytniego) lub kompleksu 5 żytniego dobrego, występującego w rejonie wsi: Bobrowiec, Glina, Rzeczyca, Rzeczyca Nowa, Sadykierz, Wiechnowice, Zawady.

Najsłabsze gleby (brunatne wyługowane i kwaśne oraz bielicoziemne, wytworzone na piaskach, piaskach ze żwirami lub mułkach piaszczystych) klasy VI spotykane są na terasie zalewowej rzeki Pilicy i wzdłuż doliny Luboczy: na północ od doliny rzeki – na całym obszarze gminy poza fragmentami sołectwa Wiechnowice, Bartoszówka i Jeziorzec, na południe od doliny Luboczy – w północnej części sołectwa Brzozów, Sadykierz. Grunty rolnicze najsłabsze, nieprzydatne, stale za suche, wytworzone z piasków luźnych całkowitych, powinny być zalesione, gdyż ich użytkowanie rolnicze jest nieekonomiczne. Zalesienie jako sugerowany sposób zagospodarowania tych gleb dotyczy obszaru gminy Rzeczyca wzdłuż doliny Luboczy (poza jej zasięgiem).

Użytki zielone, należące do kompleksów 2z (użytki zielone średnie) i 3z (użytki zielone słabe i bardzo słabe) na terasie zalewowej rzeki Pilicy należy zachować w dotychczasowym użytkowaniu z uwagi na ich ochronę w ramach obszarów NATURA 2000.

Trwałe użytki zielone występują też w dnach pozostałych dolin rzecznych, niewielkie powierzchnie użytków zielonych na glebach pochodzenia organicznego (torfy) występują w dolinie Luboczy w rejonie Kanic, Wiechnowic i Bartoszówki.

Na terenie gminy Rzeczyca przeważają gleby bardzo lekkie do uprawy (ok. 63% gruntów ornych). W górnych poziomach profilu glebowego dominują gliniaste lekkie i piaski gliniaste mocne. Gleby ciężkie i bardzo ciężkie do uprawy mechanicznej nie występują. Tereny trudne, bardzo trudne, wyjątkowo trudne oraz wymagające specjalnego sprzętu nie występują.

2.9 Flora i fauna

Wg klasyfikacji geobotanicznej Polski W. Szafera obszar gminy Rzeczyca zaliczany jest do prowincji Niżowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu Bałtyckiego, podpodziału Pasa Wyżyn Środkowych. Środowisko przyrodnicze na analizowanym obszarze nie zostało znacząco przekształcone, ponieważ brak tu przemysłu i uciążliwych usług.

Gmina posiada typowo rolniczy charakter, w krajobrazie dominują pola uprawne, którym towarzyszą zbiorowiska roślin takich jak: ostrożeń polny, perz właściwy, skrzyp polny, mięta polna, kąkol, ostróżeczka polna, groszek bulwiasty, jaskier polny, mak polny, krwawnik i inne.

Znaczącą cześć powierzchni gminy zajmuje zwarty obszar lasów i gruntów leśnych.

Ich uzupełnienie stanowią liczne zadrzewienia (nie będące lasami), towarzyszące dolinom rzecznym oraz remizy pomiędzy polami uprawnymi. Dopełnieniem tej struktury jest zieleń ogrodów przydomowych oraz zieleń urządzona parków, cmentarzy, ogrodów działkowych.

Lasy spełniają w sposób naturalny lub w wyniku działań człowieka różnorodne funkcje:

- ekologiczne (ochronne), wyrażające się m.in. korzystnym wpływem lasów na kształtowanie klimatu globalnego i lokalnego, regulacją obiegu wody w przyrodzie, przeciwdziałaniem powodziom i osuwiskom, ochroną gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowieniem;
- funkcje produkcyjne (gospodarcze), polegające głównie na zdolności do odnawialnej produkcji biomasy, w tym przede wszystkim drewna i użytków ubocznych;
- funkcje społeczne kształtują korzystne warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa i wzbogacają rynek pracy.

Lasy Nadleśnictwa Spała , w tym na terenie gminy Rzeczyca , w klasyfikacji przyrodniczo leśnej położone są w VI Krainie Małopolskiej, w 1-szej Dzielnicy Sieradzko-Opoczyńskiej, a kompleks leśny nadleśnictwa wchodzi w skład Puszczy Nadpilickiej.

Ponad 80% powierzchni lasów w gminie przypada na Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Spała, zajmujące zwarty obszar i tworzące południowo-wschodnią osłonę gminy.

Część dużego kompleksu leśnego Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała, będąca zachodnim fragmentem powierzchni gminy, zdominowana jest przez lasy sosnowe w większości w średnich klasach wieku z pozostałością ponad 120 letnich drzewostanów. Drzewostany te rosną na siedliskach:

bór mieszany świeży, bór świeży, las mieszany świeży, las świeży, las mieszany wilgotny, ols. Występują tu gatunki typowo leśne spośród nich najrzadsze - to: dzięcioł średni, dzięcioł czarny, słonka. Występuje tu także ważne zgrupowanie ssaków takich jak: sarna, dzik, jeleń, lis, kuna leśna, wiewiórka oraz nietoperze: mopek i borowiec wielki.

Wzdłuż cieku Olszówka znajduje się siedlisko lasu mieszanego wilgotnego i olsu. Fragmentarycznie – w miejscach zastoiskowych – spotyka się siedlisko boru świeżego. Wytworzyły się tu również zbiorowiska borowe – iglaste (bór świeży, bór wilgotny, bór bagienny, bór mieszany świeży, bór mieszany wilgotny) i leśne – liściaste (las mieszany świeży, las mieszany wilgotny, las świeży, las wilgotny, ols, ols jesionowy).

Zróżnicowanie zbiorowisk (fitocenoz), o odmiennym składzie gatunkowym oraz budowie pionowej, a także występowaniu charakterystycznych gatunków roślin, nastąpiło na skutek różnych warunków siedliska: rodzaju skały macierzystej i wytworzonej na niej gleby, uwilgotnienia, warunków klimatycznych.

Lasy o innych stanach własności (osób fizycznych, wspólnot gruntowych, gminne) stanowią 19,4% ogólnej powierzchni lasów gminy. Są to małe skupiska lasów prywatnych, ważne w systemie przyrodniczym gminy, choć charakteryzujące się znacznie mniejszą bioróżnorodnością od dużych kompleksów leśnych w południowo-zachodniej części Gminy. Lasy pełnią funkcje glebochronne, wodochronne, klimatyczne i krajobrazowe. Pozwalają na zachowanie równowagi ekologicznej i bezpieczeństwa ekologicznego, pełniąc jednocześnie rolę głównego gwaranta różnorodności ekosystemowej, gatunkowej i genetycznej.

Uzupełnienie lasów na obszarze gminy Rzeczyca stanowią liczne zadrzewienia (niebędące lasami), towarzyszące dolinom rzecznym oraz remizy pomiędzy polami uprawnymi. Dopełnieniem tej struktury jest zieleń ogrodów przydomowych oraz zieleń urządzona parków, cmentarzy, ogrodów działkowych. W pobliżu wsi: Glina, Zawady, Brzozów na granicy polno – leśnej dominuje mozaika siedlisk strefy ekotonowej (przejściowej). Na skrajach lasów mają stanowiska lęgowe: lerki i gąsiorki (gatunki ptaków o znaczeniu wspólnotowym).

Niezwykle cennym elementem krajobrazu gminy są doliny: rzeki Lubocz, rzeki - Cieku A i strugi Olszówki.

W dolinie rzeki Lubocz dominuje łęg olszowo-jesionowy z drzewostanem zdominowanym przez olszę czarną. W warstwie krzewów występuje porzeczka czarna oraz czeremcha. Warstwa runa jest bujna i zwarta; tworzą ją gatunki: pokrzywa, gajowiec żółty, kostrzewa olbrzymia, czyściec leśny, gwiazdnica gajowa, przytulia czepna. Pozostałą część doliny zajmują ekstensywnie użytkowane łąki i fragmenty gruntów omych.

Dolina Cieku A charakteryzuje się nieco mniejszym udziałem łęgów na korzyść łąk. W dolinie jest ok. 40 gatunków ptaków lęgowych, z gadów występuje zaskroniec, płazy reprezentuje 5 gatunków, ssaki chronione - to 9 gatunków w tym bóbr europejski i wydra, wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

W dolinie strugi Olszówki dominują siedliska łęgów i śródleśna łąka. Dolinę strugi na terenie Gminy otaczają lasy. Na obszarze w okolicy oddziału 168 znajdują się siedliska nadrzeczne łęgów spontanicznie obudowujące się, po zaprzestaniu gospodarki stawowej.

Szczególne walory przyrodnicze prezentuje jednak rozległa dolina rzeki Pilicy, której obszar objęto specjalną ochroną w ramach obszarów Natura 2000. Siedliska w dolinie tej rzeki zostały omówione poniżej w rozdziale dot. obszarów i obiektów przyrodniczo chronionych na obszarze gminy Rzeczyca.

Bardzo ważnym elementem środowiska przyrodniczego gminy Rzeczyca jest dolina rzeki Pilicy. Naturalność doliny objawia się występowaniem siedlisk uważanych w Unii Europejskiej za zagrożone wyginięciem. Są to m.in.: starorzecza ze zbiorowiskami z *Nymphelon*, *Potamion*, ciepłolubne murawy napiaskowe *Koelerion glaucae*, niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*, łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albofragilis, Populetum albae, Alnenion.*

Naturalne koryto rzeki wraz ze starorzeczami, łęgami i łąkami jest ostoją dla chronionych gatunków roślin: kruszczyk szerokolistny, grążel żółty, grzybień biały, kruszyna pospolita, porzeczka czarna, kalina koralowa. Świat zwierząt reprezentuje tu około 70 gatunków ptaków lęgowych na czele z zagrożonymi gatunkami wodno-błotnymi, wymienionymi w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG: błotniak stawowy, bocian biały, derkacz, zimorodek, żuraw. Chronione prawem krajowym gady i płazy reprezentuje odpowiednio 2 i 9 gatunków, w tym kumak nizinny wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ssaki chronione prawem krajowym - to 15 gatunków w tym wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: bóbr europejski i wydra.

Pilica jest jedną z najcenniejszych rzek w Polsce pod względem ochrony ichtiofauny. Występuje tu 7 gatunków ryb z załącznika II tzw. Dyrektywy Siedliskowej.

Poza zbiorowiskami roślinności naturalnej w postaci kompleksów leśnych w południowo-zachodniej części gminy, zbiorowisk nadwodnych, naturalnych zakrzewień i zadrzewień, bardzo ważną rolę przyrodniczą stanowi zieleń urządzona, na którą składają się na obszarze gminy Rzeczyca:

- agrocenozy w postaci pól uprawnych, sadów, użytków zielonych,
- parki: dworski w Rzeczycy, Grotowicach, Bartoszówce i Glinie,
- stare aleje: w Rzeczycy, Grotowicach i Glinie,
- stare aleje wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- zadrzewienia i zakrzewienia przydomowe,
- trawniki wokół obiektów użyteczności publicznej, terenów usługowych i produkcyjnych,
- zieleń cmentarzy: zabytkowego - przy kościele pw. św. Katarzyny w Rzeczycy i współczesnego cmentarza przy ul. Łąkowej w Rzeczycy,
- ogrody przydomowe.

W miejscach przekształconych przez człowieka rozwija się roślinność ruderalna z dużym udziałem gatunków obcych na tym terenie (antropofitów).

2.10 Walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz obszary i obiekty prawnie chronione

Istniejące formy ochrony przyrody

Na obszarze gminy Rzeczyca spośród form ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z 2004 r. występują:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 "Dolina Pilicy" PLB140003,
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 „Dolina Dolnej Pilicy" PLH140016,
- Spalski Park Krajobrazowy i jego otulina,
- Rezerwat Przyrody Żądłowice (fragment),
- 20 pomników przyrody biotycznej – w tym: 143 drzew,
- 1 pomnik przyrody nieożywionej.

Ponadto planowane są do wprowadzenia następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Spalsko - Sulejowski",
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:
  - „Dolina Strugi",
  - „Ptasia Góra" (fragment na terenie gminy Czerniewice),
- użytki ekologiczne (starorzecza Pilicy): Roszkowa Wola I, Roszkowa Wola II, Brzeg, Grotowice I, Grotowice II, Grotowice III, Grotowice IV, Łęg I i Łęg II.

Poniżej scharakteryzowano w/w tereny z podziałem na:

- Istniejące formy ochrony przyrody:

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 "Dolina Pilicy" (kod: PLB140003)

Obszar OSOP „Dolina Pilicy" - PLB 140003 został zakwalifikowany do ochrony w 2004 r.

Obejmuje obszar doliny Pilicy o powierzchni całkowitej 30 833 ha, długości 80 km od Inowłodza do ujścia Pilicy do Wisły. Podzielony jest na 3 regiony: piotrkowski, radomski i warszawski zachodni. Na region piotrkowski przypada 7% ogólnej powierzchni obszaru OSO „Dolina Pilicy". Jego powierzchnia w administracyjnych granicach Gminy stanowi zachodni fragment, obszaru, ciągnącego się do ujścia Pilicy do Wisły.

OSOP "Dolina Pilicy" PLB140003 posiada plan zadań ochronnych (PZO) ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2014 r. poz. 3720) oraz (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 1660). Plan został zmieniony zarządzeniem z dnia 23 grudnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2014 r. poz. 12076) oraz (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 4775).

Na terenie ostoi stwierdzono 56 lęgowych gatunków ptaków, związanych z siedliskami wodnymi i bagiennymi. W okresie lęgowym obszar zasiedla 7 – 10 % populacji krajowej sieweczki obrożnej (C3, PCK), 5 – 10 % populacji krajowej brodźca piskliwego (C3), około 5% krwawodzioba (C3), 2 – 4,5% dudka (C3), około 2% rycyka (C3) oraz co najmniej 1% populacji krajowej (C3,C6) następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), bączek (PCK), błotniak stawowy, cyranka, czernica, gąsiorek, lelek, nurogeś, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, sieweczka

rzeczna, trzmielojad, zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: błotniak łąkowy, bocian biały, bocian czarny, krzyżówka, derkacz, jarzębatka, kropiatka, terka, świergotek polny, zausznik.

Zróżnicowana pod względem składu i wilgotności gleba, a także ekstensywne wykorzystywanie użytków zielonych – stworzyły bardzo ciekawy, mozaikowaty układ siedlisk i roślinności, poczynając od kserotermicznych – po bagienne. W ostoi utrzymują się duże kompleksy łąk. Obszar obejmuje pozostałości naturalnych lasów „spalskich", z których najcenniejsze są płaty starych dąbrów. W dolinie dobrze zachowały się także lasy łęgowe. Obszar charakteryzuje się bogatą florą; stwierdzono tu występowanie 575 gatunków roślin naczyniowych – w tym: rzadkie, zagrożone i prawnie chronione. Dolina jest zasiedlona przez bobry i wydry. Pilica jest jedną z najważniejszych rzek w Polsce z punktu widzenia ochrony ichtiofauny.

Zagrożeniem dla tego obszaru jest obniżanie poziomu wód gruntowych oraz przesuszanie łąk i pastwisk. Niekorzystny wpływ wywiera zmiana upraw zielonych na rolne oraz zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, co powoduje naturalną sukcesję roślinności krzewiastej i drzewiastej.

Na terenie gminy Rzeczyca Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Pilicy" obejmuje koryto rzeki Pilicy, strefę brzegową oraz dolinę ze starorzeczami, z mozaiką łąk, łęgów, pól uprawnych oraz zabudowania wsi Łęg, Brzeziny, Grotowice, Brzeg, Lubocz, Roszkowa Wola.

Pilica jest jedną z ważniejszych w Polsce rzek z punktu widzenia ochrony ichtiofauny (występuje tu 7 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG).

Zmniejszenie przepływu wód w rzece Pilicy o blisko 25%, spowodowane przez wybudowanie w 1973 r. Zbiornika Sulejowskiego, stwarza poważne zagrożenie obniżania poziomu wód gruntowych oraz przesuszania łąk i pastwisk. Naturalne zalewanie doliny podczas wezbrań powodziowych należy do rzadkości, co ma wpływ na zmniejszenie nawodnienia doliny. Niekorzystny wpływ wywiera zmiana użytków zielonych na rolne, zabudowa rekreacyjna oraz zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, co uruchamia naturalną sukcesję roślinności krzewiastej i drzewiastej.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 "Dolina Dolnej Pilicy" (kod: PLH140016)

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty to projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk, zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji. Specjalny obszar ochrony siedlisk tworzy się w celu ochrony siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej. Obszar ten przyczynia się w znaczący sposób w swoim regionie biogeograficznym do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego oraz przyczynia się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej obszaru.

Status prawny ochrony na obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 „Dolina Dolnej Pilicy" PLH 140016 jest następujący:

- obszar zaproponowany został przez Polskę Komisji Europejskiej w celu zatwierdzenia do ochrony,
- po przeanalizowaniu merytorycznym przez Komisję Europejską, został przez nią zatwierdzony i skierowany do Polski w celu podjęcia aktu prawa polskiego;

- w okresie między zatwierdzeniem przez Komisję Europejską a wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony tego obszaru, uzyskał status Obszaru o Znaczeniu Wspólnotowym;
- podstawę ochrony powyższego Obszaru o Znaczeniu Wspólnotowym stanowi Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 "Dolina Dolnej Pilicy" PLH140016 posiada plan zadań ochronnych (PZO) ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2014 r. poz. 3719) oraz (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 1661). Plan został zmieniony zarządzeniem z dnia 23 grudnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego z 2014 r. poz. 12075) oraz (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 4774).

Ostoja w znacznej części pokrywa się z OSOP „Dolina Pilicy" PLB 140003 - ważną ostoją ptasią o randze krajowej K68, w obrębie której występują co najmniej 32 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, oraz 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Zróżnicowana pod względem składu i wilgotności gleba, a także ekstensywne użytkowanie użytków zielonych - stworzyły bardzo ciekawy, mozaikowy układ siedlisk, poczynając od kserotermicznych po bagienne. W ostoi utrzymują się duże kompleksy łąk. Ponadto obszar obejmuje pozostałości naturalnych lasów „spalskich". W dolinie dobrze zachowały się także lasy łęgowe. Terasa zalewowa jest częściowo zmeliorowana, dominują na niej łąki i pastwiska o różnym stopniu wilgotności, zbiorowiska turzyc i trzcin. Wilgotne zagłębienia terenu porośnięte są wierzbami i olszą. Część łąk i pastwisk, w tym zmeliorowanych, na skutek braku użytkowania porasta krzewami i drzewami lub zabagnia się.

Ostoja charakteryzuje się bogatą florą – stwierdzono tu występowanie 575 gatunków roślin naczyniowych – w tym: rzadkich, zagrożonych i prawnie chronionych.

Rzeka na tym odcinku meandruje, tworząc liczne wysepki, łachy i ławice piasku. Niskie wyspy są nagie, wyższe porośnięte zaroślami wierzbowymi.

Na obszarze tym występuje 10 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43EWG i 9 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Są to:

- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne
- suche wrzosowiska
- ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe
- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny
- łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
- łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe
- ciepłolubne dąbrowy

Dolina jest od 1984 r. zasiedlona przez bobry, a od połowy lat 1990 przez wydry.

Spalski Park Krajobrazowy i otulina

Spalski Park Krajobrazowy i jego otulinę utworzono 5.10.1995 r. decyzją Wojewody Piotrkowskiego. W granicach gminy Rzeczyca znajduje się 2263,5 ha powierzchni parku (co stanowi 17,6 % całego obszaru SPK) oraz 2668,5 ha otuliny (11,5 %). Park obejmuje swym zasięgiem w gminie całą dolinę Pilicy wraz ze skarpą, obejmuje też fragment kompleksu leśnego „lasy Spalskie". Oprócz walorów przyrodniczych, które już zostały wyżej opisane w dziale poświęconym faunie i florze oraz w obszarach Natura 2000, które swym zasięgiem obejmuje. Park charakteryzuje się malowniczym krajobrazem w skład, którego wchodzi meandrująca Pilica, starorzecza, mozaika lasów, łąk, pól uprawnych oraz zabudowa wiejska. Główną funkcją Parku jest wzmocnienie krajowej sieci obszarów chronionych, a także zaspokojenie potrzeb rekreacyjnych ludności. Turystyka ma tu charakter krajoznawczy lub specjalistyczny - nie pobytowy.

Zadaniem otuliny jest ochrona zasobów Parku przed oddziaływaniem zewnętrznych czynników biotycznych i abiotycznych.

Rezerwat Przyrody „Żądłowice"

Rezerwat utworzony został Zarządzeniem Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 5 października 1968 r.(M.P. Nr 43 poz.300) i powiększony Rozporządzeniem Nr 58/2001 Wojewody Łódzkiego z 28 grudnia 2001 r. w sprawie rezerwatu „ Żądłowice" .

17 czerwca 2010 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi wydał Zarządzenie Nr 55/2010 w sprawie rezerwatu przyrody „ Żądłowice", w którym stwierdza się, że rezerwat stanowi obszar lasu o łącznej powierzchni 241,19 ha, położony na terenie gminy Inowłódz i Rzeczyca.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych mozaiki ekosystemów leśnych: olsów, borów sosnowych, łęgów i grądów, występujących w związku z istniejącym układem warunków hydrologicznych.

Rezerwat zamieszkują liczne gatunki płazów, jest także miejscem gniazdowania chronionych gatunków ptaków. Odpowiednie warunki bytowania znalazł tu bocian czarny. Ssaki reprezentuje zwierzyna łowna oraz gatunki chronione.

Rezerwat tylko w bardzo niewielkiej części położony jest na terenie gminy Rzeczyca. Stanowi ją bagno porośnięte zadrzewieniami (olsza czarna w wieku 59, 39 i 24 lat oraz sosna zwyczajna w wieku 59 lat). W podziale gospodarczym Nadleśnictwa jest to oddział 215A d. leśnictwa Żądłowice (pow. 2,28 ha).

Pomniki przyrody

- Obiekty przyrody ożywionej:

Lp.	Lokalizacja pomnika	Zakres ochrony		Podstawa prawna ochrony
		Gatunki drzew	Liczba drzew	
	Rzeczyca - park	dąb szypułkowy – 4 lipa – 2 jesion – 7 grab – 2 dąb czarny – 1 dąb błotny - 1	17	Zarządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 45/87 z 1977 r. (Dz. Urz.. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177 z 1977 r.)

	Rzeczyca - park podworski	modrzew europ. – 2 jesion - 1	3	Rozporządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/96 z dnia 04.11.1996 r. (Dziennik Urz.. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, poz. 75 z 1996 r.)
	Rzeczyca – ul. Górna 4	wiąz szypułkowy - 6	6	brak
	Rzeczyca - łąka	wiąz szypułkowy - 2	2	brak
	Rzeczyca - przy kościele	wiąz szypułkowy - 2 klon zwyczajny - 1	3	brak
	Glina - Bażanciarnia; przydrożne zadrzewienia (nadl Spała)	lipa – 3 dąb szypułkowy - 2	5	Zarządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 45/87 z 1977 r. (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177 z 1977 r.)
	Glina - oddz. 170 (nadl. Spała)	lipa – 1 klon zwyczajny – 1 dąb szypułkowy - 3	5	Brak
	Glina - Bażanciarnia, aleja park. w Gosp. Łow. (oddz. 198 nadl. Spała)	lipa - 16	16	Rozporządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/96 z dnia 04 .11. 1996r. (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego z 1996r. Nr 21, poz. 75)
	Grotowice park	grab – 2 jesion - 1	3	Brak
	Grotowice - park podworski	dąb szypułkowy – 3 buk – 2 jesion – 1 wiąz – 5 klon zwyczajny – 5 lipa - 1	17	Rozporządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/96 z 04.11.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, poz. 75 z 1996 r.)
	Grotowice - aleja śródpolna	klon jawor – 12 lipa – 47 klon zwyczajny – 2 robinia – 4 klon jesionolistny - 2	67	Rozporządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/96 z 04.11.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, poz. 75 z 1996 r.)
	Grotowice 5	wiąz szypułkowy - 1	1	Brak
	Grotowice 9	wiąz szypułkowy - 1	1	Brak
	Grotowice - zadrzewienia przygospodarskie	dąb szypułkowy - 5	5	Brak
	Grotowice 23	wiąz szypułkowy - 1	1	Brak
	Grotowice - sad przy gospodarstwie	dąb szypułkowy -1	1	Brak
	Grotowice - działka nr 711	dąb szypułkowy	1	Brak
	Łęg - przydroże	wiąz szypułkowy -2	2	Brak
	Łęg 24	wiąz szypułkowy - 1	1	Brak
	Łęg Pasternik śródpole	jałowiec pospolity -1	1	Brak
	Bartoszówka - teren ośrodka wczasowego	wiąz szypułkowy - 1	1	Zarządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 45/87 z 1977 r. (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177 z 1977 r.)

Ochronę prawną wobec pomników przyrody: "Glina, Bażanciarnia, aleja parkowa w Gospodarstwie Łowieckim (oddz. 198 nadl. Spała) – 1 lipa drobnolistna" zniesiono Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 25/2006 z 3 lipca 2006 r.; „Grotowice, aleja śródpolna – 2 klony zwyczajne" zniesiono Uchwałą Nr XII/102/2011 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 2 grudnia 2011 r. w sprawie zniesienia form ochrony przyrody z drzew uznanych za pomniki przyrody rosnących przy drodze dojazdowej do Parku w Grotowicach, w granicach administracyjnych Gminy Rzeczyca (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego 23.01.2012 poz. 206).

- Obiekt przyrody nieożywionej

stanowi odsłonięcie wapieni krzemionkowych w miejscowości Lubocz na stoku doliny Pilicy, rozciętym doliną Luboczy.

Zabytkowe parki dworskie podlegające ochronie konserwatorskiej to:

- park w Rzeczycy im. Ignacego Paderewskiego z dobrym drzewostanem. Założony został prawdopodobnie w drugiej połowie XVIII w. Na szczególną uwagę zasługują dwa pomnikowe modrzewie europejskie, jesion wyniosły, lipa drobnolistna i dwa dęby szypułkowe. Obecnie park zajmuje powierzchnię 2,2 ha i jest obiektem bardzo dobrze utrzymanym,
- park w Grotowicach położony na wysokiej skarpie zajmuje powierzchnię 4 ha. Utworzony na przełomie XVIII i XIX w. w stylu krajobrazowo – naturalistycznym. Rozwiązanie przestrzenne parku zostało uzależnione od usytuowania na stoku doliny Pilicy. Na uwagę zasługują dwie aleje - grabowa i klonowa. Rosnące tu drzewa pomnikowe to przede wszystkim wiązy,
- park w Bartoszówce o założeniu dworsko – parkowym o pow. 2,38 ha,
- park we wsi Glina o założeniu dworsko – parkowym.

- Projektowane formy ochrony przyrody

Obszar chronionego krajobrazu

Na obszarze gminy nie ma aktualnie usankcjonowanych prawnie obszarów chronionego krajobrazu, wchodzących w skład krajowego systemu korytarzy ekologicznych. Do końca 2003 roku gmina leżała w granicach Piliczańsko-Radomszczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W końcu 2003 roku - z chwilą zniesienia ważności planów zagospodarowania przestrzennego gmin – ta forma ochrony obszarowej utraciła ważność.

Z uwagi na uznane wartości krajobrazu i ekosystemów gminy proponuje się włączenie jej do projektowanego „Spalsko-Sulejowskiego" Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W październiku 2013r. Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego rozpoczął procedurę wyznaczenia ww. Obszaru Chronionego Krajobrazu o powierzchni 76 760ha, stanowiącego element budowy spójnej sieci obszarów podlegających ochronie prawnej w województwie łódzkim.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na obszarze gminy nie ma aktualnie usankcjonowanych prawnie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

W obowiązującym „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" zaproponowano do objęcia w/w formą ochroną przyrody zespoły:

- „Ptasia Góra" na granicy z gminą Czerniewice - fragment kompleksu leśnego w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego, którego walory przyrodnicze omówione zostały w Rozdziale II, pkt.2.9,
- „Dolina Strugi (Liciążny)" na granicy z gminą Inowłódz - przedmiotem ochrony będzie piękna krajobrazowo dolinka strugi Olszówki; ciek płynie tu między terenami wydmowymi, porośniętymi zwartym kompleksem leśnym; otoczenie cieku tworzą siedliska łęgowe chronione Dyrektywą Siedliskową;

Użytki ekologiczne

Na obszarze Spalskiego Parku Krajobrazowego w granicach administracyjnych gminy Rzeczyca projektowane są użytki ekologiczne: Roszkowa Wola I, Roszkowa Wola II, Brzeg, Grotowice I,

Grotowice II, Grotowice III, Grotowice IV, Łęg I i Łęg II. Przedmiotem ich ochrony będą głównie starorzecza Pilicy.

System przyrodniczy gminy

Konieczność tworzenia systemów przyrodniczych wynika m.in. z *Krajowej strategii ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań.*

Tworzenie systemu przyrodniczego gminy polega na łączeniu w przestrzeni obszarów i obiektów przyrodniczo chronionych z naturalnymi korytarzami ekologicznymi rozumianymi jako ciągi dzikiej roślinności, zadarnione pasy wzdłuż dróg i cieków wodnych, a także nieuprawiane obrzeża pola, które łącząc się z innymi pasami roślinności tworzą sieć, stanowiącą schronienie dla zwierząt, będącą swoistym szlakiem komunikacyjnym dla wielu gatunków roślin i zwierząt, które nie wytworzyły mechanizmów do przemieszczania się.

Tworzenie systemu przyrodniczego gminy następuje poprzez prowadzenie przez gminę polityki zrównoważonego rozwoju, w efekcie której w dokumentach z zakresu planowania przestrzennego winny znaleźć się ustalenia ograniczające wznoszenie sztucznych barier w środowisku przyrodniczym.

Łączenie różnych form ochrony przyrody korytarzami ekologicznymi pozwala na włączanie się gminy do zewnętrznego systemów przyrodniczych: sąsiednich gmin, województwa, kraju. Korytarze ekologiczne zapewniają przemieszczanie się gatunków flory i fauny

System ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce tworzony jest na bazie odpowiednich regulacji europejskich, głównie dyrektywy siedliskowej (92/43/EEC). Rozpoczęty został poprzez tworzenie polskiego komponentu Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Na obszarze gminy system przyrodniczy funkcjonuje obecnie w oparciu o ustanowiony Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - „Dolina Pilicy" PLB 140003, Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 „Dolina Dolnej Pilicy" PLH 1400016, obszar Spalskiego Parku Krajobrazowego oraz naturalny - niesformalizowany system w postaci m.in. dolin: rzeki Lubocz, Cieku A, strugi Olszówki. Stanowią one system korytarzy ekologicznych, łączących dolinę rzeki Pilicy z rolniczymi terenami otwartymi i terenami leśnym. Poprzez te korytarze ekologiczne następuje, niezbędna dla prawidłowego rozwoju lokalnych populacji, wymiana genów roślin i zwierząt, szczególnie wodno-błotnych.

Gmina rozdzielona jest sztuczną barierą w postaci Centralnej Magistrali Kolejowej, wyniesionej na wysokim nasypie. Magistrala ta nie posiada odpowiednio zbudowanych przejść dla zwierząt dużych, średnich i małych. Pewną barierą, szczególnie dla płazów, jest droga wojewódzka 726 oraz asfaltowe lokalne drogi powiatowe i gminne w pobliżu zbiorników wodnych i cieków.

2.11 Zagrożenie powodziowe

W dniu 15 kwietnia 2015 r. opublikowane zostały Mapy zagrożenia powodziowego, które zgodnie z art. 88 f ustawy Prawo wodne (Dz.U. z 2015 poz. 469) stanowią oficjalne dokumenty planistyczne i są podstawą podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym. W związku z powyższym dla wybranych rzek lub ich odcinków przestały obowiązywać studia ochrony przeciwpowodziowej. W

odniesieniu do rzeki Pilicy przestało obowiązywać „Studium dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi" oraz „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – Etap I. Rzeka Pilica" – stanowiące uzupełnienie do wymienionego wyżej Studium, w których wyznaczono zasięg obszarów zagrożonych wodą powodziową rzeki Pilicy o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (powódź stuletnia).

Dla rzeki Pilicy zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego do km278+000, zgodnie z którymi w granicach gminy Rzeczyca znajdują się obszary przylegające do rzeki Pilicy, które znajdują się w zasięgu:

- obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (10%) oraz średnie i wynosi raz na 100 lat (1%),
- obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi , na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,2%).

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 6c ustawy Prawo wodne obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
- obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska,
- pas techniczny stanowiący strefę wzajemnego bezpośredniego oddziaływania morza i lądu; jest on obszarem przeznaczonym do utrzymania brzegu w stanie zgodnym z wymogami bezpieczeństwa i ochrony środowiska.

Poziom wody stuletniej dla pozostałych rzek i cieków nie był nigdy przedmiotem opracowania hydrologicznego, nie powstała wcześniej mapa zalewów powodziowych pozostałych rzek gminy Rzeczyca, a obecnie również nie sporządzono dla nich map zagrożenia powodziowego.

Uwzględnienie zagrożenia powodziowego w planowaniu przestrzennym jest niezbędne. Analiza osadnictwa potwierdza, iż w przeszłości osadnictwo lokowane było w miejscach bezpiecznych od powodzi. Dopiero później wiele z nich rozrastało się, obejmując swym zasięgiem tereny zalewowe.

Obecnie coraz częściej zdarza się, że obszary zagrożone powodzią są jednocześnie obszarami atrakcyjnymi dla potencjalnych inwestorów. Na terenach zagrożonych istotne jest racjonalne, uwzględniające aktualne możliwości technologiczne – ograniczanie zagospodarowania. Stosuje się w tym celu instrumenty prawne lub ekonomiczne. Pierwsze z nich dotyczą zakazu lub ograniczenia możliwości zabudowy na określonych terenach. Elementy ekonomiczne natomiast, dotyczą uzależnienia pomocy państwa od spełnienia pewnych wymagań. Przykładem może być powstrzymanie się od zabudowy określonych terenów lub stosowanie odpowiednich technologii.

Działania powyższe wymagają zdefiniowania obszarów zagrożonych i jakościowej kwantyfikacji ryzyka w postaci podziału na strefy.

Problem sprowadza się przeważnie do:

- określenia strefy, gdzie ma obowiązywać zakaz zabudowy,

- wprowadzenia strefy ograniczonej zabudowy o specjalnych wymaganiach technologicznych (powodzioodpomość),
- wprowadzenia obszaru, gdzie zagrożenie powodziowe jest na tyle małe, iż nie skutkuje ograniczeniem zabudowy.

Przyjmuje się, że straty powodziowe w największym stopniu zależą od głębokości zalewu. Stąd podział na strefy obszarów zagrożonych, opiera się często na kryterium głębokości zalewu dla powodzi bazowej (zwykle jest to powódź stuletnia).

Cieki na obszarze gminy Rzeczyca płyną częściowo w korytach naturalnych, a na niektórych odcinkach – w korytach wyprostowanych, uregulowanych.

Rzeki: Ciek A oraz Lubocz mają koryto częściowo uregulowane, częściowo naturalne (rzeka Ciek A jest uregulowana na odcinku 6105 m (w obrębie Rzeczyca 5882 m, w obrębie Kawęczyn 223 m), a rzeka Lubocz na odcinku 2544 m (w obrębie Lubocz 2034 m, w obrębie Kanice 510 m).

Struga Olszówka jest nieuregulowana. Olszówka płynie w granicach administracyjnych gminy przez niezabudowane obszary leśne – nie tworzy więc zagrożenia powodziowego dla siedlisk ludzkich.

W przypadku dwu pozostałych cieków: terasy zalewowe najbardziej zagrożone powodzią, powinny być wolne od zabudowy. Wolne od zabudowy powinny też zostać te fragmenty taras nadzalewowych w dolinie Luboczy, które dziś są pokryte użytkami zielonymi.

Zabieg regulacji koryt rzecznych i budowa zbiorników małej retencji mają na celu stworzenie zabezpieczenia przeciwpowodziowego. Najprostszą metodą zabezpieczenia siedlisk przed zagrożeniem powodziowym jest lokalizacja zabudowy powyżej obszarów zagrożonych powodziami.

2.12 Zagrożenie ruchami masowymi

Zjawisko ruchów masowych polega na przemieszczaniu się pokryw zwietrzelinowych oraz przypowierzchniowych skał luźnych i zwięzłych pod wpływem siły ciężkości w obrębie stoków. Odrywanie i przemieszczanie zwietrzeliny w dół po stoku jest mniejsze, gdy kąt nachylenia stoku, spoistość i zwięzłość podłoża – są większe. Zjawisko może powstawać pod wpływem naturalnych zjawisk (oddziaływania wód opadowych, lodu, śniegu) lub działalności człowieka w strefie krawędziowej doliny lub w strefie stoku. Zjawisko to różni się większym rozmiarem zniszczeń od procesów stokowych.

Słabe ruchy masowe, np. soliflukcja mogą pojawić się już przy kącie nachylenia stoku 2-7^0, przy kącie 7-15^0 może wystąpić silne spełzywanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie 15-35^0 możliwe jest silne osuwanie gruntu. Powyżej 35^0 następuje zjawisko odpadania i obrywania mas zwietrzeliny.

Zagrożenie zależne jest głównie od zwięzłości gleby oraz sposobu użytkowania powierzchni.

Na terenie powiatu (w tym w gminie Rzeczyca) Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim dotychczas nie wyznaczyło obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych, co skutkuje obecnie brakiem ewidencji takich obszarów. Realizacja tych opracowań w Starostwie planowana jest na ok. 2016 r.

W obszarze gminy Rzeczyca, duże spadki terenu występują wzdłuż rzeki Pilicy, strugi Olszówki oraz rzeki Lubocz (poniżej wsi Gustawów). Na tych terenach nachylenie miejscami przekracza 9^0.

Największe spadki mają kąt nachylenia 14^0 i są to przeważnie tereny zalesione lub użytkowane rolniczo. Pozostałe obszary gminy są płaskie lub lekko faliste.

2.13 Zanieczyszczenia, zagrożenia sanitarno – zdrowotne

Zagrożenia występujące w obszarze związane są z:

- zanieczyszczeniem atmosfery,
- hałasem,
- przekształceniem wód powierzchniowych,
- zmianami w zasobach wód podziemnych,
- promieniowaniem elektromagnetycznym,
- zmianą rzeźby powierzchni,
- gospodarowaniem odpadami,
- poważnymi awariami.

Zanieczyszczenie atmosfery

Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie gminy Rzeczyca są:

- źródła ciepła indywidualnej zabudowy mieszkaniowej – tzw. niska emisja, powstająca na skutek spalania niskiej jakości paliwa (węgla, miału, koksu, a także odpadów w paleniskach domowych w sezonie jesienno-zimowym),
- zanieczyszczenia komunikacyjne pochodzące z dróg kołowych – w tym: drogi wojewódzkiej nr 726 (z Rawy Mazowieckiej do Opoczna), kilku dróg powiatowych oraz dróg gminnych,
- emitory obiektów produkcyjnych,
- emisja niezorganizowana pyłu z terenów pozbawionych roślinności i z terenów o nieutwardzonej nawierzchni – głównie komunikacyjnych,
- ewentualny napływ mas zanieczyszczonego powietrza spoza terenu gminy.

Obszar gminy Rzeczyca cechuje się typowymi, niedużymi przeobrażeniami, charakterystycznymi dla terenów rolniczych.

Nie ma tu większych zakładów przemysłowych, dlatego stężenia zanieczyszczeń powietrza (SO2, NO2 i pyłu zawieszonego) nie przekraczają dopuszczalnych norm.

Zwarte kompleksy leśne otaczające gminę w jej południowo-zachodniej części hamują napływ zanieczyszczeń spoza gminy z tego kierunku.

Lokalne pogorszenia stanu atmosfery w gminie nie mają wpływu na najbardziej wrażliwe obszary doliny Pilicy, ale mogą wpływać na jakość powietrza w pozostałych korytarzach ekologicznych. Emisja z zakładów produkcyjnych nie stanowi zagrożenia dla atmosfery, ma zasięg lokalny i na obszarze Gminy występuje powszechnie, ale z małym natężeniem, ponieważ produkcja na terenie Gminy jest rozproszona i ogranicza się do niewielkich zakładów głównie przetwórstwa rolno – spożywczego o ograniczonej działalności produkcyjnej i usługowej.

W gminie działa 230 podmiotów gospodarczych, z których ponad połowa – to usługi handlu. Produkcją zajmuje się ok. 20 niewielkich zakładów, spośród których wielkością produkcji wyróżniają się:

- Przetwórnia Owocowo – Warzywna RSP w Bartoszówce,

- Przetwórnia Owocowo – Warzywna „Polska Wieś" Jana Bojdy w Sadykierzu,
- Piekarnia Jolanty Pietrzak w Bartoszówce,
- Ubojnia zwierząt Mariana Jury w Łęgu,
- Spółdzielnia Mleczarska PPHU PENTIX w Paczkowie,
- Makro-Krusz sp.j. PHU. Czarnecki M., Dziedzic P. w Glinie,
- Profigips s. c. M. Jędras, R. Wiśnik w Rzeczycy,
- Producent Odzieży Męskiej Altar s.c. w Rzeczycy,
- KRUSZMAKS Łukasz Goszklewicz w Kanicach.

Na terenie gminy Rzeczyca nie ma punktów pomiarowo-kontrolnych, prowadzących badania stanu powietrza atmosferycznego, co uniemożliwia szczegółowe określenie stopnia zanieczyszczenia atmosfery na terenie gminy.

Hamulcem dla naturalnego przewietrzania terenu i odprowadzania lokalnych zanieczyszczeń powietrza są wszelkie przegrody naturalnych rynien spływu mas powietrza (nasypy dróg, zabudowa), które mogą kumulować zanieczyszczenia atmosferyczne.

Hałas

Brak pomiarów poziomu hałasu i natężenia ruchu uniemożliwia prawidłową ocenę zagrożenia.

Źródłem hałasu na terenie gminy Rzeczyca są szlaki komunikacyjne: droga wojewódzka 726, przecinająca teren z północy na południe przez środek obszaru Gminy oraz Centralna Magistrala Kolejowa, biegnąca z północy na południe we wschodniej części Gminy. Magistrala przecina dolinę Pilicy na odcinku między Gąpininem w gminie Poświętne i Roszkową Wolą w gminie Rzeczyca. Poprowadzona jest na wysokich nasypach do koryta rzeki, a nad korytem biegnie mostem kolejowym. Nasyp magistrali przecina poprzecznie korytarz ekologiczny doliny Pilicy z obszarami Natura 2000: „Dolinę Dolnej Pilicy" - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, „Dolinę Pilicy" – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków oraz Spalski Park Krajobrazowy.

Przekształcenie wód powierzchniowych

Antropogeniczne zmiany wód polegają na:

- zmianie w strukturze zasobów wodnych,
- zmianie jakości tych zasobów.

Od czasu wybudowania w roku 1972 Zalewu Sulejowskiego, na obszarze gminy systematyczne zmniejszają się przepływy wód w Pilicy, skutkiem czego postępuje proces przyspieszonego zarastania starorzeczy i obniżenia się poziomu wód gruntowych czyli zmiany w zasobach wodnych gminy.

Rzeka Pilica płynie przez obszar gminy w nieregulowanym korycie. Jej stan sanitarny jest zmienny – zależny od stanu wód na wyższych odcinkach, od stanu wód w ciekach będących dopływami Pilicy oraz od zrzutów ścieków z terenów przyległych do rzeki.

Dla poprawy retencji wód powstały w przeszłości na obszarze gminy Rzeczyca zbiorniki małej retencji: w Bartoszówce poprzez spiętrzenie wody rzeki Lubocz i w Kanicach poprzez spiętrzenie jednego z rowów melioracyjnych, odprowadzającego wody do rzeki Lubocz. Zbiornik w Kanicach pełni tę funkcję

do dziś, natomiast zbiornik „Bartoszówka" nie funkcjonuje od lat, o czym świadczy zamulone zastoisko wody, postępujący proces zarastania doliny, niedrożny przepływ wody, brak urządzeń piętrzących.

W celu poprawy zasobów wodnych na obszarze gminy Rzeczyca utworzone zostały małe sztuczne zbiorniki rekreacyjne, pełniące też funkcje krajobrazowe: w Łęgu, (dwa, w tym jeden na terenach leśnych – Leśnictwo Żądłowice – oddział 215As), Wiechnowicach, Sadykierzu i Jeziorcu.

Określenie stanu sanitarnego wód Pilicy na obszarze gminy Rzeczyca (a więc określenie stopnia przekształcenia tych wód) po raz pierwszy nastąpiło w 2008 r. dla „jednolitej części wód" Pilicy od Wolbórki do Drzewiczki (JCW PLRW200019254799) wg metodyki wprowadzonego rozporządzenia *w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych*.

Powyższa ocena jednolitych części wód (JCW), czyli oddzielnych, znaczących elementów wód powierzchniowych obejmowała określenie stanu chemicznego i stanu (ogólnego) JCW. W wyniku tego badania stan jednolitej części wód Pilicy na przedmiotowym odcinku (badanym w punktach pomiarowych w Spale, Inowłodzu i Mysiakowcu) został sklasyfikowany jako zły (kl.V), a stan ekologiczny na obszarach NATURA 2000 – jako umiarkowany (kl. III). Stan ten jest wynikiem wprowadzania do wód Pilicy i jej dopływów nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych z nieskanalizowanych terenów wiejskich oraz spływu powierzchniowego nawozów z sąsiadujących z rzeką terenów rolniczych.

Stan sanitarny wód w dopływach Pilicy jest analogiczny, gdyż problem nierozwiązanej gospodarki ściekowej ma odniesienie do całej gminy.

Obecnie na terenie gminy Rzeczyca sieć zbiorczej kanalizacji rozdzielczej jest słabo rozwinięta i występuje w sołectwach: Brzozów, Sadyklerz, Bartoszówka, Bobrowiec. Z pozostałej części obszaru gminy ścieki z budynków mieszkalnych i obiektów usługowych zbierane są w zbiornikach bezodpływowych (szambach), z których okresowo wywożone są samochodami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Bartoszówce.

Planowane działania w zakresie i budowy systemu kanalizacji sanitarnej opisano w Rozdziale III, pkt. 8.2.1.

Zmiany w zasobach wód podziemnych

Wody podziemne dla gminy Rzeczyca są jedynym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną.

Na obszarze gminy Rzeczyca znajdują się 3 komunalne ujęcia wód podziemnych, zasilające komunalną sieć wodociągową i zapewniające pokrycie w 100% zapotrzebowania gminy. Stacje wodociągowe znajdują się w Sadykierzu, Grotowicach i Jeziorcu.

W ujęciach tych dokonywane jest uzdatnienie wody w zakresie zawartości żelaza i manganu.

Korzystanie z wód podziemnych w sposób kontrolowany z zachowaniem reżimów sanitarnych nie zmieniło wartości zasobów tych wód.

W gminie nie ma obiektów produkcyjnych, mogących pogorszyć stan tych zasobów.

Północna część gminy (na północ od rzeki Lubocz) leży w obszarach zasobowych jurajskiego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 404 i wszelka działalność inwestycyjna, mogąca pogorszyć stan sanitarny lub jakość tych wód nie powinna być dopuszczona.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie gminy Rzeczyca źródłem emisji promieniowania elektromagnetycznego jest napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV we wschodniej części Gminy oraz dwie stacje bazowe telefonii komórkowej (połączona ERY I GSM PLUS w Rzeczycy przy ul. Niskiej oraz CENTERTEL-a w Gustawowie), emitujące fale radiowe o częstotliwości 0,1 – 300 MHz i mikrofale w zakresie 300 – 300 000 MHz. Są to stacje przekaźnikowe.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami: zasięg stref o ograniczeniach inwestycyjnych, wynikający z oddziaływania linii wysokiego napięcia, wymaga rozpoznania pomiarowego, a zasady ich wykonywania określają przepisy szczególne – rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych poziomów. Zgodnie z załącznikiem do ww. rozporządzenia: *„pomiary przeprowadza się w szczególności w tych miejscach, w których, na postawie uprzednio przeprowadzonych obliczeń, stwierdzono wystąpienie pól elektromagnetycznych o poziomach zbliżonych do poziomów dopuszczalnych".* Na terenie Gminy Rzeczyca nie prowadzono takich pomiarów.

Zmiany rzeźby powierzchni

Gminę Rzeczyca charakteryzują stosunkowo małe przekształcenia powierzchni ziemi przez człowieka. Wklęsłe formy antropogeniczne spotyka się w rejonach dawnej i aktualnej odkrywkowej eksploatacji surowców: dawne - w rejonie Luboczy, aktualne – w rejonie Gliny oraz w miejscach nieudokumentowanych dzikich eksploatacji lokalnych surowców mineralnych. Wypukłymi formami antropogenicznymi są zamknięte składowisko odpadów stałych w Roszkowej Woli, nasyp Centralnej Magistrali Kolejowej oraz nasypy lub wkopy dróg: wojewódzkiej nr 726 (Rawa Maz. - Rzeczyca – Inowłódz - Opoczno), dróg powiatowych: nr 4306 E (Czemiewice - Brzozów – Sadykierz – granica Gminy - Cielądz), nr 4307 E (Brzozów – Glina), nr 4308 E (Bobrowiec – Kawęczyn – Lubocz), nr 4309 (Rzeczyca – Glina – granica Gminy – Królowa Wola), nr 4310 E (Zawady-Rzeczyca – Lubocz – Roszkowa Wola – granica Gminy - Domaniewice), drogi gminne.

- stopień wyeksploatowania lokalnych surowców mineralnych

Na obszarze gminy Rzeczyca nie stwierdzono obecności cennych złóż surowców naturalnych. Badania potwierdziły obecność głównie surowców pospolitych: żwirów i piasków, które wydobywane były metodą odkrywkową głównie na potrzeby lokalne – często z „dzikich wyrobisk".

Wyeksploatowane zostały prawie całkowicie złoża kruszywa naturalnego z rejonu Centralnej Magistrali Kolejowej, które posłużyły do jej budowy.

Na obszarze gminy eksploatowane były piaski ze żwirem oraz piaski lodowcowe i wodno-lodowcowe w przykrawędziowej strefie doliny Pilicy w rejonie Roszkowej Woli, Luboczy, Grotowic i Łęgu, a także piaski ze żwirem w północnej części gminy w Łubach Sadykierskich i w rejonie Kawęczyna. Były to odkrywki, niepotwierdzone rozpoznaniem zasobów, dlatego nie ma informacji na temat stopnia ich wykorzystania. Niecka poeksploatacyjna w Roszkowej Woli posłużyła do wybudowania w niej składowiska odpadów komunalnych. Charakterystykę surowców mineralnych na terenie gminy zawiera Rozdział II, pkt.2.4.

- zmiany w zasobach glebowych.

Gleby należą do tych zasobów środowiska, które są narażone na: systematyczne oddziaływanie środków ochrony roślin i nawozów. Pod wpływem nawozów i środków ochrony roślin podlegają ciągłym zmianom zawartości organicznej, składu chemicznego, wilgotności.

Gmina Rzeczyca nie dysponuje glebami najwyższych klas bonitacyjnych. Dominują tu gleby niskich klas: IVb i V. Dodatkowo: 41% gleb jest okresowo podmokłych. Mimo przeciętnych warunków glebowych podstawą rozwoju gospodarczego Gminy jest rolnictwo.

Zmiany w zasobach glebowych na obszarze Gminy Rzeczyca polegają zarówno na przekształcaniu chemicznym (nawożenie, opryski) i fizycznym (zmiana struktury gleby poprzez zabiegi mechaniczne oraz zmiana wilgotności poprzez melioracje) jak i na ilościowej zmianie zasobów (np. poprzez dolesienia lub zmianę sposobu użytkowania na cele nierolnicze).

W ostatnich latach nastąpiło nieznaczne zmniejszenie ogólnej powierzchni najsłabszych gleb (kl. VI), które zostały zalesione. Powyższe zmiany nastąpiły we wsiach: Glina, Lubocz, Roszkowa Wola, Sadykierz.

Zmiany w zasobach glebowych postępują w sposób nienaruszający równowagi środowiska rolniczego.

Gospodarka odpadami

Gminne składowisko odpadów w Roszkowej Woli zostało zamknięte w 2010 r. Zgromadzone odpady zarówno na etapie eksploatacji jak i jego zamknięcie zostały zabezpieczone przed nadmiernym oddziaływaniem na środowisko - prowadzony jest monitoring stanu wód podziemnych. Dostarczane na składowisko ustabilizowane osady ściekowe z oczyszczalni w Bartoszówce w ilości ok. 5 t/rok, były wykorzystywane do rekultywacji warstw izolacyjnych i powierzchniowych. W 2011 r. na składowisku zostały wykonane nasadzenia bzu, ubytki krzewów spowodowane niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi zostały uzupełnione sadzonkami dzikiej róży, wierzb i brzóz. Teren został zrekultywowany.

Obecnie odpady stałe z obszaru gminy Rzeczyca na podstawie obustronnej umowy odbierane są przez firmy:

- REMONDIS – odpady niebezpieczne,
- Veolia Usługi dla Środowiska S.A. - pozostałe odpady, w tym wielkogabarytowe.

Zbiórka odpadów niebezpiecznych (m.in.: baterie, sprzęt elektroniczny, opony, artykuły farmaceutyczne, substancje toksyczne) oraz wielkogabarytowych od 1 lipca 2013 r. odbywa się w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) we wsi Rzeczyca.

Firmy odbierające odpady z gminy Rzeczyca prowadzą własną gospodarkę odpadami opierającej się głównie na recyklingu i utylizacji odpadów niebezpiecznych, działając na podstawie przepisów odrębnych.

Na obszarze gminy nie występują mogilniki, dawniej służące do stałego przechowywania odpadów niebezpiecznych, w tym przeterminowanych środków ochrony roślin.

Wg stanu na 30.11.2007 r. na terenie gminy Rzeczyca ujawniono 458 677m² eternitu (czyli 7 339 t).

Poważne awarie

Na obszarze gminy Rzeczyca nie występują obiekty przemysłowe, które mogłyby generować zagrożenia awarią przemysłową.

W *Programie Ochrony Środowiska dla gminy Rzeczyca na lata 2008 - 2015* zidentyfikowane zostały następujące potencjalne źródła zagrożenia dla środowiska gminy:

- przewóz substancji niebezpiecznych transportem samochodowym do miejsc utylizacji drogą wojewódzką nr 726: Rawa Maz. - Opoczno,
- katastrofa kolejowa na Centralnej Magistrali Kolejowej,
- stacje paliw w Rzeczycy przy ulicy: Parkowej, Mościckiego i Tomaszowskiej,
- powódź w dolinie rzeki Pilicy, Lubocz, strugi Olszówki,
- pożar terenów leśnych i rolnych,

ponadto:

- składowisko odpadów w Roszkowej Woli (obecnie nieczynne) i biologiczna oczyszczalnia ścieków w Bartoszówce – zagrożenie skażenia wód podziemnych GZWP 404.

W Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Rzeczyca na lata 2008-2015 za najistotniejsze problemy ekologiczne uznano:

- niedostateczną ochronę zasobu wód podziemnych i powierzchniowych,
- zły stan techniczny gnojowników i szamb,
- uciążliwość komunikacji samochodowej dla środowiska.

3. Środowisko kulturowe

3.1 Rys historyczny

Pierwsza wzmianka o Rzeczycy pochodzi z dnia 15 czerwca 1335 roku kiedy to w Metryce Królewskiej pod nr.47 k.386 wymieniono Rzeczycę jako wieś królewską i którą to ... Władysław ks. łęczycki i dobrzyński dla siebie zachowuje ... Najbardziej wiarygodny zapis o istnieniu Rzeczycy stanowi Kronika Jana Długosza, w której czytamy, iż w 1400 r. król Władysław specjalnym aktem nadał Uniwersytetowi Krakowskiemu uposażenie kanclerstwa rzeczyckiego i w skład jego wchodziły dochody Rzeczycy. W 1457 roku dzierżawcą Rzeczycy został Piotr Dunin z Prawkowic, herbu Łabędź, który ziemie rzeczykie otrzymał od króla Kazimierza Jagiellończyka w nagrodę za zasługi dla ojczyzny w walce z Krzyżakami. Piotr Dunin był postacią wielce zasłużoną dla kraju pełniąc funkcje hetmana wojsk polskich, wojewody sieradzkiego, marszałka nadwornego, starosty łęczyckiego, kasztelana sieradzkiego, wojewody brzesko-kujawskiego, starosty w Malborku. Po nim dzierżawę ziem rzeczyckich powiększoną o wieś Bobrowiec przejęli i sprawowali do roku 1513 jego synowie (Jan, Andrzej i Jakub). W 1607 r. Maciej Grotowski, miejscowy dziedzic na Grotowicach, wybudował kapliczkę z dwoma herbami Rawicz i Ciołek upamiętniająca zwycięską bitwę Zygmunta III Wazy pod Guzowem (Miał w niej znaczący udział) i będącą jednocześnie wyrazem wdzięczności za hojność króla, któremu grotowicki ród po tym zdarzeniu mocno przybrał na znaczeniu. W latach 1779-1804 proboszczem Rzeczycy został Jędrzej Kitowicz, autor "Opisu obyczajów" i "Pamiętników - czyli Historii Polski", znakomitych dzieł literatury obyczajowej czasów

saskich. Ks. Kitowicz zmarł i został pochowany na cmentarzu przy świątyni, później przeniesiono zwłoki w sąsiedztwo kaplicy na cmentarzu. W roku 2004 obchodzono w gminie bardzo uroczyście 2-setną rocznicę jego śmierci (pamiątkowy obelisk na cmentarzu). W latach 1800-1825 powstał pośród starych dębów, lip, wiązów i modrzewi krajobrazowego parku, murowany dwór parterowy z mieszkalnym poddaszem - później zamieszkały przez właściciela ziemskiego Michała Szwejcera (rozebrany w 1962 r.) Wielką postacią regionu rzeczyckiego jest znana poetka i pisarka, prekursorka polskiej powieści psychologicznej Narcyza Żmichowska, która zamieszkując na stałe w Rzeczycy w latach 1842 -1845 i prowadząc nielegalnie wiejską szkółkę, napisała swoje najlepsze dzieło ("Poganka"). W latach 1889-1891 w miejscu starego drewnianego kościoła z inicjatywy ks. Mieczysława Skarżyńskiego powstał dwu wieżowy murowany kościół (stoi do dziś).

Obecnie według „Wojewódzkiego programu nad zabytkami" przyjętego Uchwałą Nr X/186/07 Sejmiku Województwa Łódzkiego, gmina Rzeczyca zaliczona została do rawskiego podregionu kulturowego.

3.2 Wartości kulturowe objęte ochroną

Zasoby kulturowe gminy Rzeczyca tworzą zarówno zabytki wpisane do rejestru zabytków na podstawie decyzji wydanej w przeszłości przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, jak i historyczne układy wiejskie, zabytki, które znajdowały się do 2003 r. w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i powinny być objęte ochroną na podstawie gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne.

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytek to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową (art. 3 pkt. 1).

W myśl art. 6 ust. 1 pkt. 1 ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome, będące w szczególności:

1) krajobrazami kulturowymi,
2) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
3) dziełami architektury i budownictwa,
4) dziełami budownictwa obronnego,
5) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
6) cmentarzami,
7) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
8) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

3.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego

lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, a także jego nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna - art. 8, 9 pkt. 1, 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Z wyżej wymienionej ustawy wynikają obowiązki zarówno dla Państwa jak i Właściciela obiektu. W art. 4, precyzuje się działania, które dla ochrony zabytków muszą podjąć organy administracji publicznej:

1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu i nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
6) uwzględnianie zadań ochrony w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Wytyczne i zalecenia konserwatorskie, skierowane do właściciela zabytku, są przez Ustawę określone w sposób jasny (art. 5 wymienionej ustawy). Opieka sprawowana nad zabytkiem polega na zapewnieniu następujących warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- zabezpieczania i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości,
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków stanowią:

L.p.	Miejscowość	Ulica / nr	Nazwa	Określenie	Zespół	Data
1	Bartoszówka	05	park	dworski	dworsko-parkowy	2 poł. XIX w.
2	Glina	-	park	-	dworsko-parkowy	
3	Glina	-	dwór	-	dworsko-parkowy	2 poł. XIX w.
4	Grotowice	-	park	dworski	dworsko-parkowy	XVIII w.
5	Rzeczyca	-	karczma	-	-	1 poł. XVIII w.
6	Rzeczyca	-	park	dworski	dworsko-parkowy	XIX w.
7	Rzeczyca	Kilowicza 15	kościół par. rz-kat	p.w. św. Katarzyny	kościoła p.w. św. Katarzyny	1889-1890 r.
8	Rzeczyca	Kilowicza 34	dawna organistówka	dworski	kościoła p.w. św. Katarzyny	1924 r.

Źródło: www.wuoz.bip.lodz.pl, luty 2015 r.

W/w obiekty zabytkowe, poza zabytkowym kościołem i dawną karczmą w Rzeczycy – nie są oznakowane, nie są w żaden sposób wyeksponowane w krajobrazie mimo że stanowią osobliwości na nadpilicznym szlaku.

3.2.2. Obiekty wskazane do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków

Obiekty w gminnej ewidencji zabytków stanowią:

L.p.	Miejscowość	Ulica / nr	Nazwa	Określenie	Zespół	Data
1	Bartoszówka	-	chałupa	podworska		1. 20-te XX w.
2	Bartoszówka	05	czworak		dworsko-parkowy	pocz. XX w.
3	Bartoszówka	05	dwór		dworsko-parkowy	1. 30-te XX w.
4	Bartoszówka	05	zespół dworski		dworsko-parkowy	XIX – XX
5	Brzozów	-	cmentarz ewangelicki	kwatera wojenna		XIX w.
6	Brzozów	50	chałupa			pocz. XX w.
7	Brzozów	51	chałupa			pocz. XX w.
8	Grotowice	-	brama	wjazdowa	dworsko-parkowy	pocz. XX w.
9	Grotowice	-	spichlerz		dworsko-parkowy	pocz. XX w.
10	Grotowice	-	zespół dworski		dworsko-parkowy	XVIII – XX w.
11	Kanice	46	chałupa			pocz. XX w.
12	Kanice	50	karczma			I. 30-te XX w.
13	Łęg	12	chałupa			pocz. XX w.
14	Roszkowa Wola	-	cmentarz wojenny	z I wojny		1915 r.
15	Rzeczyca	-	cmentarz rz.-kat.			XVII w.
16	Rzeczyca	Kilowicza 15	dom parafialny		kościoła p.w. św. Katarzyny	kon. XIX w.
17	Rzeczyca	-	kapliczka rz.-kat.	p.w. św. Jana		pocz. XX w.
18	Rzeczyca	-	kościół par. rz.-kat.	p.w. św. Katarzyny	kościoła p.w. św. Katarzyny	1889-1890 r.
19	Rzeczyca	-	spichlerz		dworsko-parkowy	XIX w.
20	Rzeczyca	-	zespół dworski		dworsko-parkowy	XIX w.
21	Rzeczyca	Kilowicza 15	zespół kościelny		kościoła p.w. św. Katarzyny	kon. XIX w.
22	Rzeczyca	40	młyn			pocz. XX w.

Źródło: Urząd Gminy w Rzeczycy, 2015 r.

3.2.3. Chronione układy rozplanowania i krajobrazu

Istotnym walorem kulturowym gminy Rzeczyca jest historycznie związany układ urbanistyczny (miejski) Rzeczycy oraz historyczne układy ruralistyczne (wiejskie) wsi: Bartoszówka, Brzeg, Grotowice (1388 r.), Lubocz (1394 r.), Łęg, Roszkowa Wola, Sadykierz (1360 r.)

Wybitne walory krajobrazowe charakteryzują układ wsi Brzeg i Grotowice, krajobrazowe i krajoznawczo – etnograficzne – Łęg.

Rzeczyca wzmiankowana była jako wieś królewska – w 1336 r. Jej świetność przypada na koniec XVIII wieku, kiedy pełniła funkcję ośrodka starostwa rzeczyckiego. W okresie tym posiadała prawa miejskie, które utraciła prawdopodobnie po powstaniu listopadowym w 1830 r. Posiada zawiązki układu miejskiego, którego w dalszym rozwoju nie wykształciła – zachowała układ wielodrożnicy.

Obszary o największej koncentracji stanowisk archeologicznych nawiązują do przebiegu dolin rzecznych: Luboczy i Pilicy i wiążą się z historycznym osadnictwem w rejonach: Brzegu, Grotowic, Łęgu, Roszkowej Woli, Rzeczycy.

Typologia układów przestrzennych wsi, które winny podlegać ochronie

L.p.	Miejscowość	Ulica / nr	Nazwa	Określenie	Zespół	Data
1	Bartoszówka	-	układ przestrzenny	wielodrożnica		
2	Brzeg	-	układ przestrzenny	układ nieroz-poznany		
3	Grotowice	-	układ przestrzenny	folwark		1388 r.
4	Lubocz	-	układ przestrzenny	ulicówka		1394 r.
5	Łęg	-	układ przestrzenny	układ nieroz-poznany		
6	Roszkowa Wola	-	układ przestrzenny	układ nieroz-poznany		
7	Rzeczyca	-	układ przestrzenny	wielodrożnica		1335 r.
8	Sadykierz	-	układ przestrzenny	ślad owalnicy		1360 r.

3.2.4. Stanowiska archeologiczne

Na obszarze gminy Rzeczyca zlokalizowanych jest 126 stanowisk archeologicznych, wokół których wyznaczono strefy ochrony archeologicznej obejmujące rejony pradziejowego, historycznego osadnictwa.

Największe koncentracje stanowisk archeologicznych nawiązują do przebiegu dolin rzecznych: Luboczy i Pilicy i wiążą się z historycznym osadnictwem w rejonach: Brzegu, Grotowic, Łęgu, Roszkowej Woli, Rzeczycy.

Stanowiska archeologiczne

Nr obszaru AZP	Lokalizacja	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	Chronologia	Kultura
69 - 59	Sadykierz	1	1	neolit – wczesna epoka brązu	kultura ceramiki sznurowej
	Sadykierz	2	2	neolit	pradziejowa
	Sadykierz	3	3	V epoka brązu	łużycka
	Sadykierz	4	4	?	?
	Sadykierz	5	5	okres nowożytny	
	Sadykierz	6	6	okres nowożytny	
	Sadykierz	7	7	okres nowożytny	-
	Sadykierz	8	8	schyłek neolitu – wczesna epoka brązu	pradziejowa
	Sadykierz	9	9	okres nowożytny	-
	Sadykierz	10	10	okres nowożytny	-

	Sadykierz	11	11	okres nowożytny	-
	Sadykierz	12	12	?	pradziejowa
	Sadykierz	13	13	epoka kamienia	pradziejowa
	Sadykierz	14	14	okres nowożytny	
	Sadykierz	15	15	epoka brązu	pradziejowa
	Sadykierz	16	16	wczesne średnio-wiecze	
	Sadykierz	17	17	neolit	kultura pucha-rów lejkowatych
	Sadykierz	18	18	epoka kamienia	pradziejowa
	Brzozów	19	1	epoka kamienia	pradziejowa
				III epoka brązu	łużycka
	Brzozów	20	2	schyłek neolitu – wczesna epoka brązu	pradziejowa
				III epoka brązu	łużycka
	Brzozów	21	3	późna lateńska – wczesny okres rzymski	przeworska
	Brzozów	22	4	mezolit	pradziejowa
	Stanisławów	26	1	?	pradziejowa
	Stanisławów	27	2	okres nowożytny	
	Stanisławów	28	3	epoka kamienna	pradziejowa
	Stanisławów	29	4	okres nowożytny	
	Stanisławów	30	5	późne średniowie-cze	
				późne średniowie-cze	
	Kanice Nowe	31	1	II-III epoka brązu	trzciniecka
	Kanice Nowe	32	2	wczesne średnio-wiecze	
	Kanice Stare	33	3	okres nowożytny	
	Kanice Stare	34	4	okres nowożytny	
	Kanice Stare	35	5	późne średniowie-cze	
	Kanice Stare	36	6	okres nowożytny	
	Kanice Stare	37	7	okres nowożytny	
	Wiechnowice	38	1	okres nowożytny	
	Wiechnowice	39	2	okres nowożytny	
	Wiechnowice	40	3	późne średniowie-cze	
	Wiechnowice	41	4	okres nowożytny	
	Wiechnowice	42	5	okres nowożytny	
	Poniatówka	43	1	neolit	pradziejowa
	Poniatówka	44	2	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	

	Bartoszówka	45	2	okres nowożytny	
69 - 60	Kawęczyn	1	1	paleolit	pradziejowa
				epoko brązu - halsztat	Łużycka
	Kawęczyn	2	2	halsztat - lateński	pomorska
	Roszkowa Wola	3	10	okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	4	11	okres wczesno-rzymski	przeworska
				wczesne średnio-wiecze	
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	5	12	okres wczesno-rzymski	przeworska
				wczesne średnio-wiecze – późne średniowiecze	
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	6	13	okres wczesno-rzymski	przeworska
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	7	14	okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	8	15	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	9	16	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	10	17	okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	11	18	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	12	19	?	pradziejowa
				późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	3	20	okres wczesno-rzymski	przeworska
				późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	14	21	okres wczesno-rzymski	przeworska
				późne średniowie-cze	
	Roszkowa Wola	15	22	okres nowożytny	
	Roszkowa Wola	16	23	okres nowożytny	
	Lubocz	24	8	epoka kamienia	pradziejowa
	Lubocz	25	9	?	pradziejowa
				późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Kawęczyn	26	3	V epoka brązu	łużycka

				późne średniowie-cze	
	Kawęczyn	27	4	epoka kamienia	pradziejowa
				III wczesne średnio-wiecze – późne średniowiecze	
	Kawęczyn	28	5	III epoka brązu	łużycka
	Kawęczyn	29	6	okres wczesno-rzymski	przeworska
	Bobrowiec Ko-bus	30	1	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Bobrowiec Ko-bus	31	2	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Bobrowiec	32	3	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Bobrowiec	33	4	okres nowożytny	
	Bartoszówka	34	1	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
70 – 59	Rzeczyca	1	1	okres nowożytny	
	Rzeczyca	2	2	okres wczesno-rzymski	przeworska
	Rzeczyca	3	3	halsztat	łużycka
				okres wczesno-rzymski	przeworska
	Rzeczyca	4	4	okres nowożytny	
	Rzeczyca	5	5	okres nowożytny	
	Rzeczyca	6	6	okres nowożytny	
	Rzeczyca	7	7	okres nowożytny	
	Rzeczyca	8	8	okres wczesno-rzymski	przeworska
				III wczesne średnio-wiecze	
				późne średniowie-cze	
	Rzeczyca Nowa	9	9	okres nowożytny	
	Rzeczyca	10	10	okres wczesno-rzymski	przeworska
	Rzeczyca	11	11	okres wczesno-rzymski	przeworska
				okres nowożytny	
	Rzeczyca Nowa	12	12	okres nowożytny	
	Rzeczyca Nowa	13	13	okres wczesno-rzymski	przeworska
				późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	
	Rzeczyca	14	14	?	pradziejowa
				późne średniowie-cze	
	Rzeczyca	15	15	późne średniowie-cze	
				okres nowożytny	

	Rzeczyca Nowa	16	16	późne średniowiecze	
				okres nowożytny	
	Rzeczyca Nowa	17	17	okres nowożytny	
	Rzeczyca Nowa	18	18	okres wczesnorzymski	przeworska
	Rzeczyca Nowa	19	19	okres wczesnorzymski	przeworska
				okres nowożytny	
	Rzeczyca	20	20	późne średniowiecze	
				okres nowożytny	
	Rzeczyca	21	21	okres wczesnorzymski	przeworska
				okres nowożytny	
	Rzeczyca Nowa	22	22	okres wczesnorzymski	przeworska
	Rzeczyca	23	23	późne średniowiecze	
				okres nowożytny	
	Rzeczyca	24	24	okres wczesnorzymski	przeworska
				wczesne średniowiecze	
	Rzeczyca	25	25	okres wczesnorzymski	przeworska
	Rzeczyca	26	26	halsztat – wczesny lateński	łużycka
				późny lateński	przeworska
	Zawady	27	1	okres nowożytny	
	Zawady	28	2	okres nowożytny	
	Zawady	29	3	późne średniowiecze	
				okres nowożytny	
	Glina	30	1	okres nowożytny	
	Glina	31	2	okres nowożytny	
70 – 60	Lubocz	4	1	II epoka brązu	trzciniecka
	Lubocz	5	2	paleolit	pradziejowa
	Grotowice	6	1	II neolit	kultura amfor kulistych
	Łęg	7	1	epoka brązu	łużycka
	Łęg	8	2	epoka brązu	łużycka
	Lubocz	9	3	późny lateński – okres wczesnorzymski	przeworska
	Lubocz	10	4	II epoka brązu	trzciniecka
				okres wczesnorzymski	przeworska
				późne średniowiecze	
	Lubocz	11	5	III epoka brązu	trzciniecka – łużycka
	Lubocz	12	6	późny lateński	przeworska
	Roszkowa Wola	13	1	późny okres rzymski	przeworska
	Roszkowa Wola	14	2	IV-V epoka brązu	łużycka

				późne średniowiecze	
	Roszkowa Wola	15	3	lateński	gr. klosz.
	Roszkowa Wola	16	4	późny lateński – okres wczesnorzymski	przeworska
				późne średniowiecze	
	Roszkowa Wola	17	5	okres wczesnorzymski	przeworska
				lateński	gr. klosz.
	Roszkowa Wola	18	6	późny okres rzymski	przeworska
				późne średniowiecze	
	Roszkowa Wola	19	7	II-III epoka brązu	trzciniecka
				późne średniowiecze	
	Roszkowa Wola	20	8	późny lateński	przeworska
	Roszkowa Wola	21	9	późne średniowiecze	
	Lubocz	22	7	późne średniowiecze	
	Brzeg	23	1	II-III epoka brązu	trzciniecka
	Brzeg	24	2	późny lateński	przeworska
				późne średniowiecze	
	Grotowice	25	2	III epoka brązu	trzciniecka
	Łęg	26	3	okres wczesnorzymski	przeworska
	Łęg	27	4	późny lateński	przeworska
	Łęg	28	5	lateński	przeworska
	Łęg	29	6	II neolit	kultura pucharów lejkowatych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim

3.2.5. Dobra kultury współczesnej

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym art. 2 pkt. 10 przez dobra kultury współczesnej należy rozumieć "nie będące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna;"

Na podstawie powyższej definicji na obszarze gminy Rzeczyca nie występują dobra kultury współczesnej (współczesne obiekty będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, które cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna).

4. Potencjał demograficzny i społeczny

4.1 Rozwój ludności i jego czynniki

Według stanu na koniec grudnia 2013 r. liczba mieszkańców gminy Rzeczyca wyniosła 4 767 faktycznie mieszkających na terenie gminy, z czego 2 318 stanowiły kobiety, a 2 449 mężczyźni. Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypada w gminie 94 kobiety.

Cechą dominującą w badanych wskaźnikach demograficznych jest obserwowany od kilku lat spadek liczby ludności i utrzymująca się tendencja nadwyżki liczby mężczyzn nad liczbą kobiet mieszkających na obszarze gminy Rzeczyca. Jest to relacja odpowiadająca średniej w całym województwie łódzkim gdzie na 100 kobiet przypada ok. 110 mężczyzn (wg danych GUS z 2011r.).

Wskaźnik feminizacji w gminie Rzeczyca ulega podwyższeniu w grupie 60 - latek i osiągnął poziom 101 kobiet na 92 mężczyzn. Ta tendencja utrzymuje się w pozostałych grupach wiekowych i największy przypada na 70 - latków i więcej, gdzie w wielkościach ogólnych proporcje wynoszą ok. 150 kobiet na 100 mężczyzn.

Analiza stanu oraz struktury społecznej w latach poprzednich został sporządzona w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy Rzeczyca.

Struktura społeczna w gminie Rzeczyca w latach 2002 - 2013

Lata	Ogólna liczba mieszkańców	Wyszczególnienie			
		kobiety		mężczyźni	
		liczba	udział [%]	liczba	udział [%]
2013	4 767	2 318	48,63	2 449	51,37
2012	4 811	2 338	48,60	2 473	51,40
2011	4 848	2 341	48,29	2 507	51,71
2010	4 876	2 358	48,35	2 518	51,64
2009	4 865	2 339	48,08	2 526	51,92
2008	4 902	-	-	-	-
2007	4 909	2 366	48,20	2 543	51,80
2006	4 957	2 393	48,28	2 564	51,72
2005	4 984	2 404	48,23	2 580	51,77
2004	5 041	2 441	48,42	2 600	51,58
2003	5 068	2 451	48,36	2 617	51,64
2002	5 069	2 454	48,41	2 615	51,59

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Statystyka ludności w gminie Rzeczyca wg sołectw na dzień 31.01.2011r.

obszar adresowy	Ilość mieszkańców	
	liczba	udział [%]
Bartoszówka	236	4,7
Bobrowiec	250	5,0
Brzeg	140	2,8
Brzeziny	38	0,8
Brzozów	190	3,8
Glina	168	3,4
Grotowice	196	3,9
Gustawów	75	1,5
Jeziorzec	115	2,3
Kanice	221	4,4
Kawęczyn	129	2,6

Lubocz	273	5,5
Łęg	139	2,8
Roszkowa Wola	330	6,6
Rzeczyca	1591	32,0
Sadyklerz	545	11,0
Stanisławów	78	1,6
Wiechnowice	130	2,6
Zawady	128	2,6
RAZEM	4972	100

Źródło: Urząd Gminy Rzeczyca

Struktura ludności w gminie Rzeczyca wg ekonomicznych grup wieku

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2009
Przedprodukcyjny(0-17)	1 028	1 212	1 169	1 134	1 073	1024
Produkcyjny(18-59/64)	3 045	2 837	2 844	2 858	2 881	2907
Poprodukcyjny(60/65 i więcej)	995	992	971	965	955	934
OGÓŁEM	5 068	5 041	4 984	4 957	4 909	4865
Mężczyźni (ogółem)	2 617	2 600	2 580	2 564	2 543	-
Przedprodukcyjny	552	650	632	608	578	-
Produkcyjny	1 690	1 572	1 576	1 584	1 607	-
Poprodukcyjny	375	378	372	372	358	-
Kobiety (ogółem)	2 451	2 441	2 404	2 393	2 366	-
Przedprodukcyjny	476	562	537	526	495	-
Produkcyjny	1 355	1 265	1 268	1 274	1 274	-
Poprodukcyjny	620	614	599	593	597	-

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Procesy demograficzne w gminie charakteryzują się podobnymi tendencjami jak na obszarze całego kraju – spadek liczby urodzeń, maleniem liczby mieszkańców, stale zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Utrzymuje się systematyczny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym zarówno w grupie kobiet jak i mężczyzn. Podobnie jak w skali całego powiatu dominuje liczba osób w wieku produkcyjnym. W samym powiecie ich udział w populacji wynosi 63 %. Jedynie w 2009r. udział ludzi w wieku produkcyjnym w stosunków do ogółu mieszkańców wyniósł 59,7%. Pod tym względem nie występują żadne znaczące różnice w porównaniu z latami ubiegłymi. Jest to zjawisko typowe także dla całego województwa łódzkiego i kraju. Charakterystyczne dla powiatu tomaszowskiego jest z kolei to, iż w przedziale dla wieku produkcyjnego na 1 mężczyznę przypada tu średnio 2 – 3 kobiety.

Od ostatnich lat odnotowano także relatywny spadek ludności w wieku przed – i poprodukcyjnym. Wyjątkiem był tu rok 2004. Niepokojąca jest nieznaczna nadwyżka mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (21,9%) w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym (19,5%).

Niestety niż demograficzny i zjawisko starzenia się społeczeństwa dotyka także gminę Rzeczyca. W okresie ostatnich lat odnotowuje się na tym obszarze ujemny przyrost naturalny (poza rokiem 2009 w którym przyrost naturalny wynosi 1 osoba) i niekorzystne proporcje w stosunku do liczby osób w

wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Wskaźnik urodzeń w 2011 r. wyniósł tu -10,5‰ przy odnotowanej liczbie zgonów na poziomie 13,6‰. W całym powiecie w 2011 r. zanotowano ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego (-3,1‰) i w skali całego województwa łódzkiego (-2,7‰).

W badanym okresie saldo migracyjne jest ujemne. Migracja przebiega głównie w kierunku większych miast w Polsce, bardzo rzadkie są stałe wyjazdy za granicę kraju. Większą skłonność do opuszczania gminy wykazują kobiety.

Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój gminy jest poziom wykształcenia jej mieszkańców. W przypadku gminy Rzeczyca w ostatnich latach poziom wykształcenia wyraźnie wzrósł. W 2002 r. jedynie 2,9% mieszkańców gminy legitymowało się posiadaniem wykształcenia wyższego i w przeważającej większości są to kobiety, obecnie osoby te stanowią ok. 7% populacji gminy. W skali powiatu wskaźnik ten wynosi 11,1%, a w skali kraju 14,8%. W Polsce na terenach wiejskich poziom wykształcenia jest wyraźnie niższy niż w miastach.

Poziom wykształcenia mieszkańców w 2002 r

Wykształcenie [osób]	Wyższe	Średnie	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe niepełne
Powiat	6821	29343	26276	36209	5298
Gmina	100	591	1073	1908	522

Źródło: dane GUS NSP z 2002r.

Poziom wykształcenia mieszkańców w powiecie Tomaszowskim w 2011 r.

Wykształcenie	Wyższe	Średnie	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne	Podstawowe ukończone	Podstawowe niepełne
Powiat [osób]	13376	33092	24809	5269	23713	1972
W miastach [%]	15,7	36,3	24,2	4,8	18,9	1,2
Na wsiach [%]	7,2	19,9	17,5	4,0	20,2	2,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS NSP z 2011r.

Dobrą prognozą na tym tle jest odnotowanie zwiększenia poziomu wykształcenia wśród roczników młodszych wiekowo.

Procentowa struktura ludności wg wieku i poziomu wykształcenia w powiecie tomaszowskim

Ludność wg grup wiekowych	Poziom wykształcenia						Ogólnie
	Wyższe	Policealne i średnie	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne	Podstawowe	Nie pełne podstawowe	
20-24	12,0%	65,4%	11,3%	8,5%	2,5%	0,3%	100%
25-29	33,9%	45,4%	15,7%	0,3%	4,5%	0,1%	100%
30-34	29,8%	39,3%	24,5%	0,1%	5,8%	0,4%	100%
35-39	21,5%	33,8%	36,5%	0,1%	7,8%	0,3%	100%
40-44	15,6%	35,0%	36,2%	0,1%	12,8%	0,3%	100%
45-49	13,1%	35,4%	40,7%	0,1%	10,4%	0,2%	100%
50-54	8,9%	34,0%	40,2%	0,0%	16,4%	0,5%	100%
55-59	7,2%	32,4%	35,6%	0,0%	24,6%	0,2%	100%
60-64	5,8%	32,9%	30,7%	0,1%	29,7%	0,8%	100%
65 i więcej	5,0%	17,2%	11,6%	0,2%	58,3%	7,6%	100%

Razem (>20)	14,4%	35,0%	26,6%	0,8%	21,4%	1,7%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS NSP z 2011r.

Obecny stan ludności oraz obserwowane tendencje będą w dużym stopniu wyznaczały kierunki zmian demograficznych na obszarze całej gminy. Dalszy rozwój jest ściśle powiązany z przewidywanym tempem przyrostu i strukturą wieku ludności. W ciągu najbliższych kilku lat wzrastać będzie liczebność osób w wieku produkcyjnym, ale będzie to odsetek mieszkańców niższy w porównaniu do lat ubiegłych.

4.2 Rynek pracy

Stopa bezrobocia w województwie łódzkim w kolejnych latach wynosiła: na koniec 2009 r. – 11,9%; 2010 r. – 12,2%; 2011 r. – 12,9%. Bezrobocie w powiecie tomaszowskim na koniec 2011 r. kształtowała się na wysokim poziomie ok. 17,3% i od wielu lat przyjmuje tendencję malejącą (nawet w okresie globalnego kryzysu gospodarczego, w którym bezrobocie polski wzrastało) co i tak stanowi bardzo wysoki wskaźnik względem regionu lub kraju (12,5%).

W 2012 r. w gminie Rzeczyca było 206 bezrobotnych zarejestrowanych, z czego 114 mężczyzn i 92 kobiety. Najniższe bezrobocie panuje wśród osób z wykształceniem średnim i wyższym, ten wskaźnik jest wielokrotnie wyższy wśród osób z wykształceniem zawodowym zasadniczym i niższym w 2012 r. w powiecie tomaszowskim 29,1% bezrobotnych utrzymuje ten stan ponad 12 miesięcy (ci ludzie stanowią 5,3% populacji powiatu). Stosunkowo wysoki jest wskaźnik bezrobocia powyżej 1 roku wśród osób w wieku przedemerytalnym 55-64 lat i stanowi 39,6% wśród osób bezrobotnych w tym przedziale wieku. Osobom starszym trudniej jest podjąć nową pracę, poniższa tabela „Struktura bezrobotnych w powiecie tomaszowskim wg wieku w latach 2005 – 2012" wyraźnie wskazuje na zajmowanie miejsc pracy osobom po 55 roku życia (przed emeryturą) przez ludzi młodych. Dłuższy okres pozostawiania ludzi w stanie bezrobocia odcina im dostęp do zasiłków oraz często pogrąża w głębsze problemy aktywności społecznej. Do podanych oficjalnych danych do oszacowania faktycznego stanu aktywności zawodowej należy wziąć pod uwagę czarną i szarą strefę gospodarczą, której dopisują trudne warunki ekonomiczne.

Struktura bezrobotnych w powiecie tomaszowskim wg wieku w latach 2005 - 2012

Wiek	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
24 i mniej	20,3%	17,7%	13,9%	15,9%	18,0%	18,2%	18,4%	16,6%
25-34	28,2%	28,1%	29,0%	27,4%	28,9%	29,0%	28,4%	28,5%
35-44	20,8%	19,7%	20,0%	20,1%	20,1%	20,5%	20,4%	22,1%
45-54	25,6%	27,9%	28,7%	26,9%	24,0%	21,7%	20,3%	19,8%
55 i więcej	5,0%	6,5%	8,4%	9,7%	9,0%	10,5%	12,4%	13,0%
RAZEM	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Najliczniejszą grupą bezrobotnych w 2012 r. stanowią osoby w przedziale wiekowym 25 – 34 lata, a następnie 35 – 44, a więc osoby w pełnym wieku produkcyjnym. Najmniej liczną grupą są bezrobotni powyżej 55 roku życia oraz poniżej 25 roku życia. Analiza struktury bezrobotnych w latach 2005 –

2012 pokazuje zły stan rynku pracy: zwalnianie osób mniej wydajnych lub bez skłonności do przekwalifikowania się (osoby starsze), młode osoby po ukończeniu edukacji mają problemy ze znalezieniem pracy a osoby po 40 roku życia mocno trzymają się stałych stanowisk pracy.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Tomaszowie Mazowieckim na koniec roku 2012 dominującą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym 31,6% oraz gimnazjalnym i niższym – 27,5%. Najniższy jest odsetek bezrobotnych osób z wyższym wykształceniem. Wynika z tego, że poziom wykształcenia jest istotnym czynnikiem wpływającym na status osób pozostających bez zatrudnienia. Największe problemy z podjęciem pracy mają osoby o niskim poziomie wykształcenia, bez kwalifikacji pożądanych na rynku pracy. Dla szczegółowej analizy tych danych należy także uwzględnić migracje do większych miast ludzi z wyższym wykształceniem oraz nieokreśloną liczbowo nie zarejestrowaną grupę pracujących nielegalnie ludzi z niższym wykształceniem.

Struktura bezrobocia wg poziomu wykształcenia w powiecie tomaszowskim w 2011 r.

	wyższe	Policealne, średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
Liczba osób bezrobotnych	741	1886	695	2559	2228
Stosunek osób bezrobotnych do wszystkich osób w swojej grupie wg wykształcenia	5,5%	7,8%		10,3%	7,2%
Stosunek osób bezrobotnych do wszystkich osób zarejestrowanych	9,1%	23,3%	8,6%	31,6%	27,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie NSP 2011 oraz Banku Danych Lokalnych GUS

Brak na terenie gminy dużych przedsiębiorstw mogących generować miejsca pracy powoduje, iż zjawisko bezrobocie jest jednym z głównych problemów z jakim boryka się lokalna społeczność. Co więcej, jest to problem rodzący kolejne problemy tj. ubożenie części mieszkańców, rozwój patologii społecznych, alkoholizm.

W ramach działalności PUP w Tomaszowie Mazowieckim możliwy jest dostęp do różnych programów przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy. Wśród nich są: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia i przekwalifikowania, prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie zawodowe, przyznawanie bezrobotnym jednorazowo środków z Funduszu Pracy, refundację kosztów wyposażenia stanowiska pracy, aktywizowanie osób niepełnosprawnych z PFRON oraz realizacja projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Działania te są skierowane zarówno do osób bezrobotnych, jak i pod adresem pracodawców.

4.3 Mieszkalnictwo

W 2011 r. na terenie gminy Rzeczyca znajdowało się 1448 mieszkań zlokalizowanych w 1388 budynkach, ok. 1400 mieszkań stanowi własność osób fizycznych. Ich przeciętna powierzchnia użytkowa wynosi ponad 80 m² (24,1 m² na osobę) i składa się przeciętnie z 3,71 izby. Jest to niewielki wzrost w stosunku do stanu lat wcześniejszych. Gmina dysponuje 3 lokalami komunalnymi. Pozostałe lokale należą do zasobów zakładów pracy lub innych podmiotów. Tempo przyrostu izb i powierzchni użytkowej mieszkań w Rzeczycy od ostatnich kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie.

Ponad połowa lokali mieszkalnych jest wyposażona w łazienkę i centralne ogrzewanie, standard mieszkań ulega stałej poprawie. Poważnym problemem jest brak sieci kanalizacji i sieci gazowej. Najlepiej rozwinięta jest sieć wodociągowa.

Budynki użyteczności publicznej oraz budynki usługowe są zaopatrywane w ciepło dzięki lokalnym kotłowniom. Niestety mieszkańcy domów jednorodzinnych są zmuszeni do korzystania z ogrzewania piecowego. Podobna sytuacja dotyczy zaopatrzenia w gaz. W gminie nie ma sieci gazu bezprzewodowego.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane w gminie w dynamicznym ujęciu

Wyszczególnienie	2007 r.	2009 r.	Przyrost
Mieszkania	1 429	1 445	+16
Izby	5 276	5 361	+85
Powierzchnia użytkowa w tys. m²	113,4	115,5	+1,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Dane porównawcze warunków mieszkaniowych w gminie Rzeczyca, w województwie łódzkim i powiecie tomaszowskim w 2009 r.

Wyszczególnienie	województwo łódzkie	powiat tomaszowski	gmina Rzeczyca
Powierzchnia użytkowa m²/osobę	25,2	67,4	79,9
Ilość osób na mieszkanie	2,63	2,70	3,37
Ilość osób na izbę	0,75	0,75	0,91

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższego wynika, iż w porównaniu do całego powiatu oraz województwa w gminie Rzeczycy na osobę przypada większa powierzchnia użytkowa ale zarówno mieszkania jak i izby są zamieszkiwane bardziej intensywnie. Wskaźniki mieszkaniowe można wytłumaczyć tym, że Rzeczyca jest typową gminą wiejską o niedużych cenach działek budowlanych w stosunku do miast, z tendencją do budowania dużych, rodzinnych domów (zwłaszcza dawniej kiedy opłaty za użytkowanie były niższe) oraz modelem rodziny wielodzietnej i wielopokoleniowej.

Polityka gminy w zakresie budownictwa mieszkaniowego polega zarówno na działaniach doraźnych, tj. wydawaniu pozwoleń na budowę jak i długofalowych (uruchomienie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową), zmierzających do uporządkowania spraw związanych z planowaniem przestrzennym.

4.4 Infrastruktura społeczna

Administracja

Odpowiednio do położenia gminy, jej struktury społeczno-przestrzennej oraz jej znaczenia w regionie na terenie gminy Rzeczyca zlokalizowane są obiekty administracji samorządowej obsługujące wyłącznie zadania gminne:

- Urząd Gminy Rzeczyca,
- Gminny ośrodek Kultury,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

- Publiczne Gimnazjum w Rzeczycy,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Rzeczycy i jej filie w:
  - Luboczy,
  - Sadykierzu.

Inne zadania z zakresu ochrony bezpieczeństwa ludzi (Policja, jednostki Państwowej Straży Pożarnej, służby sanitarne czy bezpieczeństwa wewnętrznego) wykonywane są przez jednostki administracji państwowej, wojewódzkiej, powiatowej. Jednostki obejmujące swoim zasięgiem obszar gminy Rzeczyca zostały opisane dalej.

Oświata i wychowanie

Na terenie gminy działają obecnie trzy szkoły podstawowe w: Luboczy, Sadykierzu i Rzeczycy z oddziałami przedszkolnymi „zerówka" oraz jedno gimnazjum w Rzeczycy. 1 września 2008 r. zamknięto szkołę podstawowo w Bobrowcu. Przy Publicznej Szkole Podstawowej w Rzeczycy funkcjonuje oddział przedszkolny dla dzieci w wieku od 3 -5 lat.

W roku szkolnym 2006/2007 do szkół tych uczęszczało 661 uczniów oraz 40 dzieci w oddziałach przedszkolnych. Natomiast w roku 2009/2010 spadła liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjum do 544 dzieci, z kolei wzrosła do 106 liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych. W roku 2012/2013 w dalszym ciągu obserwowano spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum do 485.

W 2012 roku w placówkach szkolnych nauczyciele pracowali na 22,52 etatach w szkole podstawowej i 13,34 etatach w gimnazjum.

Obiekty szkolne są w ogólnym stanie bardzo dobrym. W każdej placówce znajduje się sala komputerowa. W szkołach podstawowych są 3 pracownie komputerowe, w gimnazjum 1. Uczniowie mogą korzystać z 70 zestawów komputerowych – 46 znajdujących się w szkołach podstawowych, z czego 41 może korzystać z podłączenia internetowego i 24 w gimnazjum z podłączeniami internetowymi. Przy Publicznej Szkole Podstawowej w Rzeczycy i Gimnazjum znajduje się Hala Sportowa, z której korzysta młodzież z całej gminy. Miejscem do uprawiania sportu przez dzieci i młodzież są też 4 inne boiska. We wszystkich placówkach oświatowych prowadzone jest dożywianie uczniów. W roku 2007/2008 programem dożywiania objętych było 264 uczniów. Gmina zapewnia dowóz dzieci do poszczególnych placówek szkolnych.

W 2014/2015 r. szkoły podstawowe przyjmą wyż demograficzny, który potrwa przez kilka kolejnych lat, liczba dzieci w szkołach zwiększy się.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna oraz pozarządowe organizacje społeczne

Podstawowe usługi opieki zdrowotnej zapewnia mieszkańcom gminy:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym Mieście Punkt Przyjęć w Roszkowej Woli.

Od 2008r. na terenie gminy znajduje się Zespół Wyjazdowy Pogotowia Ratunkowego – Ratownictwo Medyczne „P" – Zespół wyjazdowy podstawowy (zespół składa się z co najmniej dwóch osób uprawnionych do wykonywania medycznych czynności ratunkowych), który obsługuje teren gminy Rzeczyca oraz gminę Inowłódz i Czerniewice. Działalność Zespołu Wyjazdowego wynika

z wojewódzkiego planu działania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego dla województwa łódzkiego na lata 2008-2010.

Na terenie Rzeczycy znajdują się apteki przy ul. Tomaszowskiej 2 oraz Mościckiego 5.

Pomoc społeczna realizuje zadania, które bezpośrednio dotyczą zapobiegania i usuwania problemów socjalnych i poprawy warunków życia poprzez zaspakajanie ze środków publicznych niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania bez pomocy ze strony państwa.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. definiuje pomoc społeczną jako „instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości". Podstawową instytucją pomocy społecznej na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania GOPS realizowane są w ścisłej współpracy z samorządem lokalnym, policją, Powiatowym Urzędem Pracy, Sądem Rejonowym, szkołami i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką społeczną.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2007 – 2010 (w tym zasiłki suszowe z 2008 r.)

Miejscowość	Liczba rodzin	udział wśród wszystkich korzystających z pomocy [%]
Bartoszówka	30	5,4
Bobrowiec	29	5,3
Brzeg	19	3,4
Brzeziny	4	0,7
Brzozów	33	6,0
Glina	15	2,7
Grotowice	30	5,4
Gustawów	6	1,1
Jeziorzec	11	2,0
Kanice	23	4,2
Kawęczyn	24	4,3
Lubocz	41	7,4
Łęg	15	2,7
Roszkowa Wola	38	6,9
Rzeczyca	139	25,2
Sadykierz	67	12,1
Stanisławów	12	2,2
Zawady	16	2,9
RAZEM	552	100

Źródło: Urząd Gminy Rzeczyca

Przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Komisariat Policji w Czerniewicach obejmuje swoim zasięgiem działań teren pięciu gmin powiatu tomaszowskiego w tym gminy: Rzeczyca, Czerniewice, Lubochnia, Inowłódz i Żelechlinek.

Na terenie gminy Rzeczyca do największej liczby popełnionych przestępstw dochodzi w siedzibie gminy – Rzeczycy. W latach 2010-2012 w gminie Rzeczyca odnotowano:

	2010	2011	2012
Wypadki	9	7	10
Zabici	0	0	3
Ranni	9	9	14
Kolizje	19	19	20

Źródło: Informacja o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu tomaszowskiego w 2012 r.

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym na terenie gminy Rzeczyca czuwają załogi Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych.

Nad bezpośrednim bezpieczeństwem gminy Rzeczyca czuwają również służby działające w całym powiecie tomaszowskim, są to:

- Komenda Powiatowa Policji,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna,
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii,
- Starostwo Powiatowe - Wydział Zarządzania Kryzysowego,
- Powiatowa Komisja Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego,
- Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego.

W Planie Rozwoju Lokalnego gminy Rzeczyca na lata 2008 – 2015 za najważniejsze problemy społeczne uznano:

- bezrobocie,
- niekorzystne zmiany demograficzne,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców,
- niezadowalający stan techniczny obiektów pełniących funkcje publiczne i kulturalne,
- brak sprzętu medycznego i słaby dostęp do specjalistycznych usług leczniczych,
- brak terenów pod budownictwo jednorodzinne i rekreacyjne.

Kultura, sport i wypoczynek

Rolę koordynatora i organizatora imprez kulturalnych na terenie gminy pełni Gminny Ośrodek Kultury w ramach, którego działa również jedna biblioteka publiczna. Dogodna czasowo dyspozycyjność tych placówek sprzyja intensywnemu korzystaniu z ich progów całej społeczności lokalnej.

Usytuowanie ośrodka kultury w centrum miejscowości i posiadane walory estetyczno-rekreacyjne (zadbane tereny zielone, do dyspozycji 2 boiska do piłki plażowej, pełnowymiarowe do piłki nożnej, treningowe do koszykówki, kort tenisowy wraz ze ścianą treningową, ogólnie dostępny grill

i zadaszona scena – 100m²) sprzyjają organizowaniu w sezonie letnim różnorodnych imprez masowych. Walory ośrodka doceniane są przez zewnętrznych organizatorów, co skutkuje organizowaniem na terenie obiektu imprez rejonowych i powiatowych.

Gmina Rzeczyca corocznie organizuje następujące imprezy:

- witanie Nowego Roku na scenie Gminnego Ośrodka Kultury,
- konkurs na Hodowcę i Przedsiębiorcę Roku (luty), poducha dla pierwszego nowo narodzonego obywatela gminy,
- festiwal piosenki dziecięcej i młodzieżowej (marzec - maj),
- rodzinny piknik (maj-czerwiec),
- plener plastyczny współorganizowany przez Stowarzyszenie Amatorów Plastyków w Tomaszowie Maz. (lipiec),
- wakacyjna liga w piłkę plażową i nożną (lipiec-sierpień),
- gminne dożynki (ostatnia niedziela sierpnia),
- prezentacja gminy na dożynkach prezydenckich w Spale (wrzesień) i Jarmarku Wojewódzkim w Łodzi (październik),
- powiatowy Konkurs Darcia Pierza, współorganizowany przez Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Maz. (listopad).

Reaktywowany w 2003 roku społeczny ruch ludowych zespołów sportowych z nowo powołaną Radą Gminną LZS doprowadził do stworzenia stowarzyszenia sportowego LKS Łabędź Rzeczyca, które obecnie realizuje zadania sportowe gminy.

Brak sformalizowanych organizacji pozarządowych na terenie gminy Rzeczyca uzupełniają różnego rodzaju formy współpracy samorządu gminy z innymi organizacjami:

- Stowarzyszenie Promocji i Przedsiębiorczości w gm. Rzeczyca,
- Parafia Rzymsko-Katolicka w Rzeczycy św. Katarzyny,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rzeczycy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sadykierzu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bartoszówce,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Luboczy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Glinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kanicach,
- Ludowe Zrzeszenie sportowe „Łabędź" w Rzeczycy,
- Klub Aktywnej Społeczności w Rzeczycy.

Cenną inicjatywą jest aktywność organów gminnych, społeczeństwa i sektora prywatnego w programie LEADER. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kultura, Tradycja, Rozwój" zarejestrowane w 2008r. integruje na rzecz rozwoju społeczno – gospodarczego obszarów wiejskich i podniesienia jakości życia mieszkańców czterech gmin tj. Czerniewice, Poświętne, Rzeczyca i Żelechlinek.

Na terenie gminy znajduje się ekspozycja sprzętu i narzędzi rolniczych „Ocalić od zapomnienia". Zgromadzono już wiele zabytkowych eksponatów sprzętu rolniczego, zbiór ulega ciągłemu powiększaniu. Wystawa cieszy się dużym powodzeniem nie tylko wśród goszczących w gminie przyjezdnych, ale także wśród samych mieszkańców.

Turystyka

Uwarunkowania przyrodniczo – krajobrazowe, czyste ekologiczne środowisko w niewielkim stopniu zmienione przez działalność gospodarczą człowieka oraz ciekawe dziedzictwo kulturalne i historyczne przemawiają za rozwojem różnych form turystyki, rekreacji i agroturystyki w gminie. Atutem gminy jest malownicze położenie doliny rzeki Pilica, możliwość korzystania z bogactwa okolicznych lasów, czystego powietrza i zdrowej żywność stanowiącej kuszącą propozycję dla odwiedzających. Teren ten znakomicie nadaje się do odbywania wycieczek rowerowych i pieszych po leśnych ścieżkach Spalskiego Parku Krajobrazowego i doliną rzeki Pilicy, prowadzenie szkółek nauki jazdy konnej oraz osadnictwa letniskowego.

Ważnymi szlakami o znaczeniu regionalnym zlokalizowanymi na terenie gminy Rzeczyca są:

- Szlak Parków Krajobrazowych,
- Międzynarodowy Szlak Poznań – Łódź – Warszawa - szlak rowerowy,
- Łódzki Szlak Konny im. H. Dobrzańskiego „Hubala",
- Szlak Wodny Pilicy.

Zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego z 2010 r. przewiduje się próbę tworzenia klastra konnego z dalszym rozwojem turystyki konnej.

W Planie Rozwoju Lokalnego gminy Rzeczyca na lata 2008 – 2015 za najważniejsze problemy w sferze turystyczno – kulturowej uznano:

- niewykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy,
- niezadowalający stan techniczny większości obiektów zabytkowych,
- brak bazy wypoczynkowo-turystycznej i rekreacyjnej,
- brak związków turystycznych i ekologicznych międzygminnych,
- brak zintegrowanego programu w zakresie stymulowania rozwoju i promocji walorów turystycznych i wypoczynkowych obszaru.

W 2012 r. w gminie zarejestrowane były 2 obiekty noclegowe, posiadające łącznie 33 miejsca noclegowe, które w ciągu roku obsłużyły 553 rezydentów, udzieliły 1695 noclegów. Według danych GUS w latach 2004-2012 nie udzielono noclegu turystom zagranicznym. Pensjonat prowadzony przez Nadleśnictwo w Spale może przyjąć do 9 gości. Z oferty agroturystycznej można korzystać zarówno w sezonie letnim jak i zimowym.

Atrakcyjnym miejscem wypoczynku będzie także centrum rekreacyjne przy Gminnym Ośrodku Kultury w Rzeczycy obecnie dysponujące zadbanymi terenami zielonymi, boiskiem do piłki plażowej, mini piłki nożnej, koszykówki. W planach pozostaje budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego, ogólnie dostępny grill i zadaszona scena.

5. Potencjał gospodarczy

5.1 Działalność gospodarcza

W roku 2012 liczba wszystkich podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON wyniosła 224, w ostatnich latach obserwuje się wahania tej liczby. W 2009 liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON wyniosła 193, spadek dotyczył sektora prywatnego, a w szczególności liczby osób fizycznych prowadzących samodzielnie działalność gospodarczą.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD w 2012 r.

Sekcje wg PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	56
budownictwo	36
transport i gospodarka magazynowa	29
przetwórstwo przemysłowe	17
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5
informacja i komunikacja	4
edukacja	3
górnictwo i wydobywanie	2
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0
pozostałe	3
ogółem	187

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba podmiotów gospodarczych działających w latach 2004 – 2007

Wyszczególnienie wg formy prowadzonej działalności gospodarczej	Lata			
	2004	2005	2006	2007
Sektor prywatny	**223**	**225**	**235**	**187**
Os fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	199	201	210	158
Spółki prawa handlowego	3	3	4	5
Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1

Spółdzielnie	5	5	5	5
stowarzyszenia	6	6	6	8
Sektor publiczny	**19**	**19**	**19**	**19**

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2012 r. spośród 224 zarejestrowanych w gminie podmiotów gospodarczych 81,3% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą a 96,4% to mikroprzedsiębiorstwa (o liczbie pracujących do 9 osób).

Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie wg ilości zatrudnionych osób w latach 2009 - 2012:

	2009	2010	2011	1012
0-9	183	201	221	216
10-49	9	8	8	7
50-249	1	1	1	1
ogółem	193	210	230	224

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Sektor prywatny pozostaje sektorem dominującym na obszarze gminy przy jednocześnie znacznym udziale osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Funkcjonujące podmioty gospodarcze prowadzą w przeważającej większości przypadków działalność handlową, w następnej kolejności usługowa, produkcyjną i gastronomiczną.

W Planie Rozwoju Lokalnego gminy Rzeczyca za problemy ekonomiczno – gospodarcze uznano:

- brak przygotowanych terenów inwestycyjnych,
- niskie wpływy do budżetu gminy i niskie wydatki na rozwój gospodarczy,
- brak zainteresowania kapitału zewnętrznego przy braku znaczącego kapitału lokalnego,
- brak instytucji pozarządowych wspomagających rozwój przedsiębiorczości,
- niedostateczną liczbę podmiotów prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, niedostateczna liczba pozarolniczych miejsc pracy,
- brak zintegrowanego programu w zakresie stymulowania i promocji gminy.

5.2 Rolnictwo

Gmina Rzeczyca jest typową gminą rolniczą. Świadczy o tym struktura zamieszkania ludności i sposób użytkowania gruntów:

- użytki rolne – 76,41% powierzchni ogólnej gminy,
- lasy i grunty leśne – 17,29%,
- pozostałe grunty i nieużytki – 6,3%.

Same grunty orne zajmują ok. 64% użytków, a więc 6 900 ha. Pozostałą powierzchnię z 10 829 ha w 17% zajmują lasy (1 872 ha) oraz inne grunty i nieużytki (682 ha). Podobnie przedstawia się sytuacja w całym powiecie tomaszowskim gdzie 59,6% gruntów stanowią użytki rolne, a 31,7% lasy.

Struktura użytków rolnych w gminie Rzeczyca wg stanu na rok 1995 i 2005

Użytki rolne	Powierzchnia w ha	
	1995 r.	2005 r.
Grunty orne	7 058	6 940
Sady	147	118
Łąki	331	832

Pastwiska	658	358
Razem	8 194	8 275

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W samym województwie łódzkim użytki rolne zajmują 1,31 mln ha, co stanowi ok. 71,7% ogólnej powierzchni województwa.

Gospodarstwa rolne (powierzchniowo) według grup obszarowych w województwie łódzkim (ujęcie dynamiczne)

Rok	Ogółem [ha]	do 1ha [%]	1-5 ha [%]	5-10ha [%]	10-30ha [%]	30-50ha [%]	50-100ha [%]	100ha i więcej [%]
2003	206 139	21,4	40,9	23,8	13,1	0,6	0,1	0,10
2008	192 195	17,9	40,8	25,3	14,8	0,8	0,3	0,09
2010	168 098	20,0	39,2	24,4	15,0	1,0	0,3	0,12

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gospodarstwa rolne wg profilu prowadzonej działalności w gminie Rzeczyca

Profil działalności gospodarstwa rolnego	Gospodarstwa		Powierzchnia gospodarstw w ha			
			ogólna		użytków rolnych	
	Ujęcie liczbowe	Ujęcie procentowe	Ujęcie liczbowe	Ujęcie procentowe	Ujęcie liczbowe	Ujęcie procentowe
Działalność wyłącznie rolnicza	945	83,5	7390,7	86,7	6855,2	86,9
Działalność wyłącznie pozarolnicza	7	0,6	68,4	0,8	59,3	0,8
Działalność rolnicza i pozarolnicza	99	8,7	759,3	8,9	693,1	8,8
Gospodarstwa nie prowadzące żadnej działalności gospodarczej	81	7,2	308,8	3,6	277,5	3,5
OGÓŁEM	**1 132**	**100,0**	**8527,2**	**100,0**	**7885,1**	**100,0**

Źródło: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych (Gmina Wiejska Rzeczyca)". Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2003

Analizując powyższą tabelę w na terenie gminy istniało 1 132 gospodarstw rolnych, w tym 1 130 gospodarstw indywidualnych. Gospodarstwa te obejmują 8 527,2 ha ogólnej powierzchni, w tym 7 885,1 ha użytków rolnych. Wśród nich dominują gospodarstwa o średniej powierzchni (5-10 ha) stanowiące ok. 36,9%. Jedynie 6,7 % gospodarstw ma powierzchnie powyżej 15 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie - 7,53 ha - jest wyższa niż średnia powiatu o 2,34 ha i średnia w obszarze województwa o 1,36 ha. Można jednocześnie wnioskować, że dochody z działalności rolnej pozostają głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy. Gleby najlepszej jakości w gminie III klasy bonitacyjnej zlokalizowane są dookoła Rzeczycy (z nasileniem na północny-zachód od wsi) oraz mniejsze połacie o pow. ok. 0,1 km² przy wsi Glina oraz Jeziorzec. Grunty IVa klasy bonitacyjnej występują w sąsiedztwie klas III, zajmują głównie centralną (ku wschodniej) część gminy. Gleby IVb klasy bonitacyjnej oprócz sąsiedztwa z lepszymi klasami występują także pomiędzy rzeką Lubocz a północną granicą gminy.

Produkcja rolnicza

Największą powierzchnię upraw zajmują zboża. Rośliny okopowe to głównie ziemniaki.

Uprawy na terenie gminy Rzeczyca w 2002r.

Rodzaj uprawy	Powierzchnia zasiewów [ha]
Ziemniaki	893,6
Kukurydza na ziarno	6
Kukurydza na zielonkę	8,95
Rzepak jary	2
Okopowe pastewne	11
Strączkowe jadalne	1,35
Warzywa gruntowe	57,07
Truskawki	61,36
Zboża ogółem	4705,35

Źródło: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych (Gmina Wiejska Rzeczyca)". Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2003

W zakresie produkcji zwierzęcej w gospodarstwach indywidualnych dominuje hodowla trzody chlewnej oraz bydła.

Produkcja zwierzęca na terenie gminy Rzeczyca w gospodarstwach indywidualnych w 2002 r.

Wyszczególnienie	Pogłowie [szt.]
Bydło	3 186
Krowy	1 931
Trzoda chlewna	11 390
Trzoda chlewna - lochy	1 271
Owce	16
Kozy	71
Konie	218
Kury	44 139
Kury nioski	12 243

Źródło: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych (Gmina Wiejska Rzeczyca)". Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2003

Narodowy Spis Powszechny 2002 jest ostatnią oficjalną bazą danych przedstawiającą stan produkcji rolnej na obszarze gminy Rzeczyca, późniejsze publikacje danych przez urzędy statystyczne, w tym Powszechny Spis Rolny 2010 przedstawiają dane w stopniu szczegółowości województw. Niewątpliwie po roku 2002 sposób gospodarowania gospodarstwami rolniczymi bardzo zmienił się. Główną przyczyną zmian jest restrukturyzacja rolnictwa w wyniku włączenia Polski do Unii Europejskiej.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej wzmocniło proces specjalizacji i koncentracji produkcji rolniczej w polskim rolnictwie. Proces ten powoduje, że coraz więcej gospodarstw zwiększa swoją efektywność i konkurencyjność na rynku krajowym i europejskim. Nie jest to ani nowa, ani odosobniona opinia. Specjalizacja gospodarstw jest bowiem powszechnie uważana za ważny sposób poprawy ich efektywności, a w rezultacie i konkurencyjności (Ziętara, Zieliński 2011, 2012). Mając to na

uwadze, pozytywnie należy ocenić wzrastające znaczenie gospodarstw specjalizujących się w uprawie polowej w strukturze polskich gospodarstw rolnych.

W latach 2002-2010 nastąpił spadek liczby gospodarstw z różnymi uprawami o 51,3%, a więc w stopniu podobnym jak w innych gospodarstwach z produkcją niewyspecjalizowaną. Odnotowano spadek liczby gospodarstw należących do 10 z 11 grup obszarowych, a niewielki wzrost odnotowano jedynie w przypadku gospodarstw o powierzchni 100 ha i więcej. Wiele mniejszych gospodarstw zaprzestało prowadzenia działalności rolniczej. Zacofanie technicznej infrastruktury produkcyjnej, niedostosowanie profilu, skali i jakości produkcji do potrzeb rynku, to zapewne ważne przyczyny tej sytuacji. Jeszcze inne gospodarstwa (głównie większe i prowadzone przez młodsze osoby) zmieniły profil produkcji na bardziej specjalistyczny i znalazły się w gospodarstwach innych typów. Tylko większe gospodarstwa z różnymi uprawami wykorzystały warunki zaistniałe głównie po 2004 roku do wprowadzania nowych technologii i innych korzystnych zmian.

Po 2004 roku nastąpił wzrost udziału gospodarstw: z co najmniej jednym ciągnikiem, z maszynami i tych, które stosowały nawozy mineralne. Niepokojące były natomiast tendencje wyrażające się zachwianiem struktury nawożenia mineralnego i spadkiem liczby gospodarstw wapnujących glebę. Niejasna była poza tym kwestia nawożenia organicznego. Niewielkie pogłowie zwierząt nie zapewniało bowiem dostatecznej produkcji nawozów organicznych pochodzenia zwierzęcego, a to wymagało stosowania odpowiednich substytutów. W strukturze zasiewów zachodziły w gospodarstwach analizowanego typu podobne zmiany jak w gospodarstwach z uprawami polowymi. Wyrażały się one dążeniem do poszerzania zakresu uprawy zbóż i innych upraw o podobnej technice i technologii produkcji (np. rzepaku), kosztem uprawy roślin okopowych, warzyw i innych o zbliżonych cechach.

Liczba gospodarstw (w tys.) z wyspecyfikowanym typem rolniczym oraz o typie „różne uprawy i zwierzęta łącznie" według rodzajów zasiewów w latach 2002 i 2010

Wyszczególnienie	Łącznie wszystkie typy				Typ „różna uprawy i zwierzęta łącznie"			
	2002	2010	zmiana	gosp.	2002	2010	zmiana	gosp.
	Liczba gospodarstw		%	p.p.	Liczba gospodarstw		%	p.p.
Zboża	1665,2	1293,5	-22,3	1,1	390,6	220,9	-43,5	-5,3
Strączkowe jadalne	52,7	29,0	-45,0	-0,7	12,0	5,2	-56,7	-0,8
Ziemniaki	1554,6	747,2	-51,9	-26,5	365,7	155,9	-57,4	-25,2
Rośliny przemysłowe	143,2	132,6	-7,4	1,5	44,7	25,1	-43,8	-0,7
Buraki cukrowe	100,6	50,7	-49,6	-1,6	34,0	12,4	-63,7	-3,2
Rzepak	41,7	84,0	101,5	3,3	11,3	14,5	28,5	3,1
Warzywa gruntowe	616,7	110,0	-82,2	-22,0	114,6	13,7	-88,1	-21,9
Warzywa pod osłonami	36,5	12,4	-66,0	-0,9	1,5	0,3	-80,5	-0,3
Truskawki (łącznie z tymi pod osłonami)	196,1	56,3	-71,3	-5,7	42,3	9,0	-78,6	1,4

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 „Zmiany zachodzące w gospodarstwach rolnych w latach 2002-2010, Warszawa 2013.

Pogłowie zwierząt (w tys.) w Polsce z wyspecyfikowanym typem produkcji i o typie „różne uprawy i zwierzęta łącznie" według gatunków i grup użytkowych zwierząt w latach 2002 i 2010

Gatunki i grupy użytkowe zwierząt	Łącznie wszystkie typy			Typ „różna uprawy i zwierzęta łącznie" w 2010 roku		
	2002	2010	zmiana	Liczba zwierząt (tys)	udział	obsada
	Liczba zwierząt (tys)		%		%	szt./100 ha
Bydło	5526,2	5418,6	3,7	625,2	41,9	30,4
w tym Krowy	2739,2	2510,0	-8,4	245,5	.	11,9
Trzoda chlewna	17240,8	13132,9	-23,8	2018,7	38,8	98,0
w tym Lochy	1771,4	1228,1	-30,7	214,8	.	10,4
Owce	311,4	245,8	-21,1	47,8	0,4	2,3
Kozy	191,4	114,7	-40,1	21,0	0,2	1,0
Drób kurzy	165050,4	139565,6	-15,4	10927,8	13,5	530,7
Konie	320,6	254,5	-20,6	62,7	5,2	3,0

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 „Zmiany zachodzące w gospodarstwach rolnych w latach 2002-2010, Warszawa 2013.

W produkcji roślinnej odnotowano spadek udziału gospodarstw z uprawą roślin pracochłonnych i o większych kosztach produkcji w przeliczeniu na jednostkę uprawianej powierzchni (80,5% warzywa pod osłonami, truskawki pod osłonami 78,6%), a w produkcji zwierzęcej spadek udziału gospodarstw utrzymujących zwierzęta więcej niż dwóch gatunków. Miało to prawdopodobnie powiązania z: dążeniem posiadaczy gospodarstw do upraszczania struktury produkcji jako fazy przejściowej poprzedzającej specjalizację, zaawansowanym wiekiem osób prowadzących gospodarstwo i zjawiskiem tzw. dywestycji, czyli ekstensyfikacji organizacji produkcji przez osoby młode przejmujące gospodarstwo od poprzednika.

Nie należy jednak zapominać o istotnej roli gospodarstw typu „różne uprawy i zwierzęta łącznie" dla ochrony środowiska i krajobrazu Polski [Niewęgłowska 2004]. Różnorodność upraw oraz towarzysząca temu różnorodność chowu i hodowli różnych gatunków zwierząt charakterystyczna dla tego typu produkcji sprzyjały bowiem utrzymaniu różnorodności biologicznej i różnorodnej struktury krajobrazu. Takie gospodarstwa przyczyniają się więc do utrzymania naszego bogactwa narodowego, jakim jest piękno krajobrazu i duża różnorodność przyrody ożywionej.

W Planie Rozwoju Lokalnego gminy Rzeczyca na lata 2008 – 2015 za najważniejsze problemy w sferze rolnictwa uznano:

- brak sfery usługowej na rzecz rolnictwa,
- niedoinwestowanie gospodarstw rolnych,
- ekstensywnie prowadzona gospodarka rolna w rozdrobnionych gospodarstwach nieprzynosząca rolnikom wystarczających dochodów,
- przewaga gleb słabych,
- brak aktywności wśród rolników do zrzeszania i organizowania w formalne struktury.

6. Charakterystyka przestrzenna gminy

6.1 Stan prawny gruntów

Zgodnie z danymi z Głównego Urzędu Geodezji w Warszawie stan prawny gruntów w gminie Rzeczyca (stan na 23.09.2011) przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie gruntów	pow. [ha]	udział [%]
Grunty osób fizycznych	8507	79,39
Grunty skarbu państwa	1731	16,15
Grunty gmin i związków międzygminnych	255	2,38
Grunty spółdzielni	136	1,27
Grunty powiatów i związków powiatów	56	0,52
Grunty województwa	14	0,13
Inne grunty spółek prawa handlowego i in. os. Prywatnych	9	0,08
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	7	0,07

Z powyższego zestawienia wynika, iż największa część obszaru gminy - 8 507 ha stanowi własność osób fizycznych. Jest to prawie 80% ogólnej powierzchni gminy.

Wśród własności osób fizycznych wyróżnia się: grunty orne – 6 854 ha, pastwiska trwałe – 606 ha, lasy – 381ha, łąki trwałe – 247 ha, grunty rolne zabudowane – 180 ha, sady – 162 ha, inne.

Innym znaczącym właścicielem gruntów w gminie jest Skarb Państwa, który łącznie posiada 1 731 ha (16% powierzchni gminy).

Tak znaczący stan posiadania wynika z systemu użytkowania w Polsce gruntów przez Zarząd PGL Lasy Państwowe (1 535 ha) oraz inne będące w użytkowaniu państwowych jednostek organizacyjnych (oprócz PGL): pod wodami – 91 ha, koleje – 23 ha. W skład gruntów Skarbu Państwa wchodzą także użytki rolne – 42 ha.

W posiadaniu Gminy Rzeczyca znajduje się ok. 250 ha (ok. 2,3% powierzchni gminy). W skład własności gminnej wchodzą grunty pod: drogami – 163 ha, użytki rolne – 68 ha, nieużytki – 6 ha, inne.

Posiadanie własnych gruntów przez gminę jest bardzo ważnym elementem w prowadzeniu prawidłowej polityki przestrzennej. Takie rezerwy umożliwiają zamianę gruntów (głównie po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) oraz dla potrzeb lokalizacji inwestycji celu publicznego na poziomie lokalnym.

Grunty należące do powiatu i województwa stanowią wyłącznie powierzchnie pod drogami (drogi powiatowe oraz drogi wojewódzkie).

6.2 Stan zainwestowania i możliwości rozwojowe

Na obecny układ przestrzenny gminy wpłynęły głównie uwarunkowania przyrodnicze oraz historyczne – rola Rzeczycy w lokalnym obszarze.

O układzie przestrzennym i zagospodarowaniu gminy zadecydował przede wszystkim układ hydrologiczny gminy który ukształtował rzeźbę terenu oraz dał podstawy do lokalizacji pierwszych osad. Rzeka Pilica zlokalizowana przy północno-wschodniej granicy gminy w kierunku północnym ukształtowała około 1,5 kilometrowy pas doliny rzecznej wyróżniający się parunastumetrową skarpą. Obszar

Rzeki doliny Pilicy jest silnie narażony na powodzie, występuje tutaj niski stopień zagospodarowania obiektami trwałymi.

Na obszarze gminy Rzeczyca ukształtowały się koryta rzek: Lubocz, Ciek A, struga Olszówka. Głównie w bliskim pobliżu tych rzek kształtowały się osady społeczności rolniczych, w tym najsilniej rozwinięta wieś Rzeczyca zlokalizowana w początkowym odcinku Cieku A, przy którym występują najlepsze gleby w gminie (III i IVa klasy bonitacyjnej).

Obecnie południowo-zachodni skraj gminy przy wsi Glina porośniętymi formami tj.: zwartymi połaciami leśnymi objęty ochroną Spalskiego Parku Krajobrazowego oraz projektowany Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe „Ptasia Góra" i „Dolina Strugi".

Dolina Rzeki Pilicy zabudowana jest zwartą zabudową jedynie we wsi Brzeg. Duży obszar doliny stanowią grunty wilgotne, w użytkowaniu terenów przeważają mozaiki ekstensywnych łąk i łęgów. Obszar ten posiada bardzo wysokie walory turystyczne i przyrodnicze siedlisk wodnych. Dlatego też występują tu różne formy ochrony przyrody: Spalski Park Krajobrazowy, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Dolina Pilicy", Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 „Dolina Dolnej Pilicy", Rezerwat Przyrody „Żądłowice" oraz projektowane są nowe formy ochrony. Wielu inwestorów zainteresowanych jest rozwojem infrastruktury turystycznej, w tym agroturystyki.

Obecnie intensywną działalnością człowieka charakteryzuje się centralna, północno-zachodnia, północna oraz północno-wschodnia część gminy. Występują tutaj liczne wsie, rozproszona zabudowa zagrodowa, a pierwotną przyrodę zastępują uprawy polowe.

Najbardziej rozwiniętą jednostką osadniczą jest Rzeczyca, w której znajduje się urząd gminy oraz główne ośrodki kulturowe, religijne, edukacyjne. Znaczenie wzmacnia układ komunikacyjny i skrzyżowania dróg powiatowych z wojewódzką, łatwy dojazd m.in. do Opoczna i Rawy Mazowieckiej.

Znaczącym elementem w zagospodarowaniu gminy jest linia kolejowa Centralnej Magistrali Kolejowej zlokalizowana we wschodniej części gminy. Mimo licznych szlaków komunikacyjnych przecinających torowisko linia ta jest istotną barierą przestrzenną i oddziela Roszkową Wolę od reszty gminy.

Obce elementy w krajobrazie gminy stanowią:

- w/w Centralna Magistrala Kolejowa,
- zabudowa typu miejskiego w krajobrazie polno – leśnym (sala weselna, stacje benzynowe) w Rzeczycy przy tzw. „nowej drodze" w bliskim sąsiedztwie rezerwatu „Żądłowice",
- współczesna chaotyczna zabudowa usługowa i szpecące krajobraz betonowe ogrodzenia,
- stacje bazowe telefonii komórkowych.

Tendencje urbanizacyjne wraz z wyodrębnieniem zjawisk niekorzystnych (urbanizacje we wsiach Grotowice, Łęg, gmina kolizyjna względem cennych przyrodniczo terenów, rozproszenie inwestycji związanych z funkcją produkcyjną i obsługi komunikacyjnej, brak rezerw terenowych na cele inwestycyjne o większych potrzebach terenowych i inwestycyjnych).

Szczegółowo opisano w „Analizie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Rzeczyca" – załączniku nr 1do uchwały Nr XXVII/2010/2009 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 5 lutego 2009 r.

Uwzględniając wszelkie występujące uwarunkowania, możliwości rozwojowe zagospodarowania można określić w następujący sposób:

- **Potencjał dla celów osadnictwa** wykazują tereny powyżej doliny rzeki Pilicy i poza dolinami pozostałych cieków. Konflikt funkcjonalny pojawia się tu na skutek presji zabudowy w dnie doliny Pilicy i na jej stoku, gdyż – mimo niekorzystnych warunków budowlanych (nienośne grunty, wysoki poziom wód gruntowych) – są one krajobrazowo najatrakcyjniejsze w gminie,
- **Potencjał dla rozwoju rolnictwa** w zakresie upraw polowych posiadają obszary gleb klasy III-IVb („obszary korzystne dla upraw rolnych"),
- **Potencjał dla rozwoju osadnictwa**, różnych form działalności rolniczej i pozarolniczej, dla zalesień, dla lokalizacji infrastruktury technicznej - posiadają „pozostałe obszary rolnicze", pokryte glebami marginalnymi. Są to również tereny, na których – w wyjątkowo atrakcyjnych krajobrazowo rejonach gminy – np. wzdłuż rzeki Lubocz w ramach istniejącego osadnictwa powinna rozwijać się agroturystyka, promowana przez gminę. Wsparciem dla rozwoju agroturystyki powinno być na tych terenach uzupełnienie zieleni w postaci dolesień, nasadzeń wzdłuż ciągów komunikacyjnych, wprowadzanie nasadzeń śródpolnych (z rodzimych gatunków drzew i krzewów),
- **Potencjał rekreacyjny** środowiska przyrodniczego oceniany jest poprzez:
  - stopień atrakcyjności rekreacyjnej środowiska przyrodniczego,
  - przydatność środowiska przyrodniczego dla rozwoju różnych form rekreacji,
  - ograniczenia możliwości wykorzystania rekreacyjnego środowiska, wynikające z chłonności rekreacyjnej i stopnia antropogenicznego przekształcenia,
  - wymogi w zakresie zagospodarowania środowiska przyrodniczego w celu przystosowania go dla funkcji rekreacyjnej pod katem dostępności i ochrony walorów przyrodniczych.

  Charakter przyrodniczych walorów rekreacyjnych gminy wyznaczają:
  - położenie nad rzeką Pilicą i jej dopływami,
  - bliskie sąsiedztwo dużych kompleksów leśnych,
  - lokalne urozmaicenie ukształtowania terenu,
  - korzystne warunki bioklimatyczne,
  - duże walory krajobrazowe z ekspozycją widokową na rozległą panoramę doliny Pilicy w Grotowicach, Łęgu, Brzegu, Roszkowej Woli.
- **Potencjał wodny** obejmuje zasoby wodne cieków oraz zasoby wód podziemnych, pochodzące z różnych okresów geologicznych i o różnej dostępności w tym wymagające ochrony,
- **Potencjał surowcowy** obejmuje udokumentowane złoża surowców. Aktualnie trwa eksploatacja udokumentowanych złóż piasków pospolitych „Glina", „Glina I" i „Glina II" w Glinie.

  Sukcesywnie wydawane są kolejne koncesje i ustanawiane tereny i obszary górnicze.

7. Układ komunikacyjny

7.1 Układ drogowy

Przez obszar gminy Rzeczyca obecnie nie przebiega żadna droga krajowa, jednak ich sieć (przecinająca sąsiednie gminy) wpływa na połączenie komunikacyjne z ośrodkami zewnętrznymi. Najsprawniejsze połączenie z gminy Rzeczyca do sieci dróg krajowych występuje w Inowłodzu (do dr. nr 48), Rawie Mazowieckiej (do dr. nr 72) oraz w Czerniewicach (do dr. nr 8 relacji Warszawa – Rawa Mazowiecka – Piotrków Trybunalski – Wrocław). Obecna droga krajowa nr 8 na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego docelowo ma być przekształcona w drogę ekspresową S-8 (relacji Warszawa – Piotrków Trybunalski) jako realizacja strategicznego układu drogowego w ramach sieci TEN-T.

Drogi wojewódzkie

Z układu dróg wojewódzkich przez obszar gminy przebiega tylko jedna droga o znaczeniu regionalnym: Nr 726 relacji Rawa Mazowiecka – Rzeczyca – Inowłódz – Opoczno – Żarnów. Długość odcinka tej drogi w granicach gminy wynosi 9,5 km. Droga ta zabezpiecza powiązania, położonej na uboczu województwa gminy, z obszarami własnego regionu, stanowi dogodny dojazd do sieci dróg krajowych (węzły w Rawie Mazowieckiej, Inowłodzu, Opocznie).

Drogi powiatowe

Istotnymi w powiązaniach zewnętrznych gminy są również drogi powiatowe, z których przez obszar gminy przebiegają drogi o następujących numerach i relacjach:

- 4306E – Czerniewice – Brzozów – Sadykierz – gr. powiatu (Sierzchowy),
- 4307E – Brzozów – Glina,
- 4308E – Bobrowiec – Lubocz,
- 4309E – Rzeczyca – Glina – Królowa Wola,
- 4310E – Zawady – Rzeczyca – Lubocz – gr. województwa.

Drogi gminne

Długość dróg gminnych wynosi 194 km, z czego 118,8 km to drogi o nawierzchni utwardzonej. Wskaźnik gęstości w km/100 km2 określona na 178,6. 34,5% dróg gminnych pokrytych jest nawierzchnią bitumiczną. W układzie wewnętrznym wszystkie miejscowości mają połączenie komunikacyjne pomiędzy sobą i z siedzibą gminy.

Wykaz dróg gminnych:

L.p.	Numer drogi	Nazwa miejscowości	Długość w km
1.	116112E	Brzozów-Kanice-Stanisławów	2,4
2.	116111E	Kanice-Chociw (od dr. woj. 726 do granic gm. Czerniewice)-Wiechnowice-Bartoszówka (od dr. woj. 726 do dr. pow. 4306)- Bartoszówka-Gustawów-Jeziorzec-Roszkowa Wola (od dr. pow. 4306E do dr. pow. 4310E)	7,2
3.	116351E	Bartoszówka-Mroczkowice do granic gm. Cielądz	1,9
4.	116352E	Bartoszówka-Kuczyzna	2,4
5.	116353E	Jeziorzec-Pograszyn (od dr. gm. 116111E do dr. pow. 4310E)	3,9

6.	116354E	Sadykierz Ameryka-Brzozów	2,5
7.	116355E	Rzeczyca (ul. Długa) - Bartoszówka	3,9
8.	116113E	Wieś Zawady	1,7
9.	116356E	Rzeczyca – ulice: Lipowa, Zakątna, Nowa, Graniczna	6,0
10.	116358E	Kawęczyn-Grotowice Do wsi Grotowice Kawęczyn-Lubocz	4,9
11.	116359E	Rzeczyca (ul. Łąkowa)-Kawęczyn	4,2
12.	116360E	Lubocz-Brzeg-Grotowice-Brzeziny-Łęg-Rzeczyca (ul. Hubala)	9,3
13.	116361E	Rzeczyca (ul. Leśna)	0,5
14.	116357E	Glina przez wieś	0,5
15.	116362E	Glina-Poświętne	1,5
16.	116363E	Rzeczyca (ul.Piaskowa)	1,2
17.	116364E	Rzeczyca (ul. Zacisze)	1,0
18.	116365E	Rzeczyca (ul. Niska do rzeki Pilicy)	2,9
19.	116366E	Rzeczyca (ul. Słoneczna)	0,9
20.	116367E	Rzeczyca – ulice: Zachodnia, Akacjowa	1,9
21.	116368E	Rzeczyca (ul. Polna)	1,7
22.	116369E	Rzeczyca (ul. Wiśniowa)	1,3
23.	116370E	Lubocz-Gustawów-Bartoszówka	5,4
24.	116371E	Bobrowiec do szkoły	1,1
25.	116372E	Bobrowiec-Rzeczyca	2,0
26.	107251E	Łęg-Rzeczyca	3,0

Źródło: Urząd Gminy w Rzeczycy

7.2 Układ kolejowy

Na obszarze gminy Rzeczyca przy jej wschodnim skraju w układzie N – S przebiega linia kolejowa podstawowego znaczenia w układzie kolejowym kraju, tzw. Centralna Magistrala Kolejowa (CMK) relacji Katowice, Kraków –> Grodzisk Mazowiecki z węzłem umożliwiającym dojazd do Warszawy. Linia ta nie posiada żadnej stacji na terenie gminy. Najbliższa towarowa stacja kolejowa na CMK-ce znajduje się w bliskiej odległości na północ od granicy gminy w miejscowości Strzałki Nowe.

Mimo, że skrzyżowania linii kolejowej z drogami są bezkolizyjne, w postaci wiaduktów drogowych lub kolejowych, a dojazdy do pól zapewniają drogi serwisowe wzdłuż CMK-i, to stanowi barierę oddzielającą Roszkową Wolę od reszty gminy i zaburzającą miejscowy układ komunikacyjny (głównie dojazd do pól).

Biorąc pod uwagę układ sieci komunikacyjnej: wewnętrzny i zewnętrzny, można stwierdzić, że lokalizacja gminy jest bardzo korzystna. Droga wojewódzka nr 726 relacji Rawa Mazowiecka – Rzeczyca – Inowłódz – Opoczno i siedem dróg powiatowych tworząc układ promienisty sprawia, że ruch wewnętrzny może być wyprowadzany w kierunkach: Inowłodza - Opoczna, Tomaszowa Mazowieckiego, Poświętnego, Nowego Miasta, Rawy Mazowieckiej i Czerniewic. Ważną rolę w powiązaniach zewnętrznych spełnia przebiegająca w pobliżu gminy droga krajowa nr 8 relacji Warszawa – Piotrków Tryb. – Wrocław, która połączona jest z obszarem gminy poprzez drogę wojewódzką nr 726.

W układzie wewnętrznym wszystkie miejscowości mają połączenie komunikacyjne pomiędzy sobą i z siedzibą gminy. Problemem jest niska jakość nawierzchni dróg gminnych.
Komunikacja zbiorowa obsługiwana jest wyłącznie przez przewoźników autobusowych. Komunikacja kolejowa nie odgrywa żadnej roli w obsłudze przewozu osób.

8. Infrastruktura techniczna

8.1 Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie miejscowości gminy Rzeczyca są zwodociągowane, 100% mieszkańców otrzymuje wodę bardzo dobrej jakości.
Zasilanie sieci następuje z trzech ujęć komunalnych, z pięciu studni, zlokalizowanych w Sadykierzu, Jeziorcu i Grotowicach. Eksploatacją wodociągu zajmuje się Zakład Usług Komunalnych w Rzeczycy.
Sieć wodociągowa gminy ma ok. 1 200 szt. przyłączy. Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) wynosi 112,9 km, w tym:

- ze Stacji Uzdatniania Wody w Sadykierzu – 38,8 km,
- ze Stacji Uzdatniania Wody w Jeziorcu – 21,1 km,
- ze Stacji Uzdatniania Wody w Grotowicach – 53,0 km,

sieć wodociągowa wszystkich stacji jest połączona.
W 2011 r. wykonano budowę wodociągu z przyłączami we wsi Łęg.
Komunalne ujęcia wody

Ujęcie	Ilość studni	głębokość [m]	ujęty poziom stratygraficzny	wydajność ujęć [m³/h]	zaopatrywane wsie
SUW w Sadykierzu	3	90 85 90	czwartorzęd, trzeciorzęd, jura	96	Sadyklerz, Bobrowiec, Bartoszówka, Brzozów, Kanice, Stanisławów, Wiechnowice
SUW w Jeziorcu	1	165	czwartorzęd, trzeciorzęd, jura	46	Jeziorzec, Roszkowa Wola, Gustawów
SUW w Grotowicach	1	125	czwartorzęd, jura	80	Grotowice, Brzeziny, Łęg, Brzeg, Rzeczyca I, Rzeczyca Nawa, Zawady, Glina, Lubocz, Kawęczyn

Źródło: Zakład Usług Komunalnych w Rzeczycy (październik 2011 r.)

Ujęcia te mają zasoby wody w kategorii „B". Woda uzdatniana jest na wszystkich ujęciach w zakresie strącania nadmiernych ilości żelaza i manganu, tak że w końcowej fazie spełnia wymogi Unii Europejskiej.
Ujęcia wody na terenie gminy korzystają z czwartorzędowych, trzeciorzędowych i jurajskich poziomów wodonośnych. Klasyfikacja wód podziemnych zależy w znacznym stopniu od pory roku, w okresie wiosny jej wody zaklasyfikowano jako Ib, a jesienią jako III (obniżenie jakości spowodowała duża zawartość żelaza).

Pobór wody z komunalnych ujęć wody

Ujęcie	Wydajność		Pobór wody			Średnio-dobowy pobór wody		
	Q max/h [m³/h]	Q max/d [m³/d]	2009 [m³]	2010 [m³]	2011 (I-VI) [m³]	2009 [m³]	2010 [m³]	2011 (I-VI) [m³]
SUW w Sadykierzu	96	2300	164 820	149 169	60 060	452	409	328
SUW w Jeziorcu	46	1100	34 820	32 010	12 258	95	88	67
SUW w Grotowicach	80	920	93 245	95 928	55 698	255	263	304
Razem	**222**	**4320**	**292 885**	**277 107**	**128 016**	**802**	**760**	**699**

Źródło: Zakład Usług Komunalnych w Rzeczycy (październik 2011 r.)

W ostatnich latach łączne zużycie wody z ujęć komunalnych w gminie Rzeczyca ulega obniżeniu (w stacji Grotowice notuje się wzrost).
Poza komunalnymi ujęciami wody na obszarze gminy Rzeczyca występują jeszcze 2 zarejestrowane ujęcia o poborze wody powyżej 5 m³/dobę. Obydwa te ujęcia zlokalizowane są w obrębie geodezyjnym Rzeczyca, w odległości ok. 1,5 km od wsi Rzeczyca w kierunku północno-zachodnim. Służą dla potrzeb nawodnień rolniczych (uprawa borówki amerykańskiej), czerpią wodę z głębokości 40 m – obejmują poziom stratograficzny czwartorzędu i jury. Ich pobór wody średnio-dobowy wynosi 24 m³/db i 276 m³/db, a maksymalne godzinne wydobycie 10 m³/h oraz 11,5 m³/h.

8.2 Gospodarka ściekowa

8.2.1. Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Na terenie gminy istnieje sieć kanalizacji zbiorczej o długości 12,12 km (dane na koniec 2014 r.), która obejmuje sołectwa: Brzozów, Sadykierz, Bartoszówka, Bobrowiec. Do sieci podłączonych jest 93 gospodarstw (372 osób). Pozostali mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (23 przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie gminy). Szacuje się, że ok.70% budynków mieszkalnych ma wewnętrzne instalacje odprowadzania ścieków, w takie instalacje wyposażonych jest 100% budynków użyteczności publicznej. Lokalne rozwiązania gospodarki ściekowej zostały zastosowane w Rzeczycy w niedziałającej aktualnie firmie POLIAN, gdzie była zainstalowana oczyszczalnia ścieków typu NEVEXPOL. W Rzeczycy funkcjonuje system połączeń obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum w Rzeczycy, odprowadzający ścieki do zbiornika typu szambo, które następnie wywożone są samochodem asenizacyjnym do oczyszczenia do Biologiczno - Mechanicznej Oczyszczalni Ścieków w Bartoszówce. Ścieki innych podmiotów gospodarczych – ogółem 5 tys. m³/rok w całości dostarczane są do oczyszczalni. W Bartoszówce funkcjonuje gminna mechaniczna biologiczna oczyszczalnia ścieków typu BIO-PAK z punktem zlewnym i jest eksploatowana przez Gminę Rzeczyca. Do gminnej oczyszczalni przyłączona jest RSP w Bartoszówce. W 2010 r. zakończono rozbudowę i remont tej oczyszczalni. Obecnie oczyszczalnia ma średnią przepustowość 250 m³/dobę, ilość ścieków oczyszczanych biologicznie to 14 tys. m³/rok. W procesie oczysz-

czania powstaje ok. 3 t/rok osadów ściekowych o zawartości wody 80%. Ponieważ składowisko odpadów komunalnych w Roszkowej Woli zostało już zrekultywowane i brak jest możliwości dostarczenia na nie odpadów, odpady pochodzące z biologiczno-mechanicznej oczyszczalni są przekazywane do zagospodarowania specjalistycznym firmom.

Odbiornikiem ścieków po oczyszczeniu jest rzeka Lubocz, do której przepływają one otwartym rowem o długości 6340 m, do którego doprowadzane są za pomocą rurociągu grawitacyjnego PVC □150.

Oczyszczone ścieki charakteryzują się parametrami:

- odczyn: 6,5 – 9,0 pH,
- BZT5 < 25 g O2/m3,
- ChZT < 125 g O2/m3,
- zawiesina ogólna < 35 g/m3.

Przyjęto założenie, że rozbudowana oczyszczalnia będzie obsługiwać istniejącą, rozbudowaną sieć kanalizacji sanitarnej, punkt zlewny ścieków dowożonych z terenów nieskanalizowanych gminy oraz ścieki przemysłowe z przetwórni owocowo-warzywnej w Bartoszówce.

Ścieki komunalne ze zlewni zmodernizowanej oczyszczalni „Bartoszówka" będą do niej doprowadzane przy pomocy zbiorczej kanalizacji rozdzielczej systemem kanalizacji grawitacyjnej przy współudziale przepompowni ścieków i rurociągów tłocznych.

Pierwszą część budowy układu sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej stanowią sieci realizowane w sołectwach: Bartoszówka, Bobrowiec, Sadykierz, Brzozów.

Projekt zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej zakłada, że trasy kolektorów grawitacyjnych i tłocznych przebiegać będą wzdłuż dróg, w poboczach lub w drogach gminnych. Uzależnione jest to od uzyskania zgody właściciela drogi oraz od stanu nawierzchni.

8.2.2. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

Odbiorniki wód

Gmina Rzeczyca położona jest w zlewni rzeki Pilicy – lewostronnego dopływu Wisły. W naturalnym systemie odprowadzania wód powierzchniowych główną rolę spełniają rzeki: Pilica, Lubocz, Ciek A, Struga Olszówka.

Sama Pilica zlokalizowana jest wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy, płynie wzdłuż szerokiej doliny rzecznej a jej bezpośredni spływ od strony Rzeczycy sięga 2-3 km, w tym wsie: Jeziorzec, Roszkowa Wola, Brzeg, Grotowice, Łęg, Pasternik.

Lubocz zlokalizowana jest w północnej i północno-zachodniej części gminy, stanowi bezpośredni dopływ Pilicy. Wśród wszystkich w/w rzek zbiera wody opadowe z największej części obszaru gminy, ze wsi: Stanisławów, Kanice, Brzozów, Sadykierz, Wiechnowice, Poniatówka, Bartoszówka, Zapłocie, Łuby Bartoszewskie, Gustawów, Poręba, Lubocz.

Ciek A swój początek bierze z terenów rolnych z północnych i zachodnich okolic Rzeczycy, płynie w kierunku wschodnim w długości ok. 8,5 km aż do ujścia do Luboczy. Ciek A stanowi zlewnię wód opadowych centralnej części gminy, przede wszystkim wsie: Zawady, Rzeczyca, Bobrowiec, Tłumy, Kawęczyn.

Struga Olszówka zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części gminy. Stanowi dopływ Pilicy. Na obszarze gminy jej długość wynosi ok. 4,5 km, płynie głównie terenami leśnymi, jedynie w niewielkim odcinku rzeki sąsiaduje z osadą wsi Glina.

Kanalizacja deszczowa

Gmina Rzeczyca nie posiada podziemnego, rurowego systemu kanalizacji deszczowej. Odprowadzenie wód opadowych odbywa się naziemnym spływem oraz przez wsiąkanie do wód gruntowych. Spływ wód wspomagany jest siecią rowów odwadniających i melioracyjnych, regulacją odbiorników głównych oraz kontrolowaniem zbiorników retencyjnych.

8.3 Zasilanie w energię elektryczną

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się ze stacji 110/15 kV „Roszkowa Wola", zlokalizowanej w miejscowości Roszkowa Wola i połączonej z systemem energetycznym liniami wysokiego napięcia. Linia 110 kV „Żurawia – Roszkowa Wola" jest własnością PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź-Teren, a linia 110 kV „Roszkowa Wola – Mogielnica" jest własnością PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna. Ww. stacja jest obiektem w pełni zabezpieczającym wymagane warunki ciągłości i jakości dostawy energii elektrycznej. Posiada ona również techniczne możliwości zaspokojenia wzrostu zapotrzebowania na moc i energię elektryczną, na zasilanych przez nią obszarach, w dłuższej perspektywie czasowej. Moc i energia elektryczna z powyższej stacji do poszczególnych miejscowości gminy i zlokalizowanych na jej obszarze obiektów gospodarczych dostarczana jest elektroenergetyczną siecią dystrybucyjną średniego napięcia 15kV składających się z linii magistralnych i linii odgałęźnych, do których przyłączona jest większość lokalnych stacji transformatorowo-rozdzielczych 15/0,4 kV w poszczególnych miejscowościach.

Pod względem konfiguracji przestrzennej jest to układ charakterystyczny dla obszarów o zabudowie rozproszonej. Każda z miejscowości posiada autonomiczne układy dystrybucyjnych linii elektroenergetycznych niskiego napięcia 0,4/0,231 kV doprowadzając energię elektryczną ze stacji 15/0,4 kV do użytkowników tej energii. Linie te są również powszechnie wykorzystywane do oświetlenia zewnętrznego dróg w tych miejscowościach.

Sieć dystrybucyjna średniego napięcia 15 kV oraz układy lokalnych linii dystrybucyjnych niskiego napięcia w poszczególnych miejscowościach pochodzą, w większości swych elementów z lat siedemdziesiątych i nie zostały do tej pory objęte kompleksową modernizacją. Fragmentaryczny zakres dotychczasowych przedsięwzięć modernizacyjnych, z reguły dotyczący przypadków szczególnie wymagających poprawy w zakresie przywrócenia właściwych parametrów dostawy energii elektrycznej, spowodował, że ogólny stopień zużycia technicznego sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia jest znaczny, a ponadto:

- zbyt mało jest połączeń wzajemnych między poszczególnymi liniami magistralnymi 15kV, co ogranicza możliwości rezerwowego dostarczania energii w przypadkach awaryjnych,
- zdolności przemysłowe energii i mocy liniami dystrybucyjnymi sieci średniego i niskiego napięcia są zbyt niskie, w stosunku do potrzeb rozwojowych,

- ilość stacji transformatorowo – rozdzielczych 15 kV nie jest już obecnie wystarczająca dla zapewnienia, w poszczególnych układach sieci dystrybucyjnych niskiego napięcia, wymaganego poziomu napięcia elektrycznego, przy którym powinna odbywać się dostawa energii elektrycznej.

Przez teren gminy przebiegają dwie linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV, które doprowadzają energię elektryczną do stacji 110/15 kV „Roszkowa Wola". Wzdłuż tras obu tych linii występuje strefa ochronna, ze względu na możliwość oddziaływania jonizacyjnego pola elektromagnetycznego. W powyższej strefie nie powinna być lokalizowana zabudowa przeznaczona do stałego pobytu człowieka oraz obowiązują inne ograniczenia techniczne wynikające z przepisów prawa budowlanego.

8.4 Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy brak jest sieci gazowej. Mieszkańcy dla potrzeb gospodarstw domowych korzystają w swoich gospodarstwach z gazu bezprzewodowego (ok. 42% ogółu ludności).

Zaopatrzenie w gaz dla potrzeb przygotowania posiłków oraz ogrzewczych budynków może być zrealizowane docelowo w oparciu o gazociąg wysokiego ciśnienia przebiegający przez gminę Czemiewice położoną po północnej stronie gminy Rzeczyca.

8.5 Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy odbywa się poprzez lokalne źródła ciepła t.j. lokalne kotłownie i indywidualne źródła ciepła wbudowane u poszczególnych odbiorców – opalane głównie węglem i koksem. Niewielka modernizacja źródeł ciepła dotyczy zastosowania oleju opałowego, gazu płynnego jako paliwa grzewczego. Kompleksowa gospodarka ciepłem na terenie gminy nie jest prowadzona. Zaopatrzenie w ciepło ze względu na normatywne wartości dopuszczalnych emisji zanieczyszczeń należy rozpatrywać w aspekcie modernizacji istniejących źródeł z jednoczesną podmianą paliwa stałego na paliwo ekologiczne.

8.6 Telekomunikacja

Na terenie gminy znajduje się infrastruktura telekomunikacyjna w postaci kanalizacji telefonicznej, kabli ziemnych i linii napowietrznych będąca własnością Telekomunikacji Polskiej, zapewniająca mieszkańcom i instytucjom stacjonarną łączność telefoniczną.

Na terenie gminy zlokalizowane są dwie stacje bazowe telefonii komórkowej GSM: połączona T-Mobile i Plus w Rzeczycy (obr. nr 18, dz. nr ew. 1368) oraz Orange w Gustawowie (obr. nr 8, dz. nr ew. 93/1). Na platformie w Rzeczycy umieszczony jest również nadajnik UMTS (telefonia 3G). Na obszarze gminy Rzeczyca nie znajdują się nadajniki LTE, najbliższe zlokalizowane są w Spale, Rawie Mazowieckiej i Nowym Mieście Nad Pilicą.

Poziom telefonizacji w gminie jest zadowalający.

Dalszy rozwój telefonii należy rozpatrywać w zmianie ilościowej i jakościowej infrastruktury telekomunikacyjnej, czyli poprzez wymianę na sieć nowszej generacji tj. urządzenia telefonii cyfrowej, budowę nowoczesnych linii światłowodowych oraz uruchomienie nowoczesnego systemu cyfrowego dostępu radiowego.

8.7 Gospodarka odpadami

Rodzaje, źródła powstawania, ilość i jakość odpadów komunalnych

Zgodnie definicją zawartą w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach, jako „odpady komunalne" rozumie się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych; zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanymi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości;

Odpady komunalne powstają w:

- gospodarstwach domowych,
- obiektach infrastruktury takich jak: handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne, obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej itp.

Na terenie gminy Rzeczyca w roku 2013 wytworzono 744 Mg odpadów komunalnych.

Charakterystyka gospodarki odpadami stałymi na obszarze gminy Rzeczyca:

Nazwa odpadu	2012 r.	2013 r.			
	Odebrane [Mg]	Odebrane [Mg]	Ilość odpadów odebrane od mieszkańców [Mg]	Ilość poddane recyklingowi [Mg]	Ilość odpadów odebrane od przedsiębiorców [Mg]
zmieszane odpady	673,03	544,70	506,76	506,76	37,94
opakowania z papieru	4,78	8,70	8,70	7,60	-
opakowania z tworzyw sztucznych	2,39	10,50	10,50	5,20	-
opakowania wielomateriałowe	-	0,03	-	0,03	0,03
zmieszane odpady opakowaniowe	-	110,40	110,40	110,40	-
opakowania ze szkła	12,01	43,10	43,10	28,60	-
tworzywa sztuczne	8,16	5,13	5,13	5,13	-
szkło	23,38	14,31	14,31	14,31	-
papier	9,93	2,27	2,27	2,27	-
Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	-	2,00	2,00	2,00	-
Zużyty sprzęt elekt. i elektr. zawierający niebezpieczne składniki	-	1,00	1,00	1,00	-
Zużyty sprzęt elekt. i elektr. zawierający freony	-	0,21	0,21	0,21	-
gabaryty	-	1,30	1,30	0,70	-
opony	-	0,40	-	-	0,40

Źródło: Urząd Gminy w Rzeczycy

Komunalne osady ściekowe

Za komunalne osady ściekowe uważa się w myśl definicji ustawy o odpadach – pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących oczyszczaniu ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do ścieków komunalnych.

Pojęcie gospodarka osadowa w oczyszczalniach ścieków obejmuje przeróbkę oraz racjonalny i bezpieczny sposób ponownego wprowadzenia osadów do środowiska przez właściwe ich poddanie odzyskowi lub unieszkodliwieniu.

Do momentu zamknięcia składowiska odpadów w Roszkowej Woli w 2011 r. gospodarka osadowa gminy Rzeczyca oparta była na lokowaniu wcześniej ustabilizowanego i odwodnionego (na prasie filtracyjnej) osadu na składowisko, gdzie wykorzystywany był jako warstwa rekultywacyjna. Składowisko odpadów w Roszkowej Woli zostało już zrekultywowane, w związku z czym nie ma możliwości dalszego dostarczania na nie odpadów, bez względu na formę. Odpady pochodzące z biologiczno-mechanicznej oczyszczalni ścieków będą przekazywane do zagospodarowania specjalistycznym firmom.

Podczas eksploatacji oczyszczalni ścieków powstają takie odpady jak: skratki z okresowego czyszczenia krat, piasek z okresowego czyszczenia piaskownika, ustabilizowany, zagęszczony i odwodniony osad ściekowy. Ogólnie tego typu odpadów powstaje na terenie gminy Rzeczyca ok. 20,00 Mg w skali roku. Odwodniony i ustabilizowany osad ściekowy gromadzony jest na terenie oczyszczalni w wyznaczonym miejscu, skąd w oparciu o umowy odbierany jest i zagospodarowywany przez prywatne firmy specjalistyczne.

Na terenie gminy Rzeczyca nie prowadzi się unieszkodliwiania poprzez kompostowanie osadów z oczyszczalni ścieków.

Odpady niebezpieczne

Odpady niebezpieczne oznaczają odpady wykazujące co najmniej jedną spośród właściwości niebezpiecznych. Właściwości powodujące, że odpady są odpadami niebezpiecznymi, określa załącznik nr 3 do ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach. Zakazuje się zmiany klasyfikacji odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne przez ich rozcieńczanie lub mieszanie ze sobą, lub z innymi odpadami, substancjami lub materiałami, prowadzące do obniżenia początkowego stężenia substancji niebezpiecznych do poziomu niższego niż poziom określony dla odpadów niebezpiecznych. W przypadku gdy odpady niebezpieczne uległy zmieszaniu z innymi odpadami, substancjami, materiałami lub przedmiotami, rozdziela się je, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:

- w procesie przetwarzania odpadów powstałych po rozdzieleniu nastąpi ograniczenie zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub środowiska;
- jest to technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione.

Na terenie gminy Rzeczyca prowadzona jest zbiórka odpadów niebezpiecznych w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Rzeczyca. Gmina Rzeczyca posiada umowę z firmą Remondis, która zobowiązała się do odbioru i dalszego zagospodarowania odpadów niebezpiecznych (utylizacji, recyklingu lub bezpiecznego składowania). W 2013 r. w formie odpadów zebrano 0,2 t urządzeń zawierających freony i 1,3 tony zużytych urządzeń elektrycznych.

Na terenie gminy Rzeczyca nie ma zlokalizowanych mogilników. Na jej obszarze nie przeprowadzono również inwentaryzacji wyrobów zawierających PCB.

Gmina Rzeczyca posiada opracowany Program usuwania wyrobów zawierających azbest oraz szczegółową inwentaryzację tych wyrobów.

Odpady wielkogabarytowe

Od 1 lipca 2013 r. na obszarze gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Rzeczyca, do którego można oddawać odpady wielkogabarytowe (t.j. meble). Gmina Rzeczyca posiada umowę z firmą Veolia Usługi dla Środowiska S.A., która zobowiązała się do odbioru i dalszego zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych (utylizacji, recyklingu lub bezpiecznego składowania). W 2013 r. odebrano od mieszkańców 1,3 t odpadów wielkogabarytowych, z czego 0,7 t zostało poddane recyklingowi.

Zasady gospodarowania odpadami komunalnymi

Dla prawidłowego zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi w gminie niezbędne jest posiadanie, przyjętego uchwałą rady gminy, planu gospodarki odpadami, regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy oraz wymagań, jakie powinien spełnić przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości podanych do publicznej wiadomości przez wójta gminy.

Gmina Rzeczyca posiada dwa podstawowe dokumenty z zakresu gospodarowania odpadami:

- Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Rzeczyca przyjęty w 2004 r. i zaktualizowany w 2008 r.,
- Program Usuwania Azbestu i Wyrobów zawierających Azbest dla Gminy Rzeczyca.

Ponadto gmina posiada uchwalony Regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie. Został on przyjęty uchwałą nr XXXI/234/2013 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 12 czerwca 2013 r.

Zgodnie z w/w regulaminem na terenie gminy Rzeczyca prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Selektywną zbiórką odpadów komunalnych objęte są następujące rodzaje odpadów:

- zmieszane odpady komunalne,
- odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady zielone,
- tworzywa sztuczne,
- opakowania wielomateriałowe,
- metal,
- papier i tektura,
- szkło opakowaniowe,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- zużyte baterie i akumulatory,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- zużyte opony,
- odpady budowlane i rozbiórkowe.

W gminie obowiązuje system bezpośredniego usuwania odpadów tzn. oparty o regularną usługę odbioru odpadów przy użyciu znormalizowanego sprzętu do gromadzenia i wywozu odpadów. Stosowany jest system „umowny" polegający na przekazaniu obowiązków w zakresie gospodarki

odpadami komunalnymi przedsiębiorcom. Organizacją i wykonywaniem usług odbioru odpadów komunalnych na terenie całej gminy Rzeczyca zajmują się prywatne firmy świadczące usługi w tym zakresie. Odpady komunalne wywożone są poza teren gminy.

W Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2008 – 2015 za najważniejsze problemy w sferze infrastruktury technicznej uznano:

- zły stan techniczny dróg gminnych i powiatowych,
- braki w infrastrukturze towarzyszącej sieci drogowej,
- niewystarczający zasięg wodociągów,
- brak sieci kanalizacyjnej,
- brak sieci gazowej.

Zorganizowanym (faktycznym) odbiorem odpadów komunalnych na terenie gminy Rzeczyca objętych jest 81,05% nieruchomości (na 31.10.2008r.).

Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Problemy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi stanowią:

- zbyt niski postęp w selektywnym zbieraniu odpadów komunalnych,
- brak efektywnego wprowadzenia selektywnej zbiórki „u źródeł",
- niska efektywność w działaniach związanych z tworzeniem ponadgminnych jednostek organizacyjnych do realizacji gospodarki odpadami komunalnymi.
- niedostateczny stan świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko jest jednym z najważniejszych zadań własnych gminy w zakresie gospodarki odpadami. Dla potrzeb realizacji tego zadania w Planie Gospodarki Odpadami określono harmonogram rzeczowo – finansowy działań ze wskazaniem sposobu ich realizacji.

9. Dotychczasowe ustalenia z zakresu planowania przestrzennego

9.1 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym do dnia 31 grudnia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2003 r. na terenie gminy Rzeczyca obowiązywał miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzeczyca zatwierdzony uchwałą Nr III/11/84 Gminnej Rady Narodowej w Rzeczycy z dn. 5 października 1984r. (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 2 z 1985r., poz. 12 z późn. zm.). Wraz z uchwalonymi zmianami stanowił podstawę działalności realizacyjnej w gminie .

Obowiązujące miejscowe plany

W chwili obecnej, na obszarze miasta obowiązują 4 uchwalone po 1 stycznia 1995 r. zmiany w/w planu, przedstawione w poniższej tabeli:

L.p.	Miejscowość – obręb	Główne cele	Nr uchwały i data	Uwagi
1.	– Roszkowa Wola – Kanice	– Budowa gminnego wysypiska odpadów stałych, – Budowa kaplicy we wsi Kanice	I/9/96 z dnia 14 lutego 1996 r.	Zmiana planu ogólnego zatwier. uchwałą nr III/11/84 Gminnej Rady

				Narodowej w Rzeczycy z 5 października 1984 r.
2.	– Bartoszówka	Budowa oczyszczalni ścieków	III/24/97 z dnia 18 kwietnia 1997 r.	Zmiana planu ogólnego zatwier. uchwałą nr III/11/84 Gminnej Rady Narodowej w Rzeczycy z 5 października 1984 r.
3.	– Rzeczyca – Sadykierz – Kanice – Grotowice – Glina	budowa stacji telefonii komórkowej Era GSM, zmiany funkcji terenu pod budownictwo letniskowe, budownictwo mieszkaniowe oraz usługowo – handlowe we wsiach: Rzeczyca, Sadykierz, Kanice, Grotowice i Glina	XVII/16/2000 z dnia 28 lutego 2000 r.	Zmiana planu ogólnego zatwier. uchwałą nr III/11/84 Gminnej Rady Narodowej w Rzeczycy z 5 października 1984 r.
4.	– Gustawów	budowa stacji telefonii komórkowej CENTERTEL	XXIV/65/2000 z dnia 20 października 2000 r.	Zmiana planu ogólnego zatwier. uchwałą nr III/11/84 Gminnej Rady Narodowej w Rzeczycy z 5 października 1984 r.

Uchwałą Nr XXVIII/21/2001 Rady Gminy Rzeczyca w dniu 6 kwietnia 2001 r. przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu obejmującego całą gminę z wyłączeniem 4 w/w terenów, dla których już sporządzono plany.

W związku z uchyleniem w/w planu zatwierdzonego Uchwałą Nr XLI/281/06 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 6 lipca 2006 r. poza w/w planami dla pozostałej części obszaru gminy brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W przeprowadzonej analizie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Rzeczyca zatwierdzonej uchwałą Nr XXVII/210/2009 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 5 lutego 2009 r. przedstawiono ocenę dotyczącą sytuacji planistycznej w gminie. Stwierdzono w niej:

- zmiany miejscowego planu ogólnego sporządzone po 01.01.1995 r. zachowują moc prawną; w miarę potrzeb można dokonywać w nich zmian w trybie obowiązujących przepisów, w tym – art. 27 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ponieważ zmiany te dotyczyły konkretnych inwestycji, tereny objęte planami zostały w części lub całości zagospodarowane zgodnie z planowanym przeznaczeniem
- dla pozostałych terenów w gminie Rzeczyca brak jest planu miejscowego oraz programów i harmonogramów sporządzenia planów miejscowych,
- mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia gminy Rzeczyca, a także innych gmin w kraju w dostosowywaniu się do sytuacji braku planu, wobec obowiązującego obecnie ustawowego obowiązku zgodności planu miejscowego ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i znacznej jego szczegółowości (w tym rysunku w skali 1:1000) oraz „sztywności" ustaleń planu – niecelowe jest przystępowanie do sporządzania planu miejscowego dla obszaru gminy w jej granicach administracyjnych.

Miejscowe plany w trakcie opracowania

Obecnie w trakcie opracowywania znajdują się plany przedstawione w poniższej tabeli:

L.p.	Obręb	Główne cele	Uchwała o przystąpieniu	Uwagi
1.	- Bobrowiec - Sadykierz - Rzeczyca	Lokalizacja zabudowy produkcyjno-usługowej oraz urządzeń elektroenergetycznych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii	Nr XI/74/2011 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 23 września 2011 r.	Uchwałą Nr XVII/134/2012 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 30 marca 2012 r. zmieniono zasięg obszaru
2.	- Bartoszówka - Gustawów	Lokalizacja urządzeń elektroenergetycznych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii	Nr XI/75/2011 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 23 września 2011 r.	Uchwałą Nr XVII/135/2012 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 30 marca 2012 r. zmieniono zasięg obszaru
3.	- Jeziorzec - Lubocz - Roszkowa Wola	Lokalizacja zabudowy produkcyjnej oraz urządzeń elektroenergetycznych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii	Nr XI/75/2011 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 23 września 2011 r.	bez uwag
4.	- Jeziorzec - Roszkowa Wola - Roszkowa Wola Kolonia	Lokalizacja urządzeń elektroenergetycznych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii	Nr XI/77/2011 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 23 września 2011 r.	bez uwag

9.2 Decyzje z zakresu planowania przestrzennego

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego terenu, przy czym lokalizację inwestycji celu publicznego ustala się w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Poniżej przedstawiono charakterystykę wydawanych w ostatnich latach decyzji o warunkach zabudowy:

Rodzaj zagospodarowania	Stosunek do ogółu wydawanych decyzji	Ośrodki koncentracji	Uwagi
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	ok. 50 %	Rzeczyca Grotowice Lubocz	świadczy o modernizacji gminy i zabudowie terenów niezabudowanych
Zabudowa zagrodowa	ok. 25%	Rzeczyca Brzeg Sadykierz	świadczy o adaptacji i modernizacji gospodarstw rolnych
Zabudowa rekreacji indywidualnej	ok. 10%	Łęg (ok. 75%) Grotowice Zawady	świadczy o koncentracji terenów rekreacyjnych
Zabudowa produkcyjna lub usługowa		Rzeczyca (ok. 65%) Brzozów Roszkowa Wola Sadykierz	świadczy o walorach lokalizacyjnych dla przedsiębiorstw oraz przedsiębiorczości mieszkańców

Powyższe wskazuje na znaczące procesy budowlane w samej miejscowości gminnej – Rzeczyca oraz na tendencje przekształceń w kierunku funkcji mieszkaniowej i letniskowej miejscowości: Grotowice i Łęg. Decyzje dla pozostałych funkcji, w tym zabudowy zagrodowej występują w rozproszeniu w pozostałym obszarze gminy, wykazując nieznaczne tendencje do koncentracji w dobrze skomunikowanych miejscach stanowiących subgminne ośrodki obsługi – tj. w Sadykierzu i Luboczy.

Niepokojąca jest tendencja do lokalizacji zabudowy letniskowej i mieszkaniowej w obrębie doliny rzeki Pilicy (wsie Łęg i Grotowice), na terenach położonych poza określonymi w studium podlegającemu obecnie zmianie, obszarami aktywizacji i rozwoju przestrzennego poszczególnych miejscowości, za

to w obszarze stanowiącym istotny element systemu przyrodniczego gminy i regionu, objęty prawnymi formami ochrony przyrody, a także – na granicy terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (wieś Łęg).

Prawidłowe zagospodarowanie terenów o wyżej diagnozowanych tendencjach wymaga działań w kierunku zapewnienia ładu przestrzennego oraz spełnienia wymogów ochronnych zawartych w przepisach odrębnych, w tym ochrony środowiska i prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej.

Jako korzystne dla struktury przestrzennej gminy należy ocenić znaczną ilość decyzji o warunkach zabudowy i celu publicznego w miejscowościach położonych w ośrodku gminnym i subgminnych ośrodkach obsługi oraz wyraźne tendencje modernizacji zabudowy zagrodowej w całym obszarze gminy.

Odnośnie decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego przeważają inwestycje w infrastrukturę techniczną i lokalną komunikacyjną oraz modernizacja obiektów obsługi komunalnej.

10. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

10.1 Kierunki i wizje rozwoju gminy wg dokumentów strategicznych

Dokumentem określającym potrzeby i możliwości rozwoju gminy w latach 2008-2015 jest „Plan Rozwoju lokalnego Gminy Rzeczyca na lata 2008 - 2015" z 2008 r. W niniejszym opracowaniu przeprowadzono analizę zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy Rzeczyca, które umożliwiają zidentyfikowanie kluczowych szans i zagrożeń, mających obecnie lub mogących mieć w przyszłości wpływ na skalę i tempo dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Do najistotniejszych czynników mających wpływ na rozwój gminy należą:

- silne strony:
  - walory doliny Pilicy,
  - niezależność miejscowości wynikająca z posiadania własnej gminnej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków i własnych ujęć wody pitnej oraz schroniska dla zwierząt,
  - dobry układ sieci komunikacyjnej,
  - stosunkowo duży udział sektora prywatnego w gospodarce
  - walory kulturowe, tradycje, folklor ludowy, zabytki,
- słabe strony:
  - peryferyzacja obszaru w stosunku do większych miast,
  - nie wykorzystane walory doliny Pilicy,
  - słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna,
  - zbytnie rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
  - słaba jakość gleb,
  - mała mobilność zawodowa mieszkańców,
  - niski poziom wykształcenia mieszkańców,
  - nadwyżka zadań stojących przed gminą w stosunku do możliwości finansowych budżetu gminy,

- niewykorzystany potencjał kulturowy.

- szanse rozwoju gminy:
  - promocja walorów turystycznych i kulturowych gminy,
  - możliwość wykorzystania obszarów wiejskich dla celów letniskowych,
  - rozwój obszarów gminy zgodny z koncepcją zrównoważonego rozwoju,
  - pozyskanie inwestorów zewnętrznych,
  - powiększenie i unowocześnienie gospodarstw rolnych,
  - rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego,
  - popularność turystyki i usług świadczonych przez wieś,
  - wzrost poziomu wykształcenia obszarów wiejskich.
- zagrożenia rozwoju gminy
  - położenie blisko większych miast potęgujące chęć migracji z terenów wiejskich,
  - małe zainteresowanie pozarolniczymi formami prowadzenia działalności gospodarczej,
  - niechęć inwestorów do wspierania turystyki i przedsiębiorczości wiejskiej,
  - brak współpracy wszystkich gmin na rzecz ochrony środowiska,
  - utrzymujące się niekorzystne tendencje demograficzne.

W Planie Rozwoju Lokalnego sformułowano:

generalny strategiczny cel: zapewnienie zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego oraz stworzenie jak najlepszych warunków życia dla społeczności lokalnej z zachowaniem walorów środowiskowych, społecznych i kulturowych gminy Rzeczyca, oraz służące realizacji w/w celu,

cele cząstkowe:

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej,
- inwestycje pro-środowiskowe,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury zdrowotnej i administracyjnej oraz rozwój funkcji osadniczej i rekreacyjnej gminnej,
- zwiększenie bezpieczeństwa publicznego,
- poprawa stanu środowiska kulturowego.

W programie określono działania służące do realizacji w/w celów.

Działania mające odniesienie do sposobu zagospodarowania terenów uwzględniono w niniejszej zmianie Studium i wymieniono w Rozdziale III pkt. 9.

Wizję rozwoju gminy w kolejnym okresie zawarto w „Strategii Rozwoju gminy Rzeczyca na lata 2015-2020", który nie został jeszcze oficjalnie przyjęty.

W ww. dokumencie sformułowano w ramach głównych domen następujące cele operacyjne:

- Stabilna gospodarka oparta o ekologiczne rolnictwo i agroturystyka:
  - Dobre warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki,
  - Rzeczyca gminą ekologicznego rolnictwa;
- Infrastruktura i czyste środowisko:
  - Dobra jakość dróg gminnych,

  - Rozwinięte inwestycje w gminie Rzeczyca,
  - Czyste środowisko w gminie,
  - Dobra jakość życia mieszkańców,
  - Wykorzystanie potencjału turystycznego Pilicy;
- Zorganizowana, otwarta na wyzwania, silna wspólnota mieszkańców w oparciu o tradycję lokalną, kulturę i sport:
  - Estetyzacja Rzeczycy,
  - Marka kulturalna Rzeczycy znana poza granicami Gminy,
  - Wzmacnianie tożsamości lokalnej wokół tradycji kultury,
  - Inwestycje w kulturę i turystykę.

10.2 Analiza wprowadzonych zmian pod kątem potrzeb i możliwości rozwoju gminy

Ze względu na nieznaczący upływ czasu od zatwierdzenia dotychczasowego studium z 2012 r. – niepełne 3 lata, obecna aktualizacja ma charakter korekty obejmującej punktowe zmiany przeznaczenia dotyczące terenów o stosunkowo niewielkich powierzchniach.

Opis tych merytorycznych zmian zawiera pkt. 4.2 niniejszego tekstu. Rozmieszczenie terenów objętych zmianami przedstawia poniższa tabela:

L.P.	Sołectwo	Przeznaczenie terenu przed zmianą przeznaczenia	Przeznaczenie terenu po zmianie przeznaczenia	Grupa terenów wg przyjętej klasyfikacji
1.	Bartoszówka	R	RPU	IV
2.	Brzozów	R	RPU	IV
3.	Brzozów	R, RŁ	Zld	I
4.	Glina	R	RPU	IV
5.	Grotowice	RM	R, Zld	I
6.	Grotowice	R	U/Z	VI
7.	Jeziorzec	NU, farma wiatrowa	RPU	IV
8.	Jeziorzec	NU	R	I
9.	Jeziorzec	R	EF	III
10.	Jeziorzec	R	EF	III
11.	Kawęczyn	Zld, R	EF	III
12.	Kawęczyn	R	RM	VI
13.	Lubocz	Zld	RM	VI
14.	Lubocz	R	RM	VI
15.	Lubocz	Zld	R	I
16.	Lubocz/ Roszkowa Wola	Zld	EF	III
17.	Łęg	R	MN	VI
18.	Roszkowa Wola	R	PE	II
19.	Roszkowa Wola	R	FE	III
20.	Rzeczyca	U	Zld	I
21.	Rzeczyca	MN	U/Z	V
22.	Rzeczyca	ML	MN	V
23.	Rzeczyca	MN	Zld	I
24.	Rzeczyca	U	P-U	V

25.	Rzeczyca	R	EF	III
26.	Rzeczyca	RM, R	EF	III
27.	Rzeczyca	RM	R	I
28.	Rzeczyca	RM, R	MN	V
29.	Rzeczyca	KS	P-U	V
30.	Rzeczyca	Zld	P-U	VI
31.	Rzeczyca	RM, R	MN	V
32.	Rzeczyca	RŁ, U/Z	WS	I
33.	Rzeczyca	RŁ	WS	I
34.	Rzeczyca Nowa	R	EF	III
35.	Sadykierz	R	EF	III
36.	Sadykierz	R	EF	III
37.	Wiechnowice/ Kanice	farma wiatrowa	P-U	VII
38.	Zawady	PE	R, WS	I

Zgodnie z zamieszczonymi powyżej danymi zmiany obejmują następujące grupy terenów:

I – tereny biologicznie czynne – zmiana przeznaczenia na:

- dolesienia – ZLd,
- uprawy rolne – R,
- projektowane zbiorniki wodne, w tym retencyjne – WS,

razem – 144,5 ha (35%)

II – tereny eksploatacji powierzchniowej – PE

razem – 3,07 ha (1%)

III – tereny przeznaczone dla lokalizacji farm fotowoltaicznych – EF

razem – 82,42 ha (25%)

IV – tereny przeznaczone dla lokalizacji rolniczej produkcji – roślinnej i zwierzęcej – RPU

razem – 59,71 ha (18%)

V – tereny, dla których zmieniono dotychczasowe przeznaczenie pod zabudowę:

- z MN na U/Z, z ML na MN, z U na MN, U na MN,

razem – 30,61 ha (9%)

VI – tereny powstałe w wyniku weryfikacji granic terenów ustalonych wcześniej o przeznaczeniu: MN, RM, U/Z i P-U

razem – 18,22 ha (5%)

VII – teren dla którego rozszerzono zakres dopuszczalnej produkcji bez ograniczenia tylko do produkcji energii z odnawialnych źródeł energii

razem – 22,06 ha (7%)

Powyższe zestawienie jednocześnie wskazuje, iż ok. 80% powierzchni objętej zmianami stanowią tereny bez zabudowy lub z ograniczoną zabudową, które w części pozostaną w użytkowaniu rolnym

(farmy fotowoltaiczne, rolnicza produkcja – hodowle, plantacje). Spośród pozostałych 20% powierzchni objętej zmianami tylko 5% tj. 0,17% powierzchni gminy stanowią tereny, które w niniejszej edycji zmiany studium zostały wskazane do zabudowy. Należy podkreślić, iż powstały one w wyniku weryfikacji granic wcześniej wyznaczonych terenów w wyniku potrzeby dostosowania bądź do faktycznego zainwestowania czy wydanych decyzji o warunkach zabudowy.

Opisane powyżej zmiany są w pełni uzasadnione potrzebami gminy, a także polityką państwa w zakresie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii. W odniesieniu do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej należy stwierdzić, iż proponowane zmiany nie będą skutkować koniecznością realizacji dodatkowych inwestycji, bowiem tereny dla zabudowy usytuowane są bezpośrednio przy istniejących drogach prowadzących sieci infrastruktury, a tereny mieszkalne (RM, MN) wskazane w grupie VI wchodzą w skład przyulicznych ciągów.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. Cele polityki przestrzennej

Uznaje się, że generalnym celem polityki przestrzennej gminy jest podnoszenie standardu warunków życia mieszkańców i sprawności funkcjonowania struktur przestrzennych przez wykorzystywanie terytorialnych warunków rozwoju i przeciwdziałanie degradacji istniejących walorów.

Konkretyzacja generalnego celu następuje poprzez cele pośrednie wyrażone również w polityce przestrzennej. Przede wszystkim przez :

- rozpoznawanie stanu zagospodarowania i użytkowania obszarów, powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, ochronę występujących walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, określenie terenów predysponowanych dla podstawowych funkcji, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa wyrażonej w zadaniach wojewódzkich z interesami lokalnymi,
- wykorzystanie dla rozwoju gminy zewnętrznych powiązań funkcjonalno – przestrzennych,
- tworzenie zbioru informacji służących interesom wewnętrznym oraz marketingowi przestrzennych walorów obszaru i działalności związanej z aktywnością gospodarczą.

W zmianie studium uznano, że celem polityki przestrzennej gminy jest tworzenie jak najlepszych warunków lokalizacyjnych dla jej rozwoju.

Proces ten znajduje swoje odzwierciedlenie w kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy i politykach odnoszących się do problematyki przyrodniczej, kulturowej, komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego.

W ramach kierunków polityki przestrzennej wyróżniono:

- kierunki rozwoju przestrzennego gminy,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej,
- kierunki rozwoju układu komunikacyjnego,
- kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

Powyższe kierunki polityki przestrzennej przedstawione zostały w formie graficznej i opisowej, zgodnej z obowiązującymi przepisami.

2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego

2.1 System powiązań przyrodniczych

System przyrodniczy gminy Rzeczyca tworzą wszystkie formy naturalne i pochodzenia antropogenicznego, które pełnią funkcje ekologiczne. System ten tworzy ciągły lub wymagający tworzenia połączeń układ przestrzenny terenów otwartych, przyrodniczo aktywnych, zapewniający prawidłowe funkcjono-

wanie żywych zasobów naturalnych oraz kształtowanie właściwych warunków klimatycznych i możliwości rekreacji ludności w kontakcie z przyrodą.

Podstawą wyznaczenia granicy obszarów pełniących funkcje przyrodnicze w układzie przestrzennym gminy jest połączenie:

- terenów objętych istniejącymi formami ochrony przyrody,
- terenów wskazanych do objęcia projektowanymi formami ochrony przyrody

w jeden obszar funkcjonalny, podporządkowany funkcjom przyrody o randze ponadregionalnej, regionalnej, lokalnej.

System przyrodniczy gminy Rzeczyca tworzą:

- obszar o potwierdzonych predyspozycjach do pełnienia funkcji przyrodniczych, objęty różnymi formami ochrony przyrody – kompleks wielkopowierzchniowej ochrony przyrody. W jego skład wchodzi:
  - kompleks leśny Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała w pd.-zach. części gminy Rzeczyca, w tym:
    - lasy w granicach Spalskiego Parku Krajobrazowego (część południowa, południowo-zachodnia),
    - lasy w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego (część północna),
  - dolina rzeki Pilicy w niemal pokrywających się granicach form ochrony przyrody:
    - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 „Dolina Dolnej Pilicy" PLH 140016,
    - obszaru ochrony Natura 2000 – OSOP „Dolina Pilicy" PLB 140003,
    - Spalskiego Parku Krajobrazowego,
  - korytarze ekologiczne – doliny rzek Lubocz, strugi Olszówki i Cieku A i ich dopływów – małych bezimiennych cieków;
- pozostałe tereny i obiekty aktywne przyrodniczo:
  - mniejsze skupiska leśne,
  - parki historyczne:
    - chronione jako zabytkowe (w zespołach dworsko-parkowych w Bartoszówce, Glinie, Grotowicach i Rzeczycy),
  - zieleń cmentarzy:
    - zieleń zabytkowego cmentarza przy kościele w Rzeczycy,
    - zieleń współczesnego cmentarza w Rzeczycy,
  - pomniki przyrody,
  - chronione aleje drzew w Rzeczycy, Glinie i Grotowicach,
  - tereny wskazane do objęcia statusem użytków ekologicznych,
  - naturalne oczka wodne,
  - zadrzewienia śródpolne,
  - aleje wzdłuż dróg,
  - lokalne skwery,

- trawniki przy obiektach użyteczności publicznej,
- zieleń ogrodów przydomowych,
- otwarte tereny upraw rolniczych,
- tereny dolesień.

Powiązania przyrodnicze obszaru gminy Rzeczyca z otoczeniem odbywają się poprzez:

- obieg wody – spływ podziemny i powierzchniowy,
- cyrkulację atmosferyczną,
- powiązania ekologiczne – realizowane są poprzez korytarze ekologiczne dolin rzek i cieków.

Oprócz powiązań energetyczno – materialnych realizowanych przez wody korytarzy ekologicznych istotne znaczenie mają migracje roślin i zwierząt wzdłuż stoków i den dolinnych.

Najistotniejszą rolę w powiązaniach przyrodniczych obszaru gminy Rzeczyca z otoczeniem odgrywają kompleksy leśne dawnej Puszczy Pilickiej, leżące w granicach Spalskiego Parku Krajobrazowego oraz rozległa dolina rzeki Pilicy.

Powiązania przyrodnicze gminy z terenami położonymi na południe od jej granic odbywają się również poprzez doliny dopływów rzeki Pilicy.

2.2 Prawna ochrona środowiska przyrodniczego

Ochrona obiektów i terenów przyrodniczych objętych prawną ochroną odbywa się poprzez respektowanie w pełni zasad ochrony zawartych w aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony (wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Na terenie gminy Rzeczyca istnieją następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 "Dolina Pilicy" PLB140003,
- Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 „Dolina Dolnej Pilicy" PLH140016,
- Spalski Park Krajobrazowy i jego otulina,
- rezerwat przyrody „Żądłowice" (mały fragment),
- 20 pomników przyrody biotycznej – w tym: 143 drzewa,
- 1 pomnik przyrody nieożywionej.

Ponadto wskazuje się tereny do objęcia następującymi projektowanymi formami ochrony przyrody:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Spalsko - Sulejowski" według projektu planu ochrony „Spalskiego Parku Krajobrazowego",
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:
  - „Dolina Strugi",
  - „Ptasia Góra" (większy powierzchniowo fragment na terenie sąsiedniej gminy Czemiewice),
- użytki ekologiczne (starorzecza Pilicy): Roszkowa Wola I, Roszkowa Wola II, Brzeg, Grotowice I, Grotowice II, Grotowice III, Grotowice IV, Łęg I i Łęg II.

Zagospodarowanie w/w terenów lub obiektów winno uwzględniać niżej określone zasady:

Obszary Natura 2000

Wszelkie nowe zagospodarowanie w tych obszarach podlega uzgodnieniom z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Łodzi. Prowadzenie gospodarki rolnej w ich granicach winno być całkowicie podporządkowane funkcji ochronnej:

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 „Dolina Dolnej Pilicy" PLH140016:

na w/w obszarze działalność człowieka nie jest obojętna; może wywoływać skutki dodatnie - wspomagające ochronę obszaru, skutki ujemne – degradujące obszar lub może mieć działanie obojętne dla obszaru chronionego w ramach sieci Natura 2000:

- formy działalności o skutkach dodatnich stanowią:
  - koszenie,
  - ścinanie,
  - wypas;
- formy działalności o skutkach ujemnych stanowią:
  - zarzucenie pasterstwa,
  - pozyskiwanie lub usuwanie zwierząt,
  - rozpraszanie zabudowy,
  - zanieczyszczenia wód,
  - uciążliwy hałas,
  - odwadnianie obszaru,
  - kształtowanie poziomu wód;
- formy działalności o skutkach obojętnych stanowią:
  - uprawa lub zmiana sposobu uprawy,
  - gospodarka leśna,
  - hodowla ryb, skorupiaków i mięczaków,
  - wędkarstwo,
  - polowanie,
  - racjonalnie gromadzenie odpadów i ścieków,
  - ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe,
  - linie elektryczne, rurociągi,
  - sporty i różne formy czynnego wypoczynku, uprawiane w plenerze, nie wywołujące działań negatywnych, zanieczyszczenia gleby.

Zgodnie z powyższym we wskazanym na rysunku zmiany studium – „ Kierunki rozwoju przestrzennego" zasięgu należy wykluczać w/w negatywne formy działalności.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 "Dolina Pilicy" PLB 140003:

na w/w obszarze ochrony gatunkowej ptaków działalność człowieka jest również nieobojętna - zagrożenia stanowią :

- obniżanie poziomu wód gruntowych oraz przesuszanie łąk i pastwisk,

- zmiana upraw zielonych na rolne,
- zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk powodujących naturalną sukcesję roślinności krzewiastej i drzewiastej , co w dalszej kolejności skutkuje – zmianą warunków życia chronionych gatunków fauny;

W granicach obszarów Natura 2000 określa się niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony zostały wyznaczone obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz Dolina Pilicy PLB140003 wskazania:

- należy rezygnować ze stosowania w budownictwie wodnym gruzu i ziemi z wykopów budowlanych jako budulca w realizowanych pracach hydrotechnicznych;
- należy rezygnować z budowy piętrzeń i podpiętrzeń, także okresowych, wód Pilicy, chyba, że działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000;
- nie dopuszcza się usuwania drzew i krzewów, chyba, że działania te są niezbędne w celu:
  - realizacji zadań ochronnych wynikających z planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 oraz planów ochrony rezerwatów przyrody;
  - realizacji działań związanych z budową przepraw mostowych;
  - realizacji działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej, o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 lub ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów;
  - realizacji działań wynikających z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000;

  i wykonywane będą wyłącznie poza okresem lęgowym ptaków, tj. od 16 października do końca lutego.
- dopuszcza się wydobywanie piasku i żwiru z koryta rzeki Pilicy, jeżeli działalność ta jest związana z utrzymaniem wód rzeki Pilicy lub urządzeń wodnych przez administratora, a także w zakresie budownictwa wodnego dopuszcza się realizację:
  - obiektów służących do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych;

  - urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania oczyszczonych ścieków do wód;
  - stałych urządzeń służących do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych na terenie obwodów rybackich rzeki Pilicy;
  - pomostów, kąpielisk;
  - stałych urządzeń służących do dokonywania przewozów międzybrzegowych;

  o ile w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięć:
  - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie lub Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi odstąpi od konieczności wykonania oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000;
  - ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 wykaże brak znaczącego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony tych obszarów;

  lub w przypadku, gdy działania te są niezbędne w celu spełnienia koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego lub ochrony życia i zdrowia ludzi, pomimo stwierdzenia znaczącego negatywnego wpływu przedsięwzięcia na cele ochrony obszarów Natura 2000 oraz wyłącznie przy braku rozwiązań alternatywnych i obowiązkowym wykonaniu kompensacji przyrodniczej, zapewniającej spójność i właściwe funkcjonowanie obszarów Natura 2000;
- należy rezygnować z budowy napowietrznych linii energetycznych (przesyłowych);
- należy rezygnować z budowy mostów typu pylonowego;
- wprowadzenie zapisu dotyczącego wykluczenia prowadzenia imprez masowych w sezonie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;
- wyklucza się wstęp na wyspy i kępy znajdujące się na rzece Pilicy w okresie lęgowym ptaków, trwającym od początku marca do 16 października;

Spalski Park Krajobrazowy

Ograniczenia działalności człowieka na terenie SPK wprowadzone zostały w Rozporządzeniu Nr 26/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 13 lipca 2006 r. (Dz.Urz.Woj.Łódz. Nr 258 poz. 1990 z 2006r.) poprzez określenie zasad ochrony:

- przyrody nieożywionej (zachowanie walorów geologicznych, utrzymanie naturalnych procesów geomorfologicznych w obrębie parowów i wąwozów, zachowanie i przywracanie naturalnych walorów dolinom rzecznym, zachowanie naturalnych obszarów źródliskowych, racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi),
- ekosystemów leśnych (dla obszaru gminy Rzeczyca – zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych olsowych, w tym zbiorowisk olsu porzeczkowego i olsu jesionowego),
- ekosystemów nieleśnych (dla obszaru gminy Rzeczyca - zachowanie zwartych dużych kompleksów użytków zielonych między Brzegiem a Roszkową Wolą, utrzymanie różnorodności krajobrazu roślinnego pól mozaikowych, łąk i muraw),

- ekosystemów wodnych i torfowiskowych (utrzymanie dotychczasowego poziomu wody oraz hamowanie sukcesji na brzegach śródleśnych i torfowiskach - objętych ochrona lub planowanych do ochrony, ochrona źródeł i obszarów źródliskowych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem, zachowanie ekosystemów wszystkich dolin rzecznych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem),
- gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk (dla obszaru gminy Rzeczyca - utrzymanie różnorodności gatunkowej zwierząt lądowych i wodnych doliny Pilicy, utrzymanie pogłowia zwierząt łownych w ilości odpowiadającej pojemności ekologicznej łowisk, zapewnienie warunków dla prawidłowego funkcjonowania gatunków cennych przyrodniczo, chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zabezpieczenie życia i rozwoju ginących taksonów w obszarach istniejącej ochrony oraz proponowanych do jej objęcia, jak również w rejonie koncentracji chronionych gatunków flory na terasie zalewowej doliny Pilicy, zapewnienie warunków wzrostu drzew proponowanych do ochrony),
- walorów krajobrazu,
- walorów kulturowych i rekreacyjnych. Wprowadzono zakazy:
  - realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
  - umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, lęgowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i łowieckiej,
  - likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego albo budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
  - pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt,
  - wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
  - dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
  - budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,
  - likwidowania, zasypywania, przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
  - wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
  - prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
  - utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
  - organizowania rajdów motorowych i samochodowych,
  - używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach.

Wykonywanie koniecznych prac z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na różnych fragmentach doliny Pilicy należy wykonywać z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000;

Obszar Chronionego Krajobrazu „Spalsko - Sulejowski"

We wskazanym na rysunku zmiany studium – „ Kierunki rozwoju przestrzennego" zasięgu obszaru chronionego krajobrazu wszelkie działania w zakresie gospodarowania przestrzenią muszą być podporządkowane naczelnej funkcji jaką jest ochrona wyróżniających się krajobrazowo terenów o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem. Celem tworzenia obszarów chronionego krajobrazu jest powiązanie terenów poddanych ochronie w jeden spójny system.

W związku z powyższym na terenie Spalsko-Sulejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (zgodnie z przepisami. o ochronie przyrody) można zabronić:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno – błotnych,
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na rysunku zmiany studium – „ Kierunki rozwoju przestrzennego" wskazuje się zasięgi terenów przewidzianych do utworzenia ZPK „Dolina Strugi", „Ptasia Góra" (fragment), na których, zgodnie z przepisami o ochronie przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obszaru,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- uszkadzania i zanieczyszczania gleby,

- dokonywania zmian stalunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej i rybackiej,
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych,
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych,
- zmiany sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywania do celów gospodarczych skład, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- umieszczania tablic reklamowych;

Rezerwat przyrody „Żądłowice"

Zasady gospodarowania obszarem muszą uwzględniać cel ochrony rezerwatu określony w Zarządzeniu Nr 55/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „ Żądłowice" (opisanym w Rozdziale II , pkt.2.10) , zgodnie z którym nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Łodzi.

Pomniki przyrody

Obiekty wymagają ochrony stosownie do przepisów zawartych w rozporządzeniu o ich ustanowieniu. Wymienione w Rozdziale II , pkt.2.10 obiekty należy poddawać stałym zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym wynikającym z bieżących potrzeb.

Zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie drzew pomnikowych powinno być zgodne z ustaleniami zawartymi w aktach prawnych, na mocy których obiekty te uznano za chronione.

W celu ochrony w/w pomników przyrody wprowadzono zakazy:

- niszczenia lub uszkadzania drzew objętych ochroną, usuwania pokrywających je mchów, porostów, umieszczania tablic, napisów, rycia na drzewach napisów i znaków, zanieczyszczania terenu wokół pomnika przyrody, wysypywania, zakopywania i wylewania ścieków, dokonywania przemieszczeń lub przesunięć, podkopywania czy zakopywania, wzniecania ognia, wykonywania prac ziemnych trwale zmieniających rzeźbę terenu, uszkadzania i zanieczyszczania gleby, wylewania gnojowicy, dokonywania zmian stosunków wodnych, zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego;

Lasy ochronne

Uchwałą Nr XLVI/342/2010 Rada Gminy Rzeczyca z dnia 4 listopada 2010 r .pozytywnie zaopiniowała wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych o uznanie za las ochronny lasu stanowiącego własność Skarbu Państwa będącego w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Spała, położonego na terenie gminy Rzeczyca w obrębach ewidencyjnych: Grotowice (w granicach działek nr ew.: 739, 675, 621) oraz Łęg (w granicach działek nr ew.: 351, 328, 324, 334,315/4, 353, 1260/3, i 1260/5).

Wskazany las obejmuje drzewostany sosnowe z udziałem brzozy , olchy w wieku od 20 do 120 lat.

Dla roślin objętych ochroną gatunkową:

- zabrania się pozyskiwania, umyślnego niszczenia lub uszkadzania roślin objętych ochroną gatunkową,

- zabrania się umyślnego niszczenia ich siedlisk,
- zabrania się zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania, przetwarzania roślin oraz ich części,
- zabrania się dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej, gleby w pobliżu stanowisk roślin chronionych;

Dla rodzimych dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- zabrania się umyślnego zabijania, okaleczania, chwytania, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych, martwych, w całości lub ich części,
- zabrania się płoszenia, niepokojenia, fotografowania, filmowania, obserwacji z odległości powodującej zaniepokojenie zwierząt, w tym w czasie snu zimowego lub w okresie rozrodu i wychowu młodych, bez zezwolenia wojewody,
- zabrania się umyślnego niszczenia ich siedlisk,
- zabrania się umyślnego niszczenia ich gniazd, tarlisk, nor, legowisk, żeremi oraz jaj, ikry, postaci młodocianych i form rozwojowych,
- zabrania się zgodnie podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

2.3 Możliwości zwiększenia bogactwa przyrodniczego gminy i poprawy warunków środowiskowych

Kierunki ochrony walorów przyrodniczych gminy powinny obejmować racjonalne gospodarowanie wszystkimi jej zasobami. Gospodarowanie zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju powinno być nakierowane na zachowanie dziedzictwa naturalnego i utrzymanie lub przywracanie podstawowych funkcji ekosystemów . W przypadku gminy Rzeczyca walory przyrodnicze ze względu na potencjał powinny być podstawą kształtowania jej tożsamości.

Rozwój gminy, zwłaszcza w zakresie komunikacji, budownictwa oraz działalności gospodarczej będzie wpływał w pewnym stopniu na środowisko przyrodnicze. Należy podjąć działania zapobiegające degradacji zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Konieczne jest dążenie do eliminowania istniejących zagrożeń środowiska oraz podejmowanie działań zapobiegawczych w tym zakresie.

Ochrona terenów leśnych

Ochrona terenów leśnych polega na prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego wpływu na klimat, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, ze względu na:
  - zachowanie bioróżnorodności przyrodniczej,
  - zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
  - walory krajobrazowe,
  - potrzeby nauki,

- ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych (zakaz melioracji i zmiany stosunków wodnych obszarów leśnych i rolniczych w najbliższym otoczeniu lasów),
- produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasów.

W celu zwiększenia lesistości na terenie gminy wprowadza się dolesienia (głównie na nieużytkach i gruntach rolnych słabo przydatnych do produkcji rolnej).

Ochrona terenów zieleni

Rozwijanie istniejących i tworzenie nowych pasów zieleni śródpolnej, zarośli i zadrzewień wzdłuż rowów, drobnych cieków i dróg polnych – pełnione przez nie funkcje wodochronne i wiatrochronne, są szczególnie istotne z uwagi na przesuszenie gruntów na większości obszaru gminy i postępujące na skutek wylesiania terenów procesy erozyjne gleb.

Tereny zieleni urządzonej obejmujące istniejące parki, skwery oraz czynne i nieczynne cmentarze, zapewniające właściwe warunki zdrowotne, klimatyczne i wypoczynkowe dla mieszkańców gminy wymagają objęcia zakazem zmiany użytkowania oraz dalszych prac porządkowych i pielęgnacyjnych.

Ochrona terenów o szczególnej wartości ekologicznej

W/w tereny stanowią doliny rzek (Pilica i jej dopływy) oraz cieków wraz z towarzyszącymi im terenami łąk i pastwisk, stanowiące korytarze ekologiczne i wentylacyjno – klimatyczne. Układ ten wyróżnia się cennymi walorami krajoznawczymi, dużymi zasobami wód podziemnych i powierzchniowych, cenną różnorodnością florystyczną i faunistyczną oraz istotną rolą klimatyczną. Różne komponenty środowiska przyrodniczego tworzą tu ekosystemy mające swoje przedłużenie na terenach sąsiednich gmin. Prawidłowe funkcjonowanie korytarzy ekologicznych, w ścisłym powiązaniu z krajobrazem odgrywa istotną rolę w jakości środowiska przyrodniczego gminy.

Utrzymanie otwartości systemu wymaga użytkowania rolnego dolin o ukierunkowaniu na użytki zielone. Doliny należy wykluczyć z zabudowy. Na terenach tych wprowadza się zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych, przegród przestrzennych w poprzek dolin, za wyjątkiem budowli służących gospodarce wodnej. Ochrona potencjału ekologicznego powinna nastąpić poprzez wprowadzenie zieleni łęgowej wzdłuż koryt rzek i cieków.

Szczegółowe wymogi w odniesieniu do użytkowania i zagospodarowania najcenniejszych terenów objętych lub wskazanych do objęcia prawnymi formami przyrody zawarto w Rozdziale III, pkt. 2.2..

Ochrona wód podziemnych, gruntowych i powierzchniowych

Wody podziemne

Południowy fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 404, w tym część znajdująca się na obszarze gminy Rzeczyca nie podlega najwyższej ani wysokiej ochronie wód podziemnych.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego gmina Rzeczyca znajduje się poza zasięgiem obszarów: Najwyższej Ochrony Wód Podziemnych (OWO) oraz Wysokiej Ochrony Wód Podziemnych (ONO).

Strefy ochronne dla komunalnych ujęć wód wyznaczone przez granice działek ewidencyjnych, na których zlokalizowane są studnie należy traktować jako obszary wskazane do ochrony specjalnej z ograniczeniami związanymi z zapobieganiem i przeciwdziałaniem szkodliwym wpływom na zasoby wód podziemnych.

W pobliżu ujęć wód obowiązuje zakaz magazynowania gnojowicy, zaleca się ograniczenie lokalizowania terenów hodowlanych.

Wody gruntowe

W chwili obecnej, ze względu na to, że zdecydowana większość wsi posiada wodociągi, przy braku zbiorczej kanalizacji rozdzielczej i częstym zjawisku wykorzystywania dawnych studni jako zbiorników ścieków, przekroczone są w nich parametry zawartości azotu azotanowego, siarczanów i utlenialności. Planowane częściowe skanalizowanie obszaru gminy powinno stopniowo poprawiać te parametry.

Wody powierzchniowe

Największa rzeka obszaru – Pilica posiada zły stan wód (kl. V), a stan ekologiczny na obszarach Natura 2000 jest umiarkowany (kl. III). Stan ten jest wynikiem wprowadzania do wód Pilicy i jej odpływów nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych z nieskanalizowanych terenów wiejskich oraz spływu powierzchniowego nawozów z sąsiadujących z rzeką terenów rolniczych. Stan sanitarny wód w dopływach Pilicy jest analogiczny, gdyż problem nierozwiązanej gospodarki ściekowej ma odniesienie do całej gminy. Poprawy jakości wód można się spodziewać w miarę realizacji programu kanalizacji i budowy lokalnych oczyszczalni ścieków.

W celu ochrony wód obowiązuje:

- tworzenie ekonomicznych warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- zakaz zrzutu ścieków do rowów melioracyjnych i bezpośrednio do gleby o stężeniach nieodpowiadających wymogom przepisów odrębnych w sprawie kwalifikacji wód oraz warunków jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub ziemi,
- zakaz lokalizacji zabudowy w dolinach cieków pełniących funkcje korytarzy ekologicznych gminy,
- zakaz zmiany sposobu użytkowania gruntów (łąk) w dolinie rzek Lubocz i Cieku A,
- zakaz magazynowania i składowania w dolinach cieków środków chemicznych służących skażeniom i zanieczyszczeniom środowiska,
- ograniczanie regulacji cieków,
- w sąsiedztwie cieków zakaz lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- zaleca się stałe monitorowanie sprawności oczyszczalni ścieków w Bartoszówce.

Na pozytywne zwiększenie zasobów wodnych gminy wpłynie realizacja zbiorników:

- małej retencji:
  - „Kanice" (pow. 0,5ha),
  - „Bartoszówka" (pow. 3,2ha),
  - „Gapinin" (położony na granicy gmin Rzeczyca i Poświętne) ujętych w „Programie małej retencji dla województwa łódzkiego" z 2006 r.,
- pozostałych:

- na Cieku A w Rzeczycy przy ul. Zacisze,
- na Studni Olszówka realizowanych przez Nadleśnictwo Spała „Glina I", „Glina II",
- w Glinie przy drodze powiatowej 4307E z wykorzystaniem naturalnych źródeł,
- w Glinie (pow.1,0 ha) na działce nr ew.277/1 (Leśnictwo Żądłowice, oddział część 190 k),
- w Zawadach – w ramach rekultywacji terenu po wydobyciu kopalin (obszar i teren górniczy „Zawady").

Należy podkreślić, iż wskazane na rysunku zmiany studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego" lokalizacje i obrysy w/w zbiorników retencyjnych mają charakter orientacyjny i mogą podlegać dalszym uściśleniom uwzględniającym wszelkie występujące uwarunkowania (np. konieczność przebudowy urządzeń melioracji) na kolejnych etapach prac planistycznych lub projektowych.

Ochrona zasobów surowcowych

Bazę surowcową gminy stanowią udokumentowane złoża surowców naturalnych t.j.: piaski, żwiry oraz kamienie drogowe i budowlane, z których część posiada aktualną koncesję (Glina A, Glina IA, Glina II, Roszkowa Wola, Roszkowa Wola II, Wiechnowice oraz Zawady I).

Obszary występowania udokumentowanych złóż surowców są chronione przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem, jedynie w przypadku złóż nieeksploatowanych o nieaktualnej koncesji dopuszczalne jest ich zrekultywowanie zgodnie ze wskazanym kierunkiem.

Ochrona złóż kopalin pospolitych będzie realizowana poprzez:

- zakaz zmiany przeznaczenia terenów złóż (nie dotyczy okresu po zakończeniu eksploatacji złoża),
- ochronę przed trwałym zainwestowaniem uniemożliwiającym ich późniejsze wykorzystanie.

Tereny poeksploatacyjne należy zrekultywować poprzez zalesienie wyrobiska bądź w inny sposób zapewniający ład przestrzenny (np. rekultywacja w kierunku wodnym).

Ochrona powietrza atmosferycznego.

Dla wszelkich nowych inwestycji w ramach terenów rozwojowych narzuca się reżimy w zakresie stosowanych paliw, wykluczające media uciążliwe dla środowiska. Zaleca się stosowanie bezpiecznych ekologicznie źródeł ciepła.

Ochrona środowiska przed odpadami.

W celu eliminacji zanieczyszczenia środowiska przez odpady należy wprowadzić w obszarze gminy odpowiednią politykę gospodarowania odpadami (zapobieganie powstawaniu tzw. „dzikich wysypisk", odzyskiwanie surowców oraz ponowne wykorzystywanie odpadów i ich bezpieczne unieszkodliwianie).

Ochrona gleb.

Ochronie prawnej podlegają grunty klasy III. Zarówno dla tych gruntów, jak również klas IV a i IV b należy ograniczać do minimum przeznaczenia gleb na cele nierolnicze .

Ochrona gleb polega na:

- zachowaniu w użytkowaniu rolniczym łąk zlokalizowanych w dolinie rzeki Pilicy i innych cieków wodnych,
- podjęciu działań proretencyjnych w celu przeciwdziałania wysuszeniu gleb,

- zalesieniach na gruntach marginalnych i słabych rolniczo,
- wykonywaniu prac agrotechnicznych mających na celu poprawę odczynu gleb (w kierunku obojętnego) utrzymywania wysokiej zawartości próchnicy w glebie,
- wprowadzeniu zadrzewień ochronnych wzdłuż szlaków komunikacyjnych,
- ograniczaniu wylewania gnojowicy na tereny rolne,
- wprowadzeniu zakazu przeznaczania zmeliorowanych użytków rolnych na inne cele niż rolnicze (poniesione nakłady przez Skarb Państwa na wykonanie urządzeń melioracyjnych nie będą przynosiły zakładanych efektów).

Zmianę przeznaczenia zmeliorowanych użytków rolnych dopuszcza się tylko w sytuacjach wyjątkowych, przy braku alternatywnych rozwiązań. Obowiązuje wówczas:

- przebudowa urządzeń melioracyjnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie systemu drenarskiego, po wcześniejszym uzgodnieniu z Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi,
- wystąpienie do Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi, o wykreślenie z ewidencji urządzeń melioracji wodnych powierzchni zajętej na przedmiotowy cel; w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń melioracji szczegółowych i właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych zachować istniejącą sieć rowów.

2.4 Przeciwdziałanie zagrożeniu powodzi, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

W dniu 15 marca 2011 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2011r. Nr 32, poz. 159), która między innymi zmieniła system dokumentacji i nazewnictwo dotyczące zapobiegania powodziom i ograniczania ich skutków.

Zgodnie z przepisami znowelizowanej ustawy Prawo wodne, dla obszarów dorzeczy Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przygotowuje wstępną ocenę ryzyka powodziowego. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, sporządza się mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego, które następnie Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przekazuje m.in. dyrektorom regionalnych zarządów gospodarki wodnej, którzy z kolei przekazują je dalej m.in. właściwym wójtom (burmistrzom, prezydentom miast).

Wszystkie dokumenty planistyczne na obszarach wskazanych na ww. mapach muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia tych obszarów.

Zgodnie z powyższym w obecnej edycji zmiany studium uwzględniono wyznaczone na maple zagrożenia powodziowego sporządzonej dla rzeki Pilicy do km 278+000 zasięgi:

- obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (10%) oraz średnie i wynosi raz na 100 lat (1%),
- obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi , na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (0,2%),

obejmujące obszary przylegające do rzeki Pilicy.

W tak wyznaczonym zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią w zagospodarowaniu terenów należy uwzględniać zakazy i ograniczenia w użytkowaniu, jakie wynikają z przepisów odrębnych. W ramach zagospodarowania terenów położonych w tej strefie zabrania się wykonywania robót oraz czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią (zgodnie z przepisami odrębnymi).

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią realizuje się w szczególności przez:

- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych;
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- zapewnienie funkcjonowania systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze;
- zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód;
- budowę, rozbudowę i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych;
- prowadzenie akcji lodołamania.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczaniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.

W szczególnych przypadkach dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zwolnić z ww. zakazów, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi oraz w ustalonym w tych przepisach przypadku określić warunki niezbędne dla ochrony jakości wód, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W zasięgu obszaru narażonego na niebezpieczeństwo powodzi , na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat nie obowiązują żadne zakazy.

Dla pozostałych rzek i cieków poziom wody stuletniej nie był nigdy przedmiotem opracowania hydrologicznego i nie powstała dotąd mapa zalewów powodziowych pozostałych rzek gminy.

Tereny potencjalnie narażone na okresowe podtaplanie i zalewanie zlokalizowane są w dolinie rzek Lubocz, Ciek A oraz Strugi Olszówka. W celu maksymalnej ochrony, należy pozostawić je w dotychczasowym użytkowaniu, nie lokalizować nowej zabudowy, a w przypadku remontowania istniejącej,

należy wprowadzać rozwiązania techniczne ograniczającej powstawanie szkód w wyniku podtopienia lub zalania.

W przypadku opracowania mapy zagrożenia powodziowego dla pozostałych rzek (Lubocz, Ciek A i Strugi Olszówka) na terenie gminy oraz zaistnienia kolizji z zapisami niniejszej zmiany studium, przyszli inwestorzy winni uzyskać zwolnienie wymienione powyżej lub dokument ten powinien podlegać stosownej aktualizacji.

Zgodnie z „Programem małej retencji dla województwa łódzkiego" z 2006 r. w zmianie studium uwzględnia się wskazane w nim zbiorniki retencyjne, a także inne planowane do realizacji na terenie gminy wymienione w Rozdziale III punkt 2.3.

Obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych dotyczy terenów o znaczących spadkach.

W obszarze gminy Rzeczyca duże spadki terenu występują wzdłuż rzeki Pilicy, strugi Olszówki oraz rzeki Lubocz (poniżej wsi Gustawów). Na tych terenach nachylenie miejscami przekracza 9^0. Największe spadki mają kąt nachylenia 14^0

Przy kącie 7-15^0 występuje zagrożenie spełzywania, soliflukcji oraz osuwania. Zagrożenie zależne jest głównie od zwięzłości gleby oraz sposobie użytkowania powierzchni.

Jedynie w strefie krawędziowej stoku doliny Pilicy w rejonie wsi Łęg, Grotowice występują spadki powyżej 35^0 w postaci skarp przy starorzeczu.

Obrywanie nie porośniętych roślinnością, stromych stoków doliny Pilicy, w obrębie których zostanie naruszona zwięzłość podłoża na obszarze górnej krawędzi doliny stanowi zagrożenie wystąpienia lokalnych ruchów masowych.

W celu zminimalizowania negatywnych skutków dużego nachylenia terenu wskazane jest odpowiednie użytkowanie stoków i okolic. Degradację gleby (wymywanie, wietrzenie, jałowienie) należy ograniczyć przez zagospodarowanie roślinnością wysoką , a w przypadku upraw ornych postępowanie zgodnie z dobrymi praktykami rolnymi tj. orka wzdłuż stoku, uprawa jak najdłużej okrywającą pokrywą roślinną, minimalizacja czasu pozostawiania odkrytej gleby.

W związku z wyznaczeniem terenów, które mogą być miejscem pozyskiwania kopalin pospolitych, w opiniach wydawanych przed uzyskaniem przez zainteresowanych stosownych koncesji na ich wydobywanie, należy uwzględnić wymóg odpowiedniego zabezpieczenia wyrobisk przed osuwaniem się mas ziemnych.

3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Udokumentowane zasoby środowiska kulturowego stanowią podstawę do rozwoju gminy Rzeczyca. Podstawowe cele kształtowania tego środowiska stanowią:

- wzmocnienie istniejących walorów oraz tworzenie nowych wartości na terenie całej gminy,
- rozwój zagospodarowania przestrzeni gminy w nawiązaniu do elementów środowiska kulturowego.

Przyjęto, iż zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków obejmują:

- pełne respektowanie zasad ochrony dla obiektów objętych ochroną na mocy przepisów odrębnych wraz z uwzględnieniem wpływu tych obiektów na sposób zagospodarowania terenów, w których są zlokalizowane lub terenów w ich sąsiedztwie,
- wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej wraz z ustaleniem zakresu działań dla terenów wchodzących w ich skład.

Ww. obiekty (wymienione w Rozdziale II, pkt.3.2) oraz projektowane strefy ochrony konserwatorskiej wyróżniono na rysunku zmiany studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego".

3.1 Elementy podlegające ochronie prawnej

Do elementów środowiska kulturowego gminy , które podlegają prawnej ochronie należą :

- obiekty w rejestrze zabytków,
- obiekty w gminnej ewidencji zabytków,
- stanowiska archeologiczne.

W odniesieniu do obiektów wciągniętych do rejestru zabytków obowiązuje ich zagospodarowanie, prowadzenie badań, prac i robót oraz podejmowanie innych działań związanych z nimi, zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, dotyczącymi ochrony zabytków i opieki nad nimi.

Zagospodarowanie i użytkowanie zabytków powinno się odbywać na zasadach zapewniających trwałe zachowanie ich wartości.

Opieka nad zabytkiem jest sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, którego obowiązkiem jest utrzymanie zabytku w jak najlepszym stanie, prowadzenie prac konserwatorskich oraz naukowych badań zabytku, a także popularyzowanie wiedzy o jego znaczeniu dla historii i kultury.

W odniesieniu do obiektów i obszarów wskazanych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków położonych w obrębie stref konserwatorskich i poza nimi:

- remont, przebudowa, rozbudowa, adaptacja, zmiana sposobu użytkowania powinna się odbywać na zasadach zapewniających zachowanie istotnych dla miejscowej tradycji form architektonicznych, proporcji, detalu, materiałów i faktur wypraw zewnętrznych,
- obowiązuje prowadzenie wszelkich działań, które mogą mieć wpływ na stan zachowania lub zmianę wyglądu obiektu, np. dotyczące zmiany gabarytów, zmian w sposobie dyspozycji i artykulacji elewacji, w tym także proporcji otworów zewnętrznych i form zewnętrznej stolarki otworowej oraz zmian kolorystyki elewacji zgodnie z przepisami odrębnymi,
- w przypadku ewentualnej konieczności rozbiórki zabytku włączonego do ewidencji obowiązuje prowadzenie działań, w tym w zakresie określenia możliwości i zasad wyłączenia obiektu z tej ewidencji zabytków zgodnie z przepisami odrębnymi,
- wszelkie działania inwestycyjne muszą uwzględniać wymogi przepisów odrębnych.

Podobnie, jak w przypadku zabytków wpisanych do rejestru, opieka nad zabytkiem jest sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza, którego obowiązkiem jest utrzymanie zabytku w jak najlepszym stanie, prowadzenie prac konserwatorskich oraz naukowych badań zabytku, a także popularyzowanie wiedzy o jego znaczeniu dla historii i kultury. W przypadku uszkodzenia, zniszczenia lub istniejącego zagrożenia dla zabytku obowiązuje postępowanie zgodne z przepisami odrębnymi.

3.2 Projektowane elementy

Ustala się dodatkowe formy ochrony w postaci projektowanych stref ochronnych:

strefa „A" - ścisłej ochrony konserwatorskiej , obejmuje:

- park w założeniu dworsko – parkowym we wsi Bartoszówka,
- park w założeniu dworsko – parkowym we wsi Glina,
- park w założeniu dworsko – parkowym we wsi Grotowice,
- park w założeniu dworsko – parkowym we wsi Rzeczyca;

strefa „B" - konserwatorskiej ochrony układu rozplanowania , obejmuje:

- historyczne układy rozplanowania o istniejących wartościach kulturowych wsi: Bartoszówka, Brzeg, Grotowice, Łęg, Lubocz, Roszkowa Wola, Sadykierz, Rzeczyca, Brzozów;

strefa „E" - ochrony ekspozycji , obejmuje:

- teren umożliwiający ekspozycję założenia parkowo – dworskiego we wsi Glina,
- teren umożliwiający ekspozycję założenia parkowo – dworskiego we wsi Grotowice,
- teren umożliwiający ekspozycję cmentarza w Rzeczycy,
- teren umożliwiający ekspozycję cmentarza we wsi Brzozów;

strefa „K" - ochrony krajobrazu kulturowego obejmuje fragment południowo – wschodniej części gminy Rzeczyca;

strefa „W" - ochrony stanowiska archeologicznego obejmuje tereny występowania stanowisk archeologicznych;

strefa „OW" - ochrony archeologicznej obejmuje znaczne skupiska stanowisk archeologicznych, znajdujące się w północnej części gminy Rzeczyca, w tym m.in. w całości sołectwo Wiechnowice.

Dla realizacji ochrony dziedzictwa kulturowego, ustala się następujące wymogi w projektowanych strefach:

w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej „A":

- ochronie podlegają założenia parkowo – dworskie, z obowiązkiem : utrzymania przeznaczenia podstawowego - funkcji zieleni parkowej z dopuszczeniem obiektów małej architektury, dojazdów wewnętrznych i dojść pieszych, zachowania istniejącego drzewostanu , bezwzględnej ochrony pomników przyrody występujących na terenach parków we wsiach Glina, Rzeczyca i Grotowice,
- ochronie podlegają: skala i typ zabudowy, otwarcia kompozycyjne, dominanty architektoniczne, zabytki architektury ujęte w ewidencji konserwatorskiej,
- w ramach podejmowanych działań:
  - należy porządkować tereny z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie lub poprzez wprowadzenie ekranów zieleni, izolujących elementy dysharmonizujące z zabytkiem, dopuszcza się tymczasową adaptację istniejących budynków, zlokalizowanych w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej, wpływających dysharmonizująco na historyczną kompozycję założeń parkowo – dworskich z zakazem modernizacji i rozbudowy tych budynków,

- zakres i stopień wszelkich prac polegających na adaptacji , rozbudowie, przebudowie obiektów zlokalizowanych na terenach założeń parkowo – dworskich, trwałe zmiany elewacji i brył budynków, zmiany w wystroju plastycznym przestrzeni publicznej, w tym w zakresie: nawierzchni, elementów małej architektury, planowane wycinki drzew i komponowanych grup krzewów, wyburzenia obiektów i inne, których charakter może mieć negatywny wpływ na walory zabytkowych parków, a także sposób zagospodarowania przestrzeni, nie mogą naruszać wartości zabytku i wymagają działania zgodnego z przepisami odrębnymi,
- należy wykluczyć lokalizację reklam wielkoformatowych (o powierzchni powyżej 3m²),

- dla parku we wsi Bartoszówka dopuszcza się możliwość działań realizacyjnych w zakresie urządzenia parku w oparciu o projekt zagospodarowania terenu, określający rekompozycję całego założenia objętego strefą ochrony konserwatorskiej,
- dla parku im. I. Paderewskiego w Rzeczycy w granicach nieruchomości , na którą składają się działki nr ew. 871/5, 872/8, 860/6, 870/7, 869/15 dopuszcza się trwałe wykorzystanie nieużytkowanego obecnie i w znacznej części zdewastowanego budynku produkcyjno – usługowego (adaptacja, przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania) pod warunkiem przeznaczenia wyłącznie na cele publiczne (placówka opiekuńczo – wychowawcza, przedszkole, pomieszczenia administracyjne lub inne);

<u>w strefie konserwatorskiej ochrony układu rozplanowania „B":</u>

- ochronie podlegają: układ ruralistyczny, w tym: sieć drogowa, linie regulacyjne dróg, osie kompozycyjne, wysokość i skala zabudowy, zabudowa tradycyjna, ekspozycja istniejących wewnętrznych i zewnętrznych dla układu wsi pozytywnych dominant wysokościowych w poszczególnych układach wiejskich,
- obowiązuje kształtowanie zwartej struktury wsi w oparciu o tradycyjne miejsce koncentracji usług i życia publicznego (place, skwery) oraz ograniczanie rozproszonej zabudowy deformującej ich panoramy i historyczne układy przestrzenne,
- obowiązuje porządkowanie terenów z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie zabytków lub wprowadzenie ekranów z zieleni izolujących elementy dysharmonizujące z zabytkiem,
- nowa zabudowa jest dopuszczalna w przypadku, gdy:
  - stanowi element procesu wymiany zdekapitalizowanej lub nieprzydatnej zabudowy historycznej,
  - stanowi logiczny, zharmonizowany przestrzennie i niewielki skalą, pełnostandardowy element towarzyszący,
- rozbudowa obiektów, która byłaby eksponowana w przestrzeni publicznej jest dopuszczalna, o ile przybierze formy zharmonizowane z architekturą istniejącego zespołu,
- obowiązuje nawiązanie nowej i przebudowywanej zabudowy do charakteru i skali zabudowy tradycyjnej pod względem formy, wysokości (zalecane: nieprzekraczalna wysokość zabudowy 2 kondygnacje nadziemne w tym poddasze użytkowe, max. wysokość do okapu 4,5 m, max. wysokość do kalenicy dachu 10,0 m), lokalizacji (usytuowanie budynków w określonej tradycyjnej linii zabudowy, układ dachów kalenicowy równoległy do linii zabudowy) , stosowanie dachów spadzistych o kątach

nachylenia połaci stosowanych w tradycyjnej architekturze danej wsi oraz przez zastosowanie tradycyjnych, lokalnych materiałów wykończeniowych; współczesne funkcje muszą uwzględniać historyczny charakter zabudowy i możliwości jej dostosowania bez naruszania zabytkowych wartości obiektów,

- obowiązuje zakaz lokalizowania w sąsiedztwie obiektów zabytkowych budynków zasłaniających widok na zabytek, a także obiektów dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z tym zabytkiem,
- obowiązuje zakaz lokalizacji reklam wielkoformatowych (o powierzchni powyżej 3m²); pozostałe reklamy w zakresie gabarytów, formy plastycznej i lokalizacji winny być dostosowane do charakteru zabudowy, obowiązuje zakaz montażu reklam produktów niezwiązanych z prowadzoną w obiekcie działalnością;

<u>w strefie ochrony ekspozycji „E":</u>

- obowiązuje porządkowanie terenów z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie zabytku lub wprowadzenie ekranów z zieleni izolujących istniejące elementy dysharmonizujące z zabytkiem,
- obowiązuje zakaz realizacji nowej zabudowy kubaturowej,
- obowiązuje zakaz realizacji liniowych, napowietrznych sieci infrastruktury technicznej, obiektów wielkowymiarowych i reklam wielkoformatowych,
- obowiązuje zakaz nowych nasadzeń wysoką roślinnością,
- dopuszcza się możliwość adaptacji istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowanej w zasięgu strefy ochrony ekspozycji, z zakazem jej rozbudowy wysokościowej.
- gabaryty, forma i kolorystyka modernizowanej zabudowy, a także gabaryty zieleni oraz elementów i urządzeń infrastruktury technicznej muszą uwzględniać ekspozycję zabytkowej dominanty przestrzennej wsi oraz jej historycznej zabudowy;

<u>w strefie ochrony krajobrazu kulturowego „K":</u>

- obowiązuje zachowanie środowiskowych walorów krajobrazu kulturowego oraz zachowanie szaty roślinnej, w tym przydrożnej, śródpolnej i łąkowej,
- obowiązuje zakaz obudowy dróg , lasów, parków i dolin rzecznych w przypadkach mających wpływ na deformację krajobrazu kulturowego,
- obowiązuje zakaz realizacji obiektów wielkowymiarowych i reklam wielkoformatowych,
- w przypadku realizacji nowej zabudowy obowiązuje uwzględnienie regionalnych wzorców architektury poprzez stosowanie dachów spadzistych o kątach nachylenia połaci stosowanych w tradycyjnej architekturze danej wsi oraz poprzez zastosowanie tradycyjnych, lokalnych materiałów wykończeniowych;

<u>w strefie ochrony stanowiska archeologicznego „W":</u>

- ochronie podlegają pozostałości osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego, jakie zlokalizowano podczas badań powierzchniowych,
- w ramach podejmowanych działań:

- przy przedsięwzięciach związanych z naruszeniem stratygrafii w zasięgu zarejestrowanego stanowiska archeologicznego lub dokonywaniu zmian charakteru dotychczasowej działalności na stanowisku archeologicznym obowiązują warunki określone w przepisach odrębnych,
- dopuszczalne jest powiększenie strefy ochrony archeologicznej po odkryciu nowych stanowisk i wciągnięciu do ewidencji zabytków archeologicznych, zasięg i forma ochrony archeologicznej nowo odkrytych stanowisk będzie określana zgodnie z przepisami odrębnymi;

w strefie ochrony archeologicznej „OW":

- ochronie podlega duża ilość stanowisk archeologicznych tworzących wyraźnie wyodrębniające się skupisko osadnicze o wyjątkowo dużej wartości naukowej i historycznej,
- w ramach podejmowanych działań:
  - w przypadku robót ziemnych lub dokonywaniu zmian charakteru dotychczasowej działalności nakazuje się przeprowadzenie badań archeologicznych w formie nadzorów.

4. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów

4.1 Kierunkowe przekształcenia struktury funkcjonalno – przestrzennej

W ramach kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy przyjęto następujące podstawowe założenia:

- ochronę przed rozproszoną zabudową terenów niezruralizowanych, ze szczególnym uwzględnieniem terenów o wysokiej wartości przyrodniczej i obowiązujących form ochrony przyrodniczej oraz wysokiej bonitacji gleb,
- ograniczenia w ruralizacji obszarów o niekorzystnych warunkach fizjograficznych w dolinach rzek i na podmokłych terenach łąk oraz wykluczenie nowej zabudowy w strefie zagrożenia powodziowego rzeki Pilicy,
- wymóg, iż rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej winien respektować walory przyrodnicze oraz uwzględniać potrzebę wyposażenia terenu w podstawowe urządzenia infrastruktury technicznej,
- konieczność ochrony obszaru na północ od rzeki Lubocz, pozostającego w zasięgu ochrony wód podziemnych GZWP 404 poprzez uwzględnienie rygorów ochronnych w zakresie lokalizacji obiektów i urządzeń, które mogą zagrozić jakości wód,
- ograniczenie obudowy korytarza komunikacyjnego drogi wojewódzkiej Nr 726,
- preferencje dla kompleksowego rozwiązania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej,
- zabezpieczenie potrzeb lokalizacyjnych dla inwestycji związanych z produkcją energii ze źródeł odnawialnych (farmy wiatrowe i fotowoltaiczne, bioelektrownie).

Kształtowaną zgodnie z w/w założeniami strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Rzeczyca przedstawia rysunek zmiany studium – „ Kierunki rozwoju przestrzennego" w skali 1:10 000.

Układ ten oparty jest na kontynuacji i rozwoju istniejącej struktury gminy z uwzględnieniem przyjętego systemu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, powiązań zewnętrznych, w tym sąsiednimi gminami.

Na ww. rysunku zmiany studium wyodrębniono tereny z określeniem przeważającej funkcji. Przedstawiono również podstawowy układ komunikacyjny, na który składają się drogi klas: G, Z, L, D. Pozwala to określić kształt i strukturę przestrzenną gminy, powiązania z systemem dróg wojewódzkich, regionem i ościennymi gminami.

Zmiana studium obejmuje istniejące tereny zainwestowania, w tym:

- o zakończonym zagospodarowaniu, wymagające przekształceń, rehabilitacji, porządkowania
- o nie zakończonym procesie zagospodarowania – wymagające uzupełniania,
- tereny przeznaczone dla rozwoju poszczególnych funkcji - zabudowy.

W zmianie studium wyodrębniono w/w tereny do zabudowy oraz tereny otwarte w postaci lasów, dolesień, łąk i upraw rolnych, a także wzajemne ich relacje.

Południowa część gminy preferowana jest do zachowania stanu naturalnego, intensyfikacji zalesień i rozwoju funkcji rekreacyjnej w oparciu o istniejące oraz przyszłe walory krajobrazowe i przyrodnicze przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z ochrony środowiska.

W części północnej, o dobrych glebach, przewiduje się rozwój rolnictwa i jego obsługi.

W strukturze osadniczej gminy, miejscowość Rzeczyca położona w południowo – zachodniej części gminy będzie pełnić nadal rolę głównego ośrodka gminnego – bieguna rozwoju o tendencjach wzrostowych wymagających przekształceń istniejących struktur przestrzennych w powiązaniu z działaniami na rzecz ochrony środowiska i wartości kulturowych.

Pozostałe jednostki osadnicze w większości wsie w układzie pasmowym, równoległym do istniejących dróg są adaptowane ze wskazaniem uzupełnień w ciągach zabudowy. Również istniejące rozproszone budownictwo zagrodowe nie podlega zmianom.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy ze względu na charakter i prognozowany kierunek rozwoju obok ośrodka gminnego wyróżnia się:

- ośrodki mające potencjalne nowe szanse rozwoju przestrzennego, w tym:
  - subgminne ośrodki obsługi mieszkaniowo-usługowej – Sadykierz i Lubocz,
  - miejscowości o funkcji letniskowej i agroturystyki – Grotowice, Łęg i Glina;
- ośrodki kontynuacji rozwoju:
  - miejscowości o dominującej funkcji rolniczej i działalności gospodarczej o profilu usługowym oraz przemysłu nieuciążliwego – Brzozów, Wiechnowice, Bartoszówka, Roszkowa Wola, Jeziorzec, Gustawów, Kawęczyn i Zawady;
- ośrodki zmian jakościowych:
  - pozostałe wsie, w których utrwala się istniejącą wiodącą funkcję w postaci produkcji rolnej i leśnej.

Podstawowe zadania i kierunki w procesie kształtowania struktury funkcjonalno - przestrzennej gminy Rzeczyca stanowią:

- poszerzenie zasięgów terenów zruralizowanych poprzez uzupełnienie istniejących ciągów zabudowy (obszar całej gminy - głównie tereny mieszkaniowe, tereny przewidziane pod usługi i nieuciążliwą działalność gospodarczą oraz urządzenia infrastruktury technicznej),

- wyznaczenie terenów rozwojowych dla:
  - funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – osiedla w Rzeczycy,
  - funkcji produkcyjno-usługowej w sołectwach: Glina, Rzeczyca, Rzeczyca Nowa, Kanice-Wiechnowice,
  - funkcji rekreacji, sportu i wypoczynku w sołectwie Grotowice nad Pilicą,
- wskazanie terenów dla inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej (oczyszczalnie ścieków) oraz związanych z ekologicznymi źródłami energii (farmy wiatrowe i fotowoltaiczne zlokalizowane w północnej części gminy, bioelektrownie),
- uwzględnienie istniejących udokumentowanych złóż surowców mineralnych oraz zasięgów ustalonych terenów i obszarów górniczych,
- ochrona gruntów rolnych i leśnych,
- powiększenie zasobów leśnych poprzez projektowane dolesienia (na glebach o słabej klasie bonitacyjnej) głównie zlokalizowane w części środkowo – wschodniej gminy, stanowiące dopełnienie istniejącego kompleksu wielkopowierzchniowej ochrony przyrody,
- modernizacja układu komunikacji kołowej,
- uwzględnienie regionalnych szlaków rowerowych i rekreacyjnych, łączących atrakcyjne tereny na obszarze gminy,
- modernizacja systemów infrastruktury technicznej.

Dodatkowo w zagospodarowaniu przestrzennym gminy uwzględnia się:

- wykorzystanie szczególnych cech i miejsc określających wartości kulturowe i historyczne,
- projektowane zbiorniki retencyjne: „Kanice" , „Bartoszówka", „ Gapinin" według „ Programu małej retencji dla województwa łódzkiego",
- ograniczenia w strefach ochronnych istniejących linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

W strukturze przestrzenno - funkcjonalnej gminy można wyróżnić główne strefy zagospodarowania przestrzennego. Są to:

- **strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej** – o najlepszych warunkach glebowo – rolniczych i relatywnie wysokiej kulturze rolnej w gminie ze wskazanymi lokalizacjami farm wiatrowych – z ustaloną polityką modernizacji i restrukturyzacji;
- **strefa systemu ekologicznego** – w tym: kompleks wielkopowierzchniowej ochrony przyrody (kompleks leśny Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała w pd.-zach. części gminy, dolina rzeki Pilicy w niemal pokrywających się granicach form ochrony przyrody), pozostałe lasy, tereny wskazane do zalesień oraz pozostałe , lokalne korytarze ekologiczne związane z występowaniem dolin rzecznych, cieków wodnych - z ustaloną polityką uwarunkowaną ekologicznie;
- **strefa zurbanizowana** – obejmująca tereny zabudowy wiejskiej poszczególnych jednostek osadniczych (istniejącej i projektowanej) w tym: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową, rekreacji indywidualnej - letniskowej, usługową, działalności gospodarczej oraz obsługi technicznej . Do strefy tej należą również tereny zieleni urządzonej (parki, skwery, cmentarze), tereny

usług sportu, rekreacji i turystyki - z ustaloną polityką podnoszenia standardu życia mieszkańców i tworzenia warunków do rozwoju;

- **strefa rozwoju** – obejmuje tereny, na których planowana jest zmiana przeznaczenia dla potrzeb zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, zagrodowej, rekreacji indywidualnej - letniskowej), usług sportu, rekreacji i turystyki, działalności gospodarczej - z ustaloną polityką tworzenia warunków do rozwoju.

4.2 Podstawowe typy terenów wyróżnionych ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania tych terenów

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, w ramach wyżej wymienionych stref wyodrębnia się tereny o następujących podstawowych typach zagospodarowania przestrzennego (zróżnicowanym sposobie zagospodarowania pod względem wiodącej funkcji, zasad i wskaźników zagospodarowania):

- <u>Tereny zabudowy mieszkaniowej</u>

MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

Kształtowanie przestrzeni w tych terenach wymaga:

- intensyfikacji zainwestowania w granicach terenów budowlanych (sukcesja urbanistyczna), poprzez realizację nowej zabudowy mieszkaniowej z zielenią towarzyszącą z możliwością lokalizacji usług o uciążliwości nie wykraczającej poza granice lokalu w ramach budynku mieszkalnego,
- porządkowania układów urbanistycznych poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg dojazdowych oraz regulację układów własnościowych,
- kształtowania lokalnych estetycznych przestrzeni publicznych,
- dbałości o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie (w planach miejscowych) form zabudowy oraz zasad regulacji dotyczących linii zabudowy, gabarytów zabudowy,
- systematycznej poprawy stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- zachowania zadrzewień i biologicznej obudowy cieków,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - średnia wielkość działki – 1000 m^2,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy – 20%,
  - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 60%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 10,0 m w najwyższym punkcie kalenicy dachu;

RM - tereny zabudowy zagrodowej

- tereny zabudowy mieszkaniowej wraz z zabudową gospodarczą związane z produkcją rolną, z towarzyszącymi usługami, w tym wytwórczości i rzemiosła, usługami agroturystycznymi; tereny te wymagają sukcesywnej rozbudowy systemu dróg dojazdowych i wyposażenia w niezbędne urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - średnia wielkość działki ok. 1500 m^2,

- maksymalna powierzchnia zabudowy – 30%,
- minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 40%,
- maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m w najwyższym punkcie kalenicy dachu,
- maksymalna wysokość zabudowy gospodarczej w najwyższym punkcie dachu – 12,0 m, dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych obiektów związanych z obsługą gospodarstw rolnych (np. silosy), maksymalnie o 30%,
- budynki o różnych funkcjach wchodzące w skład gospodarstwa rolnego winny stanowić zespół o cechach nawiązujących do miejscowych i regionalnych tradycji budownictwa pod względem sposobu zagospodarowania działki, architektury i użytych materiałów budowlanych;

ML - tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej)

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- tworzenia zespołów zabudowy mieszkaniowej jako zespołów o wysokiej jakości życia mieszkańców,
- niedopuszczenia do lokalizacji obiektów i urządzeń rzemiosła, wytwórczości i usług,
- ustalenia w miejscowych planach sposobu wyposażenia w infrastrukturę techniczną i obsługi komunikacją, przy zachowaniu zasady, że rozbudowa systemu ulic dojazdowych następuje równocześnie z udostępnieniem nowych terenów do zainwestowania,
- zachowania w maksymalnym stopniu istniejących zadrzewień,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów oraz nowej zabudowy:
  - przeznaczenie podstawowe – zabudowa rekreacji indywidualnej (letniskowa) z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
  - średnia wielkość działki – 1500 m², wskazana - 3000 m²,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy i nawierzchni utwardzonych – 20%,
  - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 70%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 9,0 m w najwyższym punkcie kalenicy dachu;

- **Tereny zabudowy usługowej**

U/MN - tereny zabudowy usług rzemiosła z dopuszczeniem zabudowy jednorodzinnej

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- adaptacji i porządkowania istniejącej zabudowy usługowej i mieszkaniowej, uzupełniania rezerw terenowych zabudową usługową z towarzyszącą jej funkcją mieszkaniową (dla właściciela obiektu mieszkaniowego),
- porządkowania układów urbanistycznych poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg dojazdowych,
- dbałości o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie form zabudowy oraz kolorystyki elewacji i dachu,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - średnia wielkość działki - 2000 m²,

  - maksymalna powierzchnia zabudowy - 40% ,
  - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego - 30 %,
  - maksymalna wysokość zabudowy 11,0 m w najwyższym punkcie kalenicy dachu;

U - tereny usług (w tym usługi publiczne: służba zdrowia, opieka społeczna, oświata i wychowanie, kultura, administracja, usługi sportu i rekreacji)

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga :

- dbałości o efekty przestrzenne zabudowy (gabaryty, detal, wysokiej jakości materiały wykończeniowe, urządzone tereny zieleni, placów, parkingów itp.),
- odpowiednie zagospodarowanie obszarów usług publicznych wymaga:
  - szczególnej dbałości o jakość przestrzeni publicznych (ulic, placów, parkingów, terenów zieleni itp.),
- wyklucza się prowadzenie działalności gospodarczej (produkcyjnej, przetwórczej, składowej) oraz przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko przyrodnicze (z wyłączeniem infrastruktury technicznej)
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - minimalna wielkość działki powstałej w wyniku podziału – 1500 m²,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy – 60%,
  - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 20%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 12,0 m w najwyższym punkcie dachu;

U/Z - tereny usług sportu, rekreacji i turystyki

- tereny usług sportu, rekreacji i wypoczynku zagospodarowane w formie obiektów kubaturowych i urządzeń terenowych z dopuszczeniem jako towarzyszących punktów handlowych, gastronomii, zaplecza obsługi technicznej, parkingów,
- obowiązuje harmonijne wpisanie zagospodarowania w krajobraz,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - minimalna wielkość działki powstałej w wyniku podziału – 2500 m²,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy – 30%,
  - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 50%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 10,0 m w najwyższym punkcie dachu;

- **Tereny aktywności gospodarczej**

RPU – tereny zabudowy związanej z produkcją rolniczą

- zabudowa o funkcji produkcyjnej z zakresu przetwórstwa rolno-spożywczego, hodowli zwierzęcej,
- wskazanie stosowanie szpalerów, grup zieleni lokalizowanych wzdłuż granic terenu pełniących funkcję izolacji zewnętrznej umożliwiających harmonijne wkomponowanie obiektów w otaczający niezruralizowany krajobraz,
- dopuszcza się wyznaczenie strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych

źródeł energii o mocy większej niż 100 kW zlokalizowanych w sąsiedztwie, poza terenem RPU,

- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - minimalna wielkość działki powstałej w wyniku podziału – 3000 m²,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy – 70%,
  - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 10%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 12,0 m w najwyższym punkcie dachu;

P-U - tereny zabudowy produkcyjno-usługowej

- zakłady produkcyjne, magazyny, składy (w tym gromadzenie odpadów przewidzianych do unieszkodliwiana i odzysku), usługi (z wykluczeniem oświaty i zdrowia); dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych, socjalnych, urządzeń obsługi komunikacji samochodowej (w tym stacji paliw) oraz urządzeń obsługi technicznej (w tym telekomunikacyjnych urządzeń nadawczych, instalacji unieszkodliwiania odpadów), parkingów,
- dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy mniejszej niż 100 kW, a także przekraczających tę moc, ale pod warunkiem, że ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu nie będą wykraczać poza granice terenu zabudowy produkcyjno – usługowej,
- dopuszcza się wyznaczenie strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 100 kW zlokalizowanych poza terenem P-U
- obowiązuje ograniczenie uciążliwości związanej z prowadzeniem działalności do granic terenu lub działki, do której inwestor posiada tytuł prawny,
- wskazane stosowanie szpalerów, grup zieleni lokalizowanych wzdłuż granic terenu pełniących funkcję izolacji zewnętrznej umożliwiających harmonijne wkomponowanie obiektów w otaczający niezruralizowany krajobraz,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - minimalna wielkość działki powstałej w wyniku podziału – 3000 m²,
  - maksymalna powierzchnia zabudowy – 60%,
  - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 10%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 12,0 m w najwyższym punkcie dachu, dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych elementów związanych z technologią produkcji maksymalnie o 30%;

PE - tereny eksploatacji powierzchniowej

- eksploatacja powierzchniowa surowców winna odbywać się na zasadach ustalonych w koncesjach na wydobywanie złóż (wydane koncesje wymienione w Rozdziale II pkt. 2.4.),
- w granicach terenów górniczych należy zapewnić integrację wszelkich działań podejmowanych w celu:
  - wykonania uprawnień określonych koncesjami,

  - zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
  - ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wód podziemnych oraz obiektów budowlanych,
  - właściwego sposobu zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi lub osuwania się mas skalnych,
- po zakończeniu eksploatacji obowiązuje rekultywacja terenu pozwalająca na odtworzenie naturalnych w danym środowisku form geomorfologicznych i krajobrazowych, np. poprzez zalesienie lub w kierunku rolnym albo wodnym;

- **<u>Tereny komunikacji</u>**

  KS - tereny obsługi komunikacji publicznej i indywidualnej

  - tereny usług związanych z obsługą tras komunikacyjnych,
  - w zagospodarowaniu należy uwzględnić ich szczególnie eksponowany widok z tych taras,
  - postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
    - minimalna powierzchnia terenu biologicznie czynnego – 15%,
    - maksymalna wysokość zabudowy – 10,0 m w najwyższym punkcie dachu, dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych elementów technicznych lub związanych z reklamą,

  KK - tereny komunikacji kolejowej;

- **<u>Tereny infrastruktury technicznej i obsługi gminy</u>**

  W - urządzenia gospodarki wodnej,
  K - urządzenia gospodarki ściekowej,
  E - urządzenia gospodarki elektroenergetycznej;

- **<u>Tereny zieleni oraz wód</u>**

  ZP – parki, skwery,
  ZC – cmentarze,

  - w odniesieniu do parków i cmentarzy ujętych w rejestrze i gminnej ewidencji konserwatorskiej (wymienione w Rozdziale II , pkt. 3.2.1 – 2) obowiązują formy ochrony i zasady rewaloryzacji dla parków i cmentarzy zabytkowych (zawarte w Rozdziale III , pkt.3.1, 3.2),

  ZL – lasy,
  ZLd - dolesienia

  - dla terenów lasów, dolesień dopuszcza się zachowanie zabudowy w ramach istniejących siedlisk z możliwością ich przebudowy i rozbudowy oraz lokalizację obiektów służących gospodarce leśnej;
  - w przypadku udokumentowania złóż na terenach dolesień dopuszcza się ich eksploatację, po uzyskaniu wymaganych zezwoleń.

  WS – wody śródlądowe

  - istniejące i projektowane zbiorniki wodne:

kompozycyjno-rekreacyjne oraz retencyjne „Kanice", „Bartoszówka", „Gapinin" oraz w Kawęczynie, Rzeczycy przy ul. Zacisze i w sąsiedztwie parku, Łęgu,
lokalizacje i obrysy projektowanych zbiorników na rysunku zmiany studium mają charakter orientacyjny i mogą podlegać uściśleniu na dalszych etapach prac projektowych;

- <u>Tereny użytkowane rolniczo</u>

Rł – łąki, pastwiska

- tereny położone w korytarzach ekologicznych wzdłuż rzek Pilicy, Lubocz, Cieku A, współtworzące system ekologiczny gminy;

R – grunty orne

- kompleksy gruntów rolnych (użytki rolne, pastwiska), na których należy wykluczyć nowe podziały parcelacyjne oraz lokalizację zabudowy, z wyjątkiem wymiany istniejącej zabudowy w granicach istniejących siedlisk wynikającej z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania istniejących obiektów oraz z dopuszczeniem rozbudowy istniejącej zabudowy w granicach istniejących siedlisk oraz ich powiększania w niezbędnym zakresie,
- w przypadku udokumentowania złóż dopuszcza się ich eksploatację, po uzyskaniu wymaganych zezwoleń;

- <u>Inne</u>

farmy wiatrowe (lokalizacja elektrowni wiatrowych) wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów

wyznaczone na obszarze sołectw: Kanice, Wiechnowice, Bartoszówka, Gustawów, Roszkowa Wola, Jeziorzec, Rzeczyca Nowa, Kawęczyn, które:

- dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW - obiektów i urządzeń związanych z funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, z możliwością lokalizacji farm fotowoltaicznych, wraz ze strefami ochronnymi ww. urządzeń związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów,
- dopuszcza się etapowanie inwestycji,
- do czasu realizacji powyższego zagospodarowania obowiązuje dotychczasowy sposób użytkowania,
- wyklucza się lokalizację nowych obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
- w celu zabezpieczenia ochrony środowiska naturalnego elektrownie wiatrowe muszą uwzględniać wymogi obowiązujących przepisów;

EF - farmy fotowoltaiczne wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów
wyznaczone na obszarze sołectw: Rzeczyca Nowa, Sadykierz, Kanice, Rzeczyca, Lubocz, Zawady, na których:

- dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW - obiektów i urządzeń związanych z funkcjonowaniem farm fotowoltaicznych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz ze strefami ochronnymi ww. urządzeń związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów,
- dopuszcza się etapowanie inwestycji,
- do czasu realizacji powyższego zagospodarowania obowiązuje dotychczasowy sposób użytkowania,
- w celu zabezpieczenia ochrony środowiska naturalnego farmy fotowoltaiczne muszą uwzględniać wymogi obowiązujących przepisów.

Granice wyżej wymienionych terenów obejmujących istniejące, modernizowane zagospodarowanie oraz rezerwy rozwojowe gminy przeznaczone dla różnych funkcji oznaczono na rysunku zmiany studium - „Kierunki rozwoju przestrzennego".

- W zagospodarowaniu poszczególnych terenów, w tym położonych w zasięgu istniejących i planowanych form ochrony przyrody, obowiązują zasady ochrony środowiska przyrodniczego zawarte w Rozdziale III , pkt. 2.3, 2.2.
- Dla terenów i obiektów objętych ochroną konserwatorską obowiązują zasady zawarte w Rozdziale III, pkt. 3.
- Dla terenów lasów, dolesień (ZL, ZLd) oraz użytkowanych rolniczo (Rł., R) obowiązują zasady zawarte w Rozdziale III, pkt. 5.
- Dla terenów określonych zgodnie z obowiązującymi przepisami jako zamknięte obowiązują zasady zawarte w Rozdziale III, pkt. 6.1.
- Dla wszystkich wyżej wymienionych terenów, które położone są:
  - wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 726, warunkiem zarówno podziału jak i przekształcenia zagospodarowania działek winna być dostępność do dróg o niższej klasie technicznej niż droga wojewódzka. Nie należy przekształcać funkcji ani wykonywać podziałów na działki, jeżeli istniejące działki lub działki powstałe w wyniku podziałów nie mają dostępności do dróg publicznych poprzez system komunikacji lokalnej,
  - wzdłuż w/w drogi a wskazanych do zmiany przeznaczenia lub podziału należy zaprojektować wewnętrzny układ komunikacyjny z wykorzystaniem istniejących skrzyżowań tak, aby ograniczyć ilość i częstotliwość zjazdów zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi.
- Dla terenów położonych w zasięgu GZWP 404 wyklucza się lokalizację obiektów i urządzeń, które ze względu na profil działalności mogą zagrozić jakości wód.
- Dla terenów położonych w sąsiedztwie linii kolejowej obowiązują zasady zawarte w Rozdziale III, pkt. 7.2.
- W ramach uzupełniania istniejącej zabudowy należy uwzględnić strefy kontrolowane od istniejącego i projektowanego uzbrojenia.

- W ramach poszczególnych terenów dopuszcza się lokalizowanie inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, o ile są one zgodne z przepisami odrębnymi, szczegółowe wymogi w zakresie ich dopasowania architektonicznego i kolorystycznego do otoczenia winny wynikać ze specyfiki tego otoczenia i być formułowane w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Należy unikać lokalizacji w/w urządzeń usytuowanych w ramach obszarów objętych istniejącymi lub planowanymi formami ochrony przyrody.
- Dla wszystkich terenów, przed wydaniem pozwolenia na budowę, istnieje konieczność zgłoszenia, przed wydaniem pozwolenia na budowę, do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP poprzez Wojewódzki Sztab Wojskowy w Łodzi, wszystkich obiektów (wież, kominów, masztów, słupów, turbin wiatrowych itp.) o wysokości 50,00 m npt i większej w celu uzgodnienia lokalizacji i ustalenia sposób oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

Należy podkreślić, że:

ustalenia zawarte w elaboracie zmiany studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunku - „Kierunki rozwoju przestrzennego" wyrażają kierunki polityki przestrzennej.

W zmianie studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów, tzn. że określone na w/w rysunku przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą (a nie wyłączną) i może być uzupełnione innymi funkcjami (zarówno istniejącymi, jak i projektowanymi), które jednak nie mogą być przeciwstawne funkcji dominującej i pogarszać warunków jej egzystencji.

Określenia: tereny zabudowy zagrodowej, rekreacji indywidualnej dotyczą dominujących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być lokalizowane także i inne rodzaje budownictwa mieszkaniowego oraz lokalizacje innych funkcji nieprzeciwstawne formie podstawowej.

Działalność określana mianem przemysłowej, usługowej nie może swoją uciążliwością i szkodliwością, wykraczać poza granice użytkowanej działki.

Określone dla poszczególnych, wyróżnionych w zmianie studium podstawowych typów terenów, parametry zagospodarowania i zabudowy w odniesieniu do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mają charakter wytycznych.

W miejscowych planach sporządzanych dla wybranych fragmentów gminy, dopuszcza się uszczegółowienie parametrów działek, wysokości obiektów i innych cech w oparciu o stan faktyczny i istniejące uwarunkowania wynikające ze skali planu, znacznie dokładniejszej niż zmiana studium.

4.3 Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym i obszary przestrzeni publicznych o szczególnym znaczeniu

<u>obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym</u>

Biorąc pod uwagę uwarunkowania i potrzeby zagospodarowania występujące w gminie Rzeczyca, nie wskazuje się obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym rozumianych jako obszary szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiące zwarte układy przestrzenne składające się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

<u>obszary przestrzeni publicznej o szczególnym znaczeniu</u>

Na terenie gminy jako obszary przestrzeni publicznej o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych uznano:

w Rzeczycy:

- Gminny Ośrodek Kultury wraz z zapleczem rekreacyjnym dysponującym boiskiem do piłki plażowej, mini piłki nożnej, koszykówki, planowana rozbudowa programu (zadaszona scena, grill),
- park im. I. Paderewskiego i przestrzeń wokół obiektu przemysłowego przeznaczonego do celów użyteczności publicznej;
- planowane do zagospodarowania tereny komunalne przy ul. Zacisze i Łąkowej z programem obejmującym: miejsca parkingowe, niewielki park, ciągi pieszo-jezdne oraz utwardzone szlaki rowerowe na odcinku od kościoła do końca ogrodzenia cmentarza komunalnego;
- planowany teren sportowo – rekreacyjny przy szkole podstawowej;

w Grotowicach:

- park ze świetlicą z zapleczem socjalno – turystycznym,
- planowane tereny sportowo – rekreacyjne nad Pilicą (odtworzenie plaży, przystań dla kajaków, zaplecze usługowo-obsługowe) ;

w Sadykierzu:

- plac zabaw przy szkole podstawowej

Wyżej wymienione tereny oznaczono na rysunku zmiany studium „ Kierunki rozwoju przestrzennego".

4.4 Obszary wymagające rehabilitacji i rekultywacji

Na terenie gminy Rzeczyca za obszary wymagające:

<u>rewitalizacji uznano:</u>

- park w Rzeczycy;
- park w Bartoszówce;
- park w Grotowicach;

<u>rehabilitacji uznano:</u>

- taras widokowy na skarpie Pilicy w Grotowicach, Brzezinach;

<u>rekultywacji uznano:</u>

- teren po zakończonej eksploatacji w ramach terenu i obszaru górniczego „Zawady" wskazany do rekultywacji rolno-wodnej z planowanym wodnym zbiornikiem

  Po wyczerpaniu się chłonności istniejącego składowiska, będzie ono wymagało przeprowadzenia rekultywacji i ponownego zagospodarowania, w celu minimalizacji jego negatywnego wpływu na środowisko (szkodliwe oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne oraz powietrze). Prace rekultywacyjne winny obejmować uszczelnienie powierzchni, odgazowanie i rekultywację biologiczną składowiska.

  Projekt rekultywacji składowiska musi być wykonany przy uwzględnieniu wytycznych określonych w obowiązujących przepisach odrębnych w zakresie wymagań dla lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia poszczególnych typów składowisk.

  Proponuje się przyjąć dwa kierunki rekultywacji:

- wyjściowy – rolniczy (obsianie terenu mieszanką traw i inną zielenią niską),
- docelowy – leśny (zadrzewienie terenu – po upływie 10 lat od wprowadzenia zieleni niskiej);

- tereny eksploatacji powierzchniowej surowców

W przypadku likwidacji zakładów górniczych przedsiębiorca zobowiązany będzie do przeprowadzenia rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej; rekultywacja terenów powyrobiskowych powinna przebiegać w kierunku leśnym lub rolnym.

Kierunek rekultywacji podawany w koncesjach ma charakter wyłącznie orientacyjny.

Rekultywację wykonuje się zgodnie z warunkami decyzji rekultywacyjnej, którą wydaje starosta po uzgodnieniu kierunku m. in. z wójtem gminy.

Stanowi ona dokument wykonawczym wydawany na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Wyżej wymienione tereny oznaczono na rysunku zmiany studium - „Kierunki rozwoju przestrzennego".

5. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmuje tereny użytkowania rolniczego.

Rolniczą przestrzeń produkcyjną stanowią w strukturze gminy tereny gruntów rolnych, łąk oraz siedlisk rolnych, dla których przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- ochronę kompleksów gleb przed przeznaczeniem na cele nierolnicze,
- maksymalne wykorzystanie gruntów o najlepszych klasach gleb do produkcji żywności; zachowanie dotychczasowego profilu produkcji rolnej,
- zapobieganie procesom degradacji i szkodom w produkcji rolniczej powstającym wskutek działalności gospodarczej, związanej z emisją zanieczyszczeń do powietrza, wód lub gleby, poprzez zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego.
- intensyfikowanie zadrzewień śródpolnych z wykorzystaniem skarp, wąwozów, obrzeży oczek wodnych dla polepszenia mikroklimatu rolniczego i ograniczenia erozji gleb,
- kontynuowanie i odtwarzanie alej przydrożnych będących elementem tradycyjnego pejzażu Polski,
- promowanie i rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz promowanie i rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego oraz rozszerzenie zakresu produkcji rolnej na produkty znajdujące zbyt w warunkach turystyki wiejskiej szczególnie na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych,
- przygotowanie odpowiedniej bazy szkoleniowej oraz reklamy mających na celu m.in. propagowanie tzw. proekologicznego podejścia do rolnictwa oraz agroturystyki,
- inicjowanie i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, jako pozarolniczego źródła dochodu w celu zmniejszenie zatrudnienia w rolnictwie,
- organizowanie rynków zbytu i rozwój zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.

Leśną przestrzeń produkcyjną stanowią w strukturze gminy tereny określone na rysunku zmiany studium jako istniejące lasy oraz tereny dolesień.

W celu zwiększenia lesistości gminy proponuje się wprowadzenie dolesień (na glebach słabej klasy bonitacyjnej – głównie w środkowo – wschodniej części gminy jako dopełnienie istniejących pojedynczych terenów leśnych oraz zieleni naturalnej w dolinie rzeki Pilicy.

Ustalenia dotyczące lasów na terenie gminy wynikają z Programu Polskiej Zrównoważonej Gospodarki Leśnej.

Podstawą tego programu jest zapewnienie w lasach:

- biologicznej rozrodczości,
- utrzymania produkcyjnej zasobności lasów,
- utrzymania i zachowania ekosystemów leśnych,
- ochrony zasobów glebowych i wodnych,
- utrzymania i zwiększenia społeczno – ekonomicznych korzyści płynących z lasu.

Podstawowym warunkiem trwałości lasów i wszechstronnej ich użyteczności jest prowadzenie gospodarki leśnej opartej na podstawach ekologicznych. Zasady te są zawarte w sporządzonych, zarówno dla lasów państwowych, jak i niepaństwowych planach urządzania lasów. Zadaniem dla władz samorządowych gminy jest współpraca i współdziałanie z Administracją Lasów Państwowych w dążeniu do:

- zachowania i odtwarzania śródleśnych zbiorników i cieków,
- zachowania w stanie naturalnym użytków ekologicznych, tj. bagien, trzęsawisk, wydm itp.,
- dostosowania składu gatunkowego drzewostanów i ich struktury zmieszania do mozaikowości siedlisk leśnych,
- ochrony gleb leśnych,
- ograniczenia stosowania środków chemicznych.

W ramach w/w terenów leśnych przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- pełną ochronę istniejących kompleksów przed przeznaczeniem na cele nieleśne, z zapewnieniem szczególnej ochrony lasów z udziałem gatunków drzew leśnych na granicy zasięgu występowania (jodła, klon, jawor, buk, świerk),
- dążenie do odtworzenia drzewostanów wielogatunkowych i wielowiekowych, dobór gatunkowy materiału sadzeniowego powinien uwzględniać warunki siedliskowe terenu zalesianego,
- przebudowa niedostosowanych do warunków siedliskowych i glebowych jednogatunkowych drzewostanów sztucznych na mieszane,
- ograniczenie użytkowania gospodarczego terenów leśnych do niezbędnego minimum,
- racjonalne wykorzystanie terenów leśnych dla celów wypoczynku i edukacji z uwzględnieniem odmiennej przydatności poszczególnych terenów dla funkcji rekreacyjnej (w zależności od wielkości powierzchni zalesionej, rodzaju siedliska, jego odporności na antropopresję, wiek drzewostanów oraz warunki klimatyczne wnętrza lasu),

Dla terenów rolnych położonych w sąsiedztwie kompleksów Lasów Państwowych Nadleśnictwa Spała oraz terenów leśnych dodatkowo obowiązują następujące zasady zagospodarowania:

- zakaz budowy obiektów kubaturowych na obszarach leśnych z wyłączeniem obiektów służących gospodarowaniu w lasach - pod warunkiem uzyskania zgody Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi,
- zakaz ingerowania w siedliska leśne, zmian stosunków wodnych, regulacji doliny strugi Olszówki,
- zaleca się w trakcie prac odnowieniowych i zalesieniowych na granicy polno-leśnej tworzenie pasa ochronnego złożonego z niskich drzew i krzewów,
- obowiązek całkowitej ochrony rzadko występujących zwierząt i roślin,
- obowiązek wyznaczenia obszarów dla funkcji rekreacyjno-turystycznych, celem ograniczenia penetracji doliny Pilicy w obszarach Natura 2000,
- obowiązek objęcia ochroną drzew spełniających wymagania pomników przyrody,
- obowiązek objęcia ochroną starych drzew, zwłaszcza dziuplowych,
- zaleca się zachowanie minimum 20 m strefy ekotonowej między terenami leśnymi a te-renami zabudowanymi,
- zakaz budowy nowych dróg kołowych, powodujących fragmentację kompleksów leśnych, zakłócanie korytarzy przemieszczania się średniej i drobnej zwierzyny.

Zarówno na terenach rolniczej jak i leśnej produkcji dopuszcza się adaptację zabudowy w ramach istniejących siedlisk z możliwością wprowadzania zmian związanych z poprawą warunków funkcjonalnych i dostosowania do wymogów unijnych.

6. Kierunki i zasady kształtowania obszarów innych

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- wskazanie potrzeby racjonalnej i oszczędnej eksploatacji wód głębinowych z uwzględnieniem w sytuacji szczególnej, w bilansie potrzeb istniejących studni wierconych,
- wprowadzenie zakazu lokalizacji zabudowy w terenach dolinnych, z dopuszczeniem lokalizacji obiektów i urządzeń służących ochronie przed powodzią, zbiorników wodnych możliwych do wykorzystania dla celów p.-poż. oraz zapewnienie odpowiednich dojazdów do rzeki w sytuacji zagrożenia,
- powiązanie sieci dróg tworzących podstawowy układ drogowy gminy z siecią dróg zewnętrznych,
- zapewnienie stref ochronnych wzdłuż magistralnych sieci uzbrojenia.

W przypadku lokalizacji na terenie gminy obiektów o wysokości 50,0 m npt i większej (w tym: wież, kominów, masztów, słupów itp.) przed wydaniem pozwolenia na budowę konieczne jest zgłoszenie zamierzenia do Dowództwa Sił Powietrznych w celu ustalenia sposobu oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

6.1 Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Zgodnie z decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe jako terenów zamkniętych (Dz. U. poz. 25) w gminie Rzeczyca następujące działki są terenami zamkniętymi:

- obręb geodezyjny 3 Brzeg,

dz. nr ew. 100/2 – pow. 0,0451 ha, dz. nr ew. 103/2 – pow. 0,0219 ha,

dz. nr ew. 106/1 – pow. 0,0045 ha, dz. nr ew. 137/2 – pow. 0,0185 ha,
dz. nr ew. 107/2 – pow. 0,0113 ha, dz. nr ew. 138/2 – pow. 0,0445 ha,
dz. nr ew. 108/2 – pow. 0,0149 ha, dz. nr ew. 139/2 – pow. 0,0688 ha,
dz. nr ew. 109/2 – pow. 0,0405 ha, dz. nr ew. 140/2 – pow. 0,0053 ha,
dz. nr ew. 110/2 – pow. 0,0498 ha, dz. nr ew. 142/2 – pow. 0,1174 ha,
dz. nr ew. 111/2 – pow. 0,0979 ha, dz. nr ew. 143/2 – pow. 0,0510 ha,
dz. nr ew. 112/2 – pow. 0,0544 ha, dz. nr ew. 144/2 – pow. 0,0511 ha,
dz. nr ew. 113/2 – pow.0,0612 ha, dz. nr ew. 145/2 – pow. 0,0140 ha,
dz. nr ew. 114/2 – pow. 0,0282 ha, dz. nr ew. 146/2 – pow. 0,0371 ha,
dz. nr ew. 115/2 – pow. 0,0301 ha, dz. nr ew. 147/2 – pow. 0,0425 ha,
dz. nr ew. 116/2 – pow. 0,0199 ha, dz. nr ew. 148/2 – pow. 0,0527 ha,
dz. nr ew. 117/2 – pow. 0,0399 ha, dz. nr ew. 149/2 – pow. 0,0978 ha,
dz. nr ew. 118/2 – pow. 0,0559 ha, dz. nr ew. 150/2 – pow. 0,0524 ha,
dz. nr ew. 119/2 – pow. 0,0708 ha, dz. nr ew. 151/2 – pow. 0,0775 ha,
dz. nr ew. 120/2 – pow. 0,0591 ha, dz. nr ew. 152/2 – pow. 0,0242 ha,
dz. nr ew. 122/2 – pow. 0,1227 ha, dz. nr ew. 153/2 – pow. 0,0198 ha,
dz. nr ew. 124/2 – pow. 0,0808 ha, dz. nr ew. 154/2 – pow. 0,0126 ha,
dz. nr ew. 125/2 – pow. 0,0537 ha, dz. nr ew. 155/2 – pow. 0,0443 ha,
dz. nr ew. 126/2 – pow. 0,0922 ha, dz. nr ew. 156/2 – pow. 0,1372 ha,
dz. nr ew. 127/2 – pow. 0,0926 ha, dz. nr ew. 158/1 – pow. 0,1207 ha,
dz. nr ew. 131/2 – pow. 0,1183 ha, dz. nr ew. 158/3 – pow. 0,0120 ha,
dz. nr ew. 132/2 – pow. 0,1221 ha, dz. nr ew. 159/2 – pow. 0,1141 ha,
dz. nr ew. 133/1 – pow. 0,0033 ha, dz. nr ew. 159/4 – pow. 0,0201 ha,
dz. nr ew. 134/2 – pow. 0,1001 ha, dz. nr ew. 312/2 – pow. 0,7890 ha,
dz. nr ew. 135/2 – pow. 0,0331 ha, dz. nr ew. 442/2 – pow. 0,3733 ha,
dz. nr ew. 136/2 – pow. 0,0375 ha, dz. nr ew. 443/2 – pow. 0,0053 ha,

- obręb geodezyjny 9 Jeziorzec,

dz. nr ew. 103/2 – pow. 0,0488 ha, dz. nr ew. 137/2 – pow. 0,1995 ha,
dz. nr ew. 104/2 – pow. 0,5909 ha, dz. nr ew. 138/2 – pow. 0,1004 ha,
dz. nr ew. 105/4 – pow. 0,6809 ha, dz. nr ew. 139/2 – pow. 0,1765 ha,
dz. nr ew. 105/7 – pow. 0,2342 ha, dz. nr ew. 140/2 – pow. 0,3671 ha,
dz. nr ew. 106/2 – pow. 0,4572 ha, dz. nr ew. 141/2 – pow. 0,1748 ha,
dz. nr ew. 107/5 – pow. 0,1463 ha, dz. nr ew. 142/2 – pow. 0,2245 ha,
dz. nr ew. 136/2 – pow. 0,0984 ha, dz. nr ew. 143/2 – pow. 0,1026 ha,

dz. nr ew. 144/2 – pow. 0,2139 ha,
dz. nr ew. 146/2 – pow. 0,2320 ha,
dz. nr ew. 153/2 – pow. 0,0426 ha,

- obręb geodezyjny 13 Lubocz,

dz. nr ew. 504/2 – pow. 0,0445 ha,
dz. nr ew. 513/2 – pow. 0,0317 ha,
dz. nr ew. 514/2 – pow. 0,1118 ha,
dz. nr ew. 515/2 – pow. 0,1803 ha,
dz. nr ew. 516/2 – pow. 0,1725 ha,
dz. nr ew. 517/2 – pow. 0,0745 ha,
dz. nr ew. 518/2 – pow. 0,0906 ha,
dz. nr ew. 519/1 – pow. 0,0099 ha,
dz. nr ew. 519/3 – pow. 0,1777 ha,
dz. nr ew. 520/2 – pow. 0,2614 ha,
dz. nr ew. 521/2 – pow. 0,3167 ha,
dz. nr ew. 522/2 – pow. 0,2419 ha,
dz. nr ew. 523/2 – pow. 0,1852 ha,
dz. nr ew. 524/2 – pow. 0,3504 ha,
dz. nr ew. 525/2 – pow. 0,0949 ha,
dz. nr ew. 526/2 – pow. 0,0330 ha,
dz. nr ew. 527/2 – pow. 0,0163 ha,
dz. nr ew. 542/2 – pow. 0,0789 ha,
dz. nr ew. 591/3 – pow. 0,2782 ha,
dz. nr ew. 606/2 – pow. 0,1579 ha,
dz. nr ew. 656/2 – pow. 0,8719 ha,
dz. nr ew. 715/2 – pow. 0,0261 ha,
dz. nr ew. 735/2 – pow. 0,0677 ha,
dz. nr ew. 754/3 – pow. 0,0409 ha,
dz. nr ew. 766/2 – pow. 0,0299 ha,
dz. nr ew. 767/2 – pow. 0,0960 ha,
dz. nr ew. 768/2 – pow. 0,0256 ha,
dz. nr ew. 769/4 – pow. 0,5296 ha,
dz. nr ew. 769/6 – pow. 0,1985 ha,
dz. nr ew. 770/2 – pow. 0,1985 ha,
dz. nr ew. 771/2 – pow. 0,2500 ha,
dz. nr ew. 772/2 – pow. 0,0215 ha,
dz. nr ew. 773/2 – pow. 0,1851 ha,
dz. nr ew. 774/2 – pow. 0,1846 ha,
dz. nr ew. 775/2 – pow. 0,3365 ha,
dz. nr ew. 776/2 – pow. 0,0900 ha,
dz. nr ew. 777/2 – pow. 0,1012 ha,
dz. nr ew. 779/2 – pow. 0,0423 ha,
dz. nr ew. 779/4 – pow. 0,0064 ha,
dz. nr ew. 780/2 – pow. 0,2120 ha,
dz. nr ew. 780/4 – pow. 0,0456 ha,
dz. nr ew. 781/2 – pow. 0,2196 ha,
dz. nr ew. 781/3 – pow. 0,0058 ha,
dz. nr ew. 782/2 – pow. 0,1331 ha,
dz. nr ew. 784/2 – pow. 0,0092 ha,
dz. nr ew. 785/2 – pow. 0,0081 ha,
dz. nr ew. 786/2 – pow. 0,0060 ha,
dz. nr ew. 828/2 – pow. 0,0482 ha,
dz. nr ew. 881/2 – pow. 0,0354 ha,
dz. nr ew. 894 – pow. 0,0024 ha,

- obręb geodezyjny 16 Roszkowa Wola,

dz. nr ew. 148/2 – pow. 0,0414 ha,
dz. nr ew. 149/2 – pow. 0,2297 ha,
dz. nr ew. 150/2 – pow. 0,3494 ha,
dz. nr ew. 151/2 – pow. 0,0930 ha,
dz. nr ew. 152/2 – pow. 0,3865 ha,
dz. nr ew. 153/2 – pow. 0,7298 ha,
dz. nr ew. 154/2 – pow. 0,1014 ha,
dz. nr ew. 157/2 – pow. 0,4930 ha,

dz. nr ew. 158/2 – pow. 0,1338 ha,
dz. nr ew. 159/4 – pow. 0,3265 ha,
dz. nr ew. 187/1 – pow. 0,1505 ha,
dz. nr ew. 188/1 – pow. 0,0138 ha,
dz. nr ew. 188/2 – pow. 0,2341 ha,
dz. nr ew. 189/1 – pow. 0,0822 ha,
dz. nr ew. 189/2 – pow. 0,1907 ha,
dz. nr ew. 190/2 – pow. 0,1611 ha,
dz. nr ew. 190/3 – pow. 0,1137 ha,
dz. nr ew. 191/2 – pow. 0,2015 ha,
dz. nr ew. 191/3 – pow. 0,0306 ha,
dz. nr ew. 191/4 – pow. 0,1400 ha,
dz. nr ew. 192/2 – pow. 0,0561 ha,
dz. nr ew. 193/2 – pow. 0,0589 ha,
dz. nr ew. 194/2 – pow. 0,0870 ha,
dz. nr ew. 195/2 – pow. 0,1978 ha,
dz. nr ew. 196/2 – pow. 0,0864 ha,
dz. nr ew. 197/2 – pow. 0,1603 ha,
dz. nr ew. 198/2 – pow. 0,1613 ha,
dz. nr ew. 199/2 – pow. 0,1688 ha,
dz. nr ew. 200/2 – pow. 0,1747 ha,
dz. nr ew. 201/2 – pow. 0,3587 ha,
dz. nr ew. 202/2 – pow. 0,6101 ha,
dz. nr ew. 203/2 – pow. 0,1306 ha,
dz. nr ew. 204/2 – pow. 0,2650 ha,
dz. nr ew. 205/2 – pow. 0,1299 ha,
dz. nr ew. 206/2 – pow. 0,2326 ha,
dz. nr ew. 207/2 – pow. 0,0072 ha,
dz. nr ew. 208/1 – pow. 0,0017 ha,
dz. nr ew. 211/3 – pow. 0,0402 ha,
dz. nr ew. 212/4 – pow. 0,0223 ha,
dz. nr ew. 214/2 – pow. 0,2655 ha,
dz. nr ew. 215/2 – pow. 0,4960 ha,
dz. nr ew. 216/2 – pow. 0,1018 ha,
dz. nr ew. 217/2 – pow. 0,0218 ha,
dz. nr ew. 307/2 – pow. 0,0718 ha,
dz. nr ew. 308/1 – pow. 0,0269 ha,
dz. nr ew. 308/2 – pow. 0,3410 ha,
dz. nr ew. 362/2 – pow. 0,2900 ha,
dz. nr ew. 363/2 – pow. 0,3736 ha,
dz. nr ew. 364/2 – pow. 0,2786 ha,
dz. nr ew. 365/2 – pow. 0,0800 ha,
dz. nr ew. 366/1 – pow. 0,0021 ha,
dz. nr ew. 367/3 – pow. 0,4848 ha,
dz. nr ew. 368/3 – pow. 0,8239 ha,
dz. nr ew. 371/2 – pow. 0,3020 ha,
dz. nr ew. 372/2 – pow. 0,6150 ha,
dz. nr ew. 373/2 – pow. 0,0933 ha,
dz. nr ew. 464/3 – pow. 0,0465 ha,
dz. nr ew. 464/5 – pow. 0,0138 ha,
dz. nr ew. 466/2 – pow. 0,0060 ha,
dz. nr ew. 466/4 – pow. 0,0567 ha,
dz. nr ew. 467/2 – pow. 0,0125 ha,
dz. nr ew. 467/4 – pow. 0,0734 ha,
dz. nr ew. 468/2 – pow. 0,0099 ha,
dz. nr ew. 468/4 – pow. 0,0611 ha,
dz. nr ew. 469/3 – pow. 0,0355 ha,
dz. nr ew. 470/2 – pow. 0,0122 ha,
dz. nr ew. 470/4 – pow. 0,1014 ha,
dz. nr ew. 471/2 – pow. 0,2130 ha,
dz. nr ew. 472/2 – pow. 0,2687 ha,
dz. nr ew. 473/2 – pow. 0,1464 ha,
dz. nr ew. 474/2 – pow. 0,1312 ha,
dz. nr ew. 475/2 – pow. 0,1530 ha,
dz. nr ew. 476/2 – pow. 0,1004 ha,
dz. nr ew. 476/4 – pow. 0,0096 ha,
dz. nr ew. 477/2 – pow. 0,1373 ha,
dz. nr ew. 477/4 – pow. 0,0129 ha,
dz. nr ew. 478/2 – pow. 0,1528 ha,
dz. nr ew. 478/4 – pow. 0,0140 ha,

dz. nr ew. 479/2 – pow. 0,1456 ha,
dz. nr ew. 479/4 – pow. 0,0120 ha,
dz. nr ew. 482/2 – pow. 0,1197 ha,
dz. nr ew. 483/2 – pow. 0,1101 ha,
dz. nr ew. 484/2 – pow. 0,1219 ha,
dz. nr ew. 485/2 – pow. 0,0862 ha,
dz. nr ew. 486/2 – pow. 0,0911 ha,
dz. nr ew. 487/2 – pow. 0,1049 ha,
dz. nr ew. 488/2 – pow. 0,0665 ha,
dz. nr ew. 489/2 – pow. 0,0833 ha,
dz. nr ew. 490/2 – pow. 0,1953 ha,
dz. nr ew. 491/2 – pow. 0,0513 ha,
dz. nr ew. 492/2 – pow. 0,0519 ha,
dz. nr ew. 493/2 – pow. 0,1008 ha,
dz. nr ew. 494/2 – pow. 0,1073 ha,
dz. nr ew. 495/2 – pow. 0,1058 ha,
dz. nr ew. 522/1 – pow. 0,0044 ha,
dz. nr ew. 523/2 – pow. 0,0072 ha,
dz. nr ew. 524/2 – pow. 0,0224 ha,
dz. nr ew. 525/2 – pow. 0,2774 ha,
dz. nr ew. 526/2 – pow. 0,2299 ha,
dz. nr ew. 527/2 – pow. 0,2084 ha,
dz. nr ew. 528/2 – pow. 0,1217 ha,
dz. nr ew. 529/2 – pow. 0,0349 ha,
dz. nr ew. 555/2 – pow. 0,0114 ha,
dz. nr ew. 556/2 – pow. 0,0396 ha,
dz. nr ew. 557/2 – pow. 0,0432 ha,
dz. nr ew. 571/2 – pow. 0,0213 ha,
dz. nr ew. 572/2 – pow. 0,0204 ha,
dz. nr ew. 573/1 – pow. 0,0115 ha,
dz. nr ew. 573/3 – pow. 0,0118 ha,

- obręb geodezyjny 17 Roszkowa Wola Kolonia,

dz. nr ew. 1/4 – pow. 0,0325 ha,
dz. nr ew. 1/5 – pow. 0,1758 ha,
dz. nr ew. 2/3 – pow. 0,2373 ha,
dz. nr ew. 2/4 – pow. 0,0122 ha,
dz. nr ew. 3/2 – pow. 0,2586 ha,
dz. nr ew. 4/2 – pow. 0,3472 ha,
dz. nr ew. 5/2 – pow. 0,1564 ha,
dz. nr ew. 6/2 – pow. 0,0867 ha,
dz. nr ew. 7/2 – pow. 0,0247 ha,
dz. nr ew. 141/3 – pow. 0,0200 ha,
dz. nr ew. 141/5 – pow. 0,0091 ha,
dz. nr ew. 141/6 – pow. 0,0298 ha,
dz. nr ew. 142/4 – pow. 0,0093 ha,
dz. nr ew. 142/5 – pow. 0,4143 ha,
dz. nr ew. 142/6 – pow. 0,1773 ha,
dz. nr ew. 143/2 – pow. 0,0729 ha,
dz. nr ew. 390/3 – pow. 0,0056 ha,
dz. nr ew. 390/4 – pow. 0,0250 ha,
dz. nr ew. 390/5 – pow. 0,0353 ha.

Zasięg ww. terenów wskazano na rysunku zmiany studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego".

6.2 Obiekty i obszary dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Jedynymi obszarami, dla których może być wyznaczony w złożu kopaliny filar ochronny są tereny eksploatacji powierzchniowej kopalin posiadające udokumentowane złoża.

6.3 Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej

W gminie Rzeczyca nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984 i nr 153, poz. 1271).

7. Kierunki rozwoju układu komunikacji

7.1 Układ drogowy

Obszar gminy posiada dobrze rozwinięty układ komunikacyjny.

Na układ drogowy składają się drogi: wojewódzka, powiatowe oraz sieć dróg gminnych. Znaczna gęstość dróg zapewnia dobrą dostępność do jednostek osiedleńczych. Podstawowym sposobem przemieszczania się osób jest indywidualna komunikacja samochodowa, a w ruchu zewnętrznym komunikacja autobusowa.

Istnieje duże zapotrzebowanie na modernizację istniejącego układu drogowego, zwłaszcza o znaczeniu lokalnym, polegającą głównie na poszerzaniu dróg i zmianie bądź naprawie nawierzchni.

Planowane inwestycje drogowe wymieniono w Rozdziale III, pkt. 10.

Przyjmuje się następującą klasyfikację dróg:

- drogi sklasyfikowane jako główne – **G** :
  - droga wojewódzka nr 726 - relacji: Rawa Maz. – Rzeczyca – Inowłódz – Opoczno – Bronów – Dębica;
- drogi sklasyfikowane jako zbiorcze – **Z** :
  - drogi powiatowe:
    - nr 4306E – Regnów – Cielądz – Sadykierz – Czerniewice,
    - nr 4308E – Zapłocie – Lubocz,
    - nr 4309E – relacji : Rzeczyca – Glina – Królowa Wola,
    - nr 4310E – relacji: Zawady – Rzeczyca – granica woj. (Nowe Miasto);
- drogi sklasyfikowane jako lokalne – **L** :
  - drogi powiatowe:
    - nr 4307E – relacji: Brzozów - Glina,
    - nr 4310E – relacji: Zawady – Rzeczyca – granica woj. (Nowe Miasto),
  - drogi gminne:
    - nr 116112E – relacji: Brzozów, Kanice, Stanisławów,
    - nr 116111E – relacji: Kanice – Chociw (od dr. woj. 726 do granic gm. Czerniewice) –Wiechnowice – Bartoszówka (od dr. woj. 726 do dr. pow. 4306) – Bartoszówka – Gustawów – Jeziorzec – Roszkowa Wola (od dr. pow. 4306E do dr. pow. 4310E),
    - nr 116351E – relacji: Bartoszówka – Mroczkowice do granic gm. Cielądz,
    - nr 116352E – relacji: Bartoszówka – Kuczyzna,

- nr 116353E – relacji: Jeziorzec – Pugrasyn (od dr. gm. 116111E do dr. pow. 4310E),
- nr 116355E – relacji: Rzeczyca (ul. Długa) – Bartoszówka (do dr. gm. 116356E),
- nr 116113E – wieś Zawady,
- nr 116356E – relacji: Rzeczyca – ulice: Lipowa, Zakątna, Nowa, Graniczna,
- nr 116358E – relacji: Kawęczyn – Grotowice,
- nr 116359E – relacji: Rzeczyca (ul. Łąkowa) – Kawęczyn,
- nr 107251E – relacji: Łęg – Rzeczyca,
- nr 116360E – relacji: Lubocz – Brzeg – Grotowice – Brzeziny – Łęg – Rzeczyca (ul. Hubala),
- nr 116357E – Glina przez wieś,
- nr 116367E – Rzeczyca – ulice: Zachodnia, Akacjowa,
- nr 116369E – Rzeczyca (ul. Wiśniowa);

• drogi sklasyfikowane jako dojazdowe – **D** :

- drogi powiatowe:
  - fragment drogi powiatowej nr 4309E,
- drogi gminne:
  - nr 116355E – relacji: Rzeczyca (od dr. gm. 116356E) - Bartoszówka,
  - nr 116365E – Rzeczyca (ul. Niska do rzeki Pilicy),
  - nr 116354E – relacji: Sadyklerz Ameryka – Brzozów,
  - nr 116361E – Rzeczyca (ul. Leśna),
  - nr 116362E – relacji: Glina – Poświętne,
  - nr 116363E – Rzeczyca (ul. Piaskowa),
  - nr 116364E – Rzeczyca (ul. Zacisze),
  - nr 116366E – Rzeczyca (ul. Słoneczna),
  - nr 116368E – Rzeczyca (ul. Polna),
  - nr 116370E – Lubocz – Gustawów – Bartoszówka,
  - nr 116371E – relacji: Bobrowiec do szkoły,
  - nr 116372E – relacji: Bobrowiec-Rzeczyca,
  - nr 116358E – relacji: Kawęczyn-Lubocz,

  pozostałe drogi oznaczone na rysunku zmiany studium są drogami sklasyfikowanymi jako dojazdowe – D.

Dla drogi głównej oznaczonej symbolem G wymagany pas drogowy w liniach rozgraniczających powinien mieć szerokość nie mniejszą niż 25,0 m.

Dla dróg zbiorczych oznaczonych symbolem Z wymagany pas drogowy w liniach rozgraniczających powinien mieć szerokość nie mniejszą niż 20,0 m.

Dla dróg lokalnych **L** zalecany pas drogowy w liniach rozgraniczających powinien mieć szerokość odpowiednio:

- nie mniejszą niż 15,0 m na obszarach poza terenem zabudowy i nie przeznaczonym pod zabudowę,

- nie mniejszą niż 12,0 m dla ulic na terenach zabudowy i przeznaczonych pod zabudowę

Dla dróg i ulic dojazdowych **D**, zalecany pas drogowy w liniach rozgraniczających powinien mieć szerokość odpowiednio:

- nie mniejszą niż 15,0 m w obszarze poza terenem zabudowy i nie przeznaczonym pod zabudowę,
- nie mniejszą niż 10,0 m dla ulic w terenach zabudowy i przeznaczonych pod zabudowę.

Dla w/w dróg i ulic dopuszcza się miejscowe zawężenia wynikające z istniejącego zagospodarowania.

7.2 Układ kolejowy

Centralna Magistrala Kolejowa, której fragment zlokalizowany jest na terenie gminy Rzeczyca jako element sieci TEN – T przewidywana jest do przebudowy w celu dostosowania do prędkości 250-300 km/h. Obecnie trwają prace modernizacyjne na tej linii.

Usytuowanie budowli, budynków, drzew i krzewów oraz wykonanie robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowych musi być zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

7.3 Układ tras turystycznych

Zgodnie z „Programem turystyki w województwie łódzkim na lata 2007-2020" w zagospodarowaniu gminy Rzeczyca uwzględniono:

- Międzynarodowy Szlak Rowerowy Poznań – Łódź – Warszawa o znaczeniu ponadregionalnym, tzw. Łódzka Magistrala Rowerowa E-W,
- Szlak Rowerowy Parków Krajobrazowych,
- Łódzki Szlak Konny im. H. Dobrzańskiego „Hubala" wg koncepcji funkcjonalno-przestrzennej wojewódzkiego szlaku konnego im. H. Dobrzańskiego „Hubala".

Wszystkie w/w szlaki mają charakter ponadregionalny lub regionalny.

Ich fragmenty przebiegające przez gminę Rzeczyca wytrasowane zostały w jej południowej części - najbardziej atrakcyjnej pod względem przyrodniczo-krajobrazowym.

8. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Rozwój infrastruktury technicznej jest jednym z najważniejszych priorytetów polityki przestrzennej gmin. Od jego dynamiki i kierunków zależy poziom życia mieszkańców oraz możliwość pozyskiwania inwestorów strategicznych.

8.1 Zaopatrzenie w wodę

W zakresie zaopatrzenia gminy w wodę konsumpcyjną przewiduje się:

- podstawą zaopatrzenia gminy w wodę na cele bytowe, gospodarcze i przeciwpożarowe jest i nadal pozostanie system istniejących wodociągów zbiorowych (wodociągi „Sadykierz", „Grotowice" i „Jeziorzec"), opartych o zasoby wód podziemnych;
- głównymi źródłami zasilania są i pozostaną ujęcia wody zlokalizowanych w Sadyklerzu, Grotowicach i Jeziorcu,
- w wyznaczonych strefach ochrony bezpośredniej wymienionych głębinowych ujęć wody należy uwzględniać zakazy, ograniczenia i rygory sanitarne ustalone w decyzjach ustalających te strefy,

- zaspokajanie potrzeb ilościowych wynikających z zakładanego rozwoju przestrzennego i standardów jakościowych, następować będzie przez modernizację i rozbudowę istniejących źródeł wody oraz urządzeń uzdatniania i przesyłu wody,
- w ramach wieloletniego zadania „Uporządkowanie i usprawnienie gospodarki wodociągowej w gminie Rzeczyca (lata 2014-2015)" przewiduje się wybudowanie nowej nitki sieci głównej z ujęcia w Grotowicach do sieci wodociągowej w Rzeczycy,
- doprowadzanie wody do wyznaczonych w zmianie studium terenów przeznaczonych do urbanizacji następować będzie przez rozbudowę sieci wodociągowej; standard wyposażenia zapewniać powinien możliwość zaopatrzenia w wodę z gminnej sieci wodociągowej 100% zabudowy mieszkaniowej, usługowej i wszelkich form działalności gospodarczej,
- zakłady korzystające z ujęć własnych dla potrzeb produkcyjnych mogą nadal z nich korzystać na warunkach określonych w odrębnych przepisach,
- zakłada się zachowanie istniejącej sieci wodociągowej oraz przyłączy wodociągowych, z możliwością modernizacji, przebudowy i rozbudowy,
- istniejące indywidualne ujęcia wody, wskazuje się do zachowania jako awaryjne źródła wody; mogą one stanowić źródło zaopatrzenia gminy w wodę w warunkach kryzysowych, pod warunkiem dopuszczenia do eksploatacji przez właściwy organ Inspekcji Sanitarnej; likwidacja ujęć dopuszczalna jest na warunkach określonych w odrębnych przepisach.

8.2 Odprowadzanie ścieków sanitarnych, wód opadowych i roztopowych

Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Obecnie na terenie gminy Rzeczyca, sieć kanalizacji sanitarnej jest zrealizowana lub w trakcie realizacji w sołectwach: Bartoszówka, Bobrowiec, Sadykierz, Brzozów. Ścieki z budynków mieszkalnych i obiektów usługowych z pozostałych terenów zbierane są w zbiornikach bezodpływowych (szambach), z których okresowo wywożone są samochodami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Bartoszówce.

Działania prowadzone na obszarze gminy na rzecz porządkowania stanu gospodarki ściekowej poprzez planowaną budowę gminnej sieci kanalizacyjnej oraz zbiorczych i indywidualnych oczyszczalni ścieków należy uznać za właściwe, chociaż tempo i zakres ich realizacji nie nadąża za potrzebami.

Przewidywany rozwój obszarów zainwestowania, w tym obok terenów mieszkaniowych, terenów produkcyjno-usługowych, rekreacji i wypoczynku, narzuca odpowiednie rygory i konieczność podejmowania zintensyfikowanych działań, prowadzących do uregulowania stanu odprowadzania ścieków w sposób bezpieczny dla środowiska i zgodny z wymaganiami jego ochrony na wszystkich zurbanizowanych terenach gminy.

Za niezbędne uznaje się:

- budowę systemu kanalizacji sanitarnej w ramach, którego konieczna jest rozbudowa istniejącej oczyszczalni „Bartoszówka" lub budowa nowej na miejscu istniejącej, o przepustowości 600 m3/d.
- Ścieki komunalne ze zlewni zmodernizowanej oczyszczalni „Bartoszówka" będą do niej doprowadzane przy pomocy zbiorczej kanalizacji rozdzielczej systemem kanalizacji grawitacyjnej przy

współudziale przepompowni ścieków i rurociągów tłocznych. Należy rozbudować sieć zbiorczej kanalizacji rozdzielczej. Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do wybudowania wynosi 31,5 km. Projekt zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej zakłada, że trasy kolektorów grawitacyjnych i tłocznych przebiegać będą wzdłuż dróg, w poboczach lub w drogach gminnych. Powyższe uzależnione jest od uzyskania zgody właściciela drogi oraz od stanu nawierzchni,

- w następnej kolejności należy uwzględniać budowę sieciowych systemów kanalizacyjnych, grawitacyjnych i ciśnieniowych oraz lokalnych oczyszczalni ścieków dla terenów położonych poza zasięgiem w/w planowanej sieci, zwłaszcza w odniesieniu do terenów wskazanych do rozwoju urbanizacji w bezpośrednim sąsiedztwie lub istniejących w ramach terenów objętych planową ochroną przyrody. Wskazane jest docelowe objęcie zbiorczym systemem kanalizacji wsi: Rzeczyca – Rzeczyca Nowa – Bobrowiec, Łęg – Brzeziny – Grotowice – Brzeg, Roszkowa Wola – Roszkowa Wola Kolonia – Jeziorzec, wraz z budową oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w: Rzeczycy, Koloni Roszkowej Woli i Luboczy, niezbędnych dla obsługi tych układów kanalizacji. Wskazane lokalizacje mają charakter orientacyjny i mogą podlegać dalszym uściśleniom (w tym ewentualnym zmianom lokalizacji w ramach terenów rolnych oraz łąk i pastwisk),
- upowszechnianie i kontynuację budowy przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni ścieków w terenach poza zasięgiem planowanego zbiorczego systemu kanalizacji, w tym w terenach o zabudowie rozproszonej i w obiektach oddalonych od projektowanego systemu sieciowego, z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych lub do ziemi, zawsze na warunkach wynikających z obowiązujących w tym zakresie przepisów,

Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych

W zakresie odprowadzania wód deszczowych i roztopowych przewiduje się:

- generalnie nie ma potrzeby budowy na terenie gminy zorganizowanego systemu sieci kanalizacji deszczowej. W indywidualnych przypadkach, wynikających z lokalnych potrzeb, możliwa jest budowa kanalizacji deszczowej z odprowadzeniem wód opadowych do odbiorników naturalnych: rzek, rowów melioracyjnych lub do ziemi, zawsze na warunkach wynikających z obowiązujących w tym zakresie przepisów,
- rzeka Pilica i jej dopływy prowadzą wody w V klasie czystości i jest to wynikiem odprowadzania do wód nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych z nieskanalizowanych terenów oraz spływu powierzchniowego nawozów z sąsiadujących terenów rolniczych. Konieczne jest prowadzenie systematycznych działań na rzecz poprawy jakości i ochrony wód powierzchniowych. Obok porządkowania gospodarki ścieków sanitarnych ważne jest utrzymywanie w czystości zlewni. Wszystkie obiekty i tereny, z których spływ wód stanowić może zagrożenie dla środowiska przyrodniczego muszą ujmować wody opadowe w lokalne układy sieciowe i oczyszczać je przed wprowadzeniem do odbiornika we własnym zakresie, na odpowiednich urządzeniach podczyszczających,

- należy zapewnić właściwe warunki odbioru wód opadowych poprzez utrzymywanie dobrego stanu technicznego koryt rzek, drożności rowów melioracyjnych i odwadniających, budowę zbiorników retencyjnych na ciekach.

Zgodnie z powyższym w zmianie studium uwzględnia się przewidywane w ramach realizacji programu „małej retencji" budowę zbiorników „Kanice" i „Gapinin" oraz odbudowę zbiornika „Bartoszówka", a także budowę pozostałych zbiorników opisanych w Rozdziale III, pkt 2.3.

8.3 Zaopatrzenie w energię elektryczną

W zakresie zaopatrzenia gminy w energię elektryczną przewiduje się:

- energia elektryczna dostarczana jest i będzie do mieszkańców gminy Rzeczyca magistralnymi napowietrznymi liniami 15 kV wyprowadzanymi ze stacji 110/15 kV „Roszkowa Wola",
- przez teren gminy przebiegają dwie napowietrzne linie 110 kV: „Żurawia – Roszkowa Wola" oraz „Roszkowa Wola – Mogielnica",
- wzdłuż istniejących linii obowiązują strefy ochronne:
  - linia napowietrzna 15 kV – pas terenu o szerokości 7,5 m od osi na każdą stronę,
  - linia napowietrzna 110 kV – pas terenu o szerokości 18,0 m od osi na każdą stronę,
- określone wyżej szerokości stref są maksymalne i mogą być zmniejszone w indywidualnych przypadkach za zgodą gestora sieci,
- w ww. strefach ustala się:
  - zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych i terenów przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
  - warunki lokalizacji w w/w strefie pozostałych obiektów budowlanych wymają każdorazowego, indywidualnego uzgodnienia z gestorem sieci,
  - zakaz sadzenia roślinności wysokiej pod linia i w odległości do 10 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu,
- wokół transformatorów 110/15 kV obowiązuje strefa ochrony akustycznej, która wynosi 150 m,
- istniejący system zasilania gminy powinien być zmodernizowany głównie w zakresie linii nisklego napięcia oraz stacji transformatorowych 15/0,4kV z zasilającymi je liniami odgałęźnymi 15kV w celu zaspokojenia obecnych i perspektywicznych potrzeb elektroenergetycznych na poziomie lokalnym poszczególnych miejscowości,
- na terenach przewidzianych dla nowej zabudowy lub w przypadku zwiększenia intensywności istniejącego zagospodarowania przewidzieć należy budowę nowej sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia; na etapie sporządzania planu należy przewidzieć wydzielenie terenów potrzebnych do lokalizacji urządzeń elektroenergetycznych, a zwłaszcza pod lokalizację stacji transformatorowych.

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" założono zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych ukierunkowane na:

- produkcję energii z biomasy jako kierunek priorytetowy dla województwa,
- rozwój energetyki biogazowej z wykorzystaniem tzw. kogeneracji na oczyszczalniach(produkcja biogazu na oczyszczalniach ścieków).

Zgodnie z powyższym kierunkiem wskazanym w w/w planie na terenie gminy planuje się lokalizację:

- farm wiatrowych zlokalizowanych w północnej części gminy,
- bioelektrowni produkującej energię elektryczną w wyniku procesu spalania biomasy – zlokalizowanej w sołectwie Bobrowiec,
- farm fotowoltaicznych zlokalizowanych w północnej i środkowej części gminy.

Docelowo nie wyklucza się budowy biogazowni-elektrowni napędzanej skroplonym gazem.

8.4 Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy nie występuje sieć gazu przewodowego.

Docelowo zakłada się gazyfikację gminy na średnim ciśnieniu. Źródłem gazu dla gminy będzie planowana lokalna magistrala gazowa wysokiego ciśnienia prowadzona przez gminę Czerniewice do gminy Rzeczyca. Jej przebieg w sposób orientacyjny został wskazany w „ Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego".

Przewiduje się, że zasilanie gminy w gaz będzie się odbywało poprzez stację redukcyjno-pomiarową I-go stopnia (SRP) zlokalizowaną na terenie gminy Rzeczyca.

Zarówno przebieg gazociągu, jak i lokalizacja stacji redukcyjno-pomiarowej wymagają potwierdzenia przez analizę techniczno-ekonomiczną ich opłacalności oraz uściślenia lokalizacji na etapie dalszych prac projektowych. Realizacja w/w gazociągu wysokiego ciśnienia umożliwi gazyfikację gminy.

Na terenie gminy możliwa jest budowa gazociągów średniego ciśnienia w układzie pierścieniowo – rozgałęźnym. Gaz może być wykorzystywany dla potrzeb socjalnych i grzewczych.

Podstawowa realizacja sieci gazowej winna obejmować:

- budowę sieci rozdzielczej średniego ciśnienia,
- budowę przyłączy domowych z reduktorami,
- budowę instalacji wewnętrznych z gazomierzami,
- budowę stacji gazowych IIo dla odbiorców pobierających więcej niż 60 m3/h, nie wyklucza się zasilania tych odbiorców bezpośrednio z sieci średniego ciśnienia.

Podmiotami odpowiedzialnymi za rozwój i gazyfikację terenów gminy Rzeczyca mogą być wyłącznie przedsiębiorstwa posiadające koncesję na dystrybucję lub przesył paliwa gazowego.

Do czasu wprowadzenia rozwiązania docelowego – sieci gazowej przewodowej , zaopatrzenie w gaz będzie realizowane w systemie indywidualnym tj. z butli bądź zbiorników gazu płynnego lokalizowanych bezpośrednio u odbiorców.

8.5 Zaopatrzenie w ciepło

Ze względu na brak na terenie gminy sieci ciepłowniczej, przewiduje się:

- zaopatrzenie w ciepło do celów technologicznych, grzewczych i ciepłej wody użytkowej odbywać się będzie w systemie rozproszonym w oparciu o źródła lokalne (kotłownie, paleniska domowe) z wykorzystaniem różnych nośników energii (paliw stałych i płynnych),
- należy wykluczyć stosowanie technologii i paliw powodujących emisję zanieczyszczeń stałych i gazowych powyżej dopuszczalnych parametrów określonych w przepisach odrębnych,

- należy dążyć do przebudowy systemów grzewczych przede wszystkim w obiektach komunalnych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, np. pomp ciepła,
- nie wyklucza się wykorzystania do celów grzewczych energii elektrycznej. Warunki dla tego rodzaju ogrzewania określi Zakład Energetyczny,
- zakłada się również możliwość wykorzystania do celów grzewczych energii cieplnej będącej efektem ubocznym działania ewentualnej biogazowni.

8.6 Telekomunikacja

W zakresie telekomunikacji przewiduje się:

- dalszy rozwój telefonii stacjonarnej i komórkowej z udziałem różnych operatorów stwarzających konkurencyjność usług i maksymalne zaspokojenie potrzeb abonentów,
- zakłada się pełną dostępność wszystkich , zarówno istniejących jak i projektowanych do zabudowy terenów do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, funkcjonujących na rynku usług komunikacji elektronicznej, z możliwością:
  - lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji w niezbędnym zakresie , również w odniesieniu do infrastruktury światłowodowej, wraz z zachowaniem dostępu do urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej przez gestora sieci w trybach zwykłej eksploatacji, jak i w trybie awaryjnym,
  - objęcia terenu zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie.
- zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wspierania rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych sporządzane na obszarze gminy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie mogą ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nich rozwiązania nie mogą uniemożliwiać lokalizowania inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, o ile są one zgodne z przepisami odrębnymi.

8.7 Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami przewiduje się:

- dalszą kontynuację gromadzenia odpadów komunalnych w ramach poszczególnych nieruchomości oraz usuwanie nieczystości bytowych, stałych w ramach zorganizowanego wywozu nieczystości poza obszar gminy.

9. Obszary wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nieleśne

9.1 Obszary wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na obszarze gminy Rzeczyca obecnie tylko pojedyncze tereny o stosunkowo niewielkich powierzchniach objęte są obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ich wykaz zamieszczono w Rozdziale II , pkt. 9.1 .

Na rysunku zmiany studium – „ Kierunki rozwoju przestrzennego" wskazano dodatkowe tereny wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Są to:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:
  - w Rzeczycy – w jej południowej części;
- tereny zabudowy zagrodowej, rekreacji indywidualnej, usług sportowo-rekreacyjnych wraz z otoczeniem:
  - w Grotowicach, w tym nad Pilicą, planowany program: urządzona plaża, przystań kajaków; zaplecze sanitarno – obsługowe, terenowe urządzenia sportowe;
- tereny zabudowy produkcyjno – usługowej:
  - w Rzeczycy Nowej – przy drodze DP 4310E,
  - w Bartoszówce – przy drodze 4306E;
- tereny farm wiatrowych z dopuszczeniem lokalizacji farm fotowoltaicznych wraz z innymi funkcjami usytuowanymi w strefach ich oddziaływania w sołectwach:
  - Kanice – Wiechnowice,
  - Bartoszówka,
  - Jeziorzec – Wola Roszkowa,
  - Bobrowiec – Sadykierz – Rzeczyca Nowa.

Ze względu na znaczące powierzchnie terenów dopuszcza się etapowanie zagospodarowania i w zależności od potrzeb inwestycyjnych objęcie w pierwszej kolejności miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego części wyznaczonego terenu, a dopiero w dalszej kolejności uruchomienie procedury planistycznej dla pozostałego terenu, która może stanowić rezerwę dla docelowego zagospodarowania.

Dopuszcza się uściślenie zasięgów w/w terenów na etapie uruchomienia poszczególnych miejscowych planów.

Sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla w/w terenów winny zawierać uszczegółowione zasady zagospodarowania zgodne z ustalonymi w niniejszej zmianie studium wytycznymi.

Wskazane powyżej przeznaczenie zagospodarowania należy traktować jako docelowe. W zależności od możliwości i potrzeb inwestycyjnych dopuszcza się uwzględnienie w miejscowym planie obydwu rodzajów urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł o mocy przekraczającej 100kW lub tylko jednego z nich (elektrowni wiatrowych lub ogniw fotowoltaicznych) traktując je jako pierwszy etap zagospodarowania.

Wskazane tereny nie wykluczają możliwości sporządzenia, w zależności od potrzeb, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla innych terenów.

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

Nie wyznacza się:

- obszarów wymagających scaleń i podziałów,
- obszarów rozmieszczenia wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.

Zgodnie z przepisami odrębnymi, dla terenów górniczych dopuszcza się możliwość odstąpienia od opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku gdy przewidywane szkodliwe wpływy na środowisko będą nieznaczne , co w obszarze gminy winno dotyczyć złóż zlokalizowanych na glebach V i VI klasy bonitacyjnej gdy ich eksploatacja nie będzie kolizyjna dla istniejącego zagospodarowania danego terenu oraz otoczenia.

9.2 Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Zgodnie z art.7 ust.2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz.1266 ze zm.), zmienionym przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1657), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2009 r., uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze wymagają jedynie grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I – III.

Zgodnie z w/w ustawą uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nieleśne wymagają ;

- grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa – zgoda Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby,
- pozostałych gruntów leśnych – zgoda Marszałka Województwa Łódzkiego .

W związku ze zgłoszonymi wnioskami , w zmianie studium wyznaczono nowe tereny przewidziane do urbanizacji - zagospodarowania różnymi funkcjami. Powyższe zasadniczo dotyczyło terenów posiadających dobrą dostępność komunikacyjną oraz możliwość obsługi infrastrukturą techniczną. Wśród w/w terenów pojedyncze zlokalizowane są na gruntach III klasy bonitacyjnej oraz na gruntach leśnych.

W wyniku analizy powyższych tereny pod kątem bonitacji gleb i ich powierzchni wyznaczono zasięgi obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na nierolnicze zlokalizowane są:

- w sołectwie Rzeczyca,
- zlokalizowane przy drodze DP 4309E,

- w sołectwie Rzeczyca Nowa zlokalizowane przy drogach DP 4310E oraz DG 3066511 i DG 3066512.

Tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne zlokalizowane są:

- w sołectwie Łęg - przy drodze gminnej relacji Łęg – Żądłowice oraz przy drodze gminnej relacji Rzeczyca – Łęg przy granicy z gminą Poświętne,
- w sołectwie Lubocz – w północno – wschodniej części , w rejonie drogi powiatowej 4810 E,
- w sołectwie Kanice – we wschodniej i zachodniej części przy drodze wojewódzkiej 726,
- w sołectwie Wiechnowice w północno – zachodniej części , przy granicy z sołectwem Kanice.

10. Zadania i inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym

W obszarze gminy Rzeczyca nie występują przedsięwzięcia umieszczone w programach zadań rządowych.

Planuje się natomiast następujące inwestycje celu publicznego:

o charakterze ponadlokalnym:

- modernizacja Centralnej Magistrali Kolejowej (prace w trakcie wykonywania),
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia wraz ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi prowadzonego od strony gminy Czerniewice.

Do najważniejszych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym należą natomiast:

- zadania remontowe i inwestycyjne w zakresie utrzymania dróg:
  - modernizacja dróg gminnych, w tym przebudowa ciągu komunikacyjnego Rzeczyca – Czerniewice, łączącego drogę powiatową nr 4310E w miejscowości Roszkowa Wola oraz drogę wojewódzką nr 726 w miejscowości Wiechnowice,
  - rozbudowa drogi gminnej Lubocz – Brzeg – Grotowice – Brzeziny – Łęg (w trakcie realizacji),
  - modernizacja drogi gminnej nr 116355E Bobrowiec – Rzeczyca,
  - budowa drogi gminnej Łęg – Myslakowiec – do granic administracyjnych gminy wraz z infrastrukturą pieszo-rowerową,
  - budowa ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 726,
  - budowa ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż dróg powiatowych i gminnych,
- zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę:
  - uporządkowanie i usprawnienie gospodarki wodociągowej w gminie – budowa nowej nitki sieci głównej ze studni w Grotowicach do sieci w Rzeczycy,
- zadania inwestycyjne z zakresu oczyszczania ścieków:
  - budowa sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wraz z oczyszczalniami ścieków dla obsługi układów sieci w sołectwach: Nowa Rzeczyca, Rzeczyca, Bartoszówka, Bobrowiec, Sadykierz, Brzozów,

- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, budowa 2 oczyszczalni kontenerowych dla miejscowości: Łęg, Brzeziny, Grotowice, Brzeg, Roszkowa Wola, Roszkowa Wola Kolonia, Jeziorzec,
- zadania inwestycyjne z zakresu elektroenergetyki:
  - budowa oświetlenia ulicznego w Łęgu, Gustawie, Glinie, Rzeczycy (ul. Zachodnia, Akacjowa, Polna, Zacisze), Luboczy, Zawadach,
- zadania z zakresu przeciwdziałania powodziom:
  - renowacja zbiornika wodnego w Wiechnowicach,
  - budowa zbiornika retencyjnego w Rzeczycy – ul. Zacisze i zagospodarowanie przyszłego terenu,
  - budowa zbiorników retencyjnych w Kanicach i Kawęczynie,
  - budowa zbiorników w Glinie (działka nr 41, działka nr 277/1),
  - odtworzenie budowli piętrzących wodę do wysokości 1,0m (groble „Glina I" i „Glina II"),
- zadania z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego:
  - zalesianie gruntów najniższych klas bonitacji,
  - rekultywacja terenów po eksploatacji surowców mineralnych oraz po dzikich składowiskach odpadów,
  - zaopatrzenie w energię cieplną z ekologicznych źródeł (gaz, oleje o niskiej zawartości siarki, energia elektryczna),
  - przebudowa systemów grzewczych w obiektach oświatowych, komunalnych z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii – pomp ciepła (budynki: Centrum Rekreacyjno-Sportowego w Kanicach, OSP w Rzeczycy, Luboczy, Sadykierzu),
- działania stymulujące rozwój gminy:
  - adaptacja, przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania dawnego budynku produkcyjno – usługowego na terenie parku im. I. Paderewskiego w Rzeczycy dla usług publicznych (placówka opiekuńczo – wychowawcza, przedszkole, pomieszczenia administracyjne dla Urzędu Gminy wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i komunikacyjną),
  - budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Rzeczycy, zagospodarowanie terenu RSP (stawy) na cele rekreacyjne
  - zagospodarowanie terenów rekreacyjno-sportowych: nad Pilicą w Grotowicach – budowa kompleksu „Stanica wodna w Grotowicach",
  - budowa sali gimnastycznej przy szkole w Sadykierzu,
  - urządzenie przestrzeni publicznej na bazie istniejącej architektury przemysłowej w otoczeniu zabytkowego parku podworskiego,
  - urządzenie targowiska gminnego,
  - urządzenie placu koło kościoła,
  - urządzenie zieleni przed budynkami publicznymi,
  - udostępnienie turystom bunkrów w okolicy Luboczy (uporządkowanie, oznaczenie, ścieżka),

- uporządkowanie terenu cmentarza w Jeziorcu (I Wojna Światowa) oraz w Brzozowie,
- przebudowa systemów grzewczych w obiektach oświatowych z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii – pomp ciepła,
- budowa ciągu pieszo-rowerowego przy drodze gminnej w Rzeczycy – ul. Zacisze – Łąkowa wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych,
- prowadzenie prac konserwatorskich i robót budowlanych w obiektach zabytkowych, w celu podniesienia walorów turystycznych gminy, jej promocji i poprawy wizerunku: rewaloryzacja parku podworskiego im. I. Paderewskiego w Rzeczycy, prace konserwatorskie przy zabytkowej kapliczce w Grotowicach,
- rozbudowa i termoizolacja obiektu strażnicy OSP w Sadykierzu i przystosowanie pomieszczeń na świetlicę wiejską,
- przebudowa i termoizolacja obiektów komunalnych świetlic wiejskich w Bobrowcu, Jeziorcu, Kawęczynie, Łęgu,
- budowa dydaktycznych ścieżek rowerowych łączących sąsiednie gminy, cenne przyrodniczo tereny (przy współuczestnictwie lasów państwowych, partnerstwa z innymi gminami itd.).

Szczegółową listę inwestycji celu publicznego ujęto w „Planie rozwoju lokalnego gminy Rzeczyca". Kolejność i ewentualne uruchamianie inwestycji będzie uwarunkowane możliwościami finansowymi gminy oraz możliwością pozyskania funduszy zewnętrznych.

IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

Niniejsze opracowanie jest zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rzeczyca zatwierdzonego uchwałą NrXIX/69/99 Rady Gminy Rzeczyca z dnia 17 grudnia 1999r., spowodowaną przesłankami formalnymi i merytorycznymi omówionymi w Rozdziale I. W związku z tym, przyjęte rozwiązania są kontynuacją, z aktualizacją polegającą na dostosowaniu do: obowiązującej procedury formalno-prawnej, ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Łódzkiego przyjętego w 2010 r. , zamierzeń władz samorządowych w sferze polityki społeczno-gospodarczej i koncepcji przekształceń zainwestowania gminnego, a także wniosków zgłoszonych do zmiany studium.

Przyjęte rozwiązania mają gwarantować realizację celów polityki przestrzennej gminy zawartych w Rozdziale III, spójnych z celami i priorytetami określonymi na lata 2008 – 2015 w:

- Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Rzeczyca,
- Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Rzeczyca, dokumentach przyjętych przez samorząd terytorialny.

Zgodnie z powyższym, w zmianie studium utrzymano zrównoważony kierunek rozwoju przestrzennego gminy w okresie najbliższym, w perspektywie, jak również w okresie kierunkowym. Na całym obszarze gminy najważniejszymi celami pozostają:

- ochrona wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych wraz z wykorzystaniem potencjału turystyczno – rekreacyjnego,
- eliminowanie kolizji przestrzennych przez uszczegółowienie zasad zagospodarowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- poprawa powiązań funkcjonalno-przestrzennych gminy z gminami sąsiednimi i regionem, zmniejszanie uciążliwości przez likwidację źródeł uciążliwości, restrukturyzację przestrzeni, realizację odpowiednich stref,
- modernizacja układu komunikacyjnego gminy,
- rozbudowa i modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego gminy,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz dla potrzeb budownictwa jednorodzinnego i rekreacji indywidualnej (letniskowej).

Zrównoważony rozwój podstawowych funkcji zagospodarowania gminy powinien być osiągnięty na zasadach harmonizowania interesów publicznych i prywatnych z zachowaniem wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Służą temu ustalenia zawarte w zmianie studium w jego warstwie graficznej i opisowej. Całość ustaleń obejmuje wyróżnione w strukturze przestrzennej gminy tereny o wiodących funkcjach wraz z zakresem dopuszczalnych działań. Ustalenia odnoszą się również do całości występującej problematyki w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej, ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych.

W ramach niniejszej zmiany studium:

- określono główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej poprzez wyodrębnienie terenów ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania, a także wytyczono obszary wymagające rekultywacji,
- ustalono zasady ochrony środowiska i jego zasobów oraz ochrony przyrody,
- ustalono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków,

Ponadto określono:

- kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej,
- kierunki rozwoju komunikacji, zawierające podstawowe założenia układu komunikacyjnego, opis podstawowej sieci uliczno-drogowej wraz z jej klasyfikacją oraz powiązaniami z trasami zewnętrznymi,
- kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej, ustalające źródła zaopatrzenia i warunki dla zabezpieczenia kierunków rozwoju przestrzennego w zakresie: modernizacji, rozbudowy, budowy i nowych technologii obiektów i sieci – w zakresie zaopatrzenia w wodę, gospodarki ściekowej, zaopatrzenia w energię elektryczną oraz komunalnej gospodarki odpadami.

Dodatkowo wyszczególniono: cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym oraz określono zasięgi terenów wymagających opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wraz z określeniem dla nich funkcji podstawowej, funkcji uzupełniających, podstawowych wskaźników oraz wymogów w zakresie ochrony lokalnych elementów systemów przyrodniczych i ładu przestrzennego, a także obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Ustalenia graficzne określa rysunek zmiany studium – „Kierunki rozwoju przestrzennego" określają:

- granice i linie rozgraniczające,
- kierunki rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy,
- kierunki zagospodarowania obszarów zurbanizowanych,
- kierunki zagospodarowania obszarów niezurbanizowanych,
- kierunki kształtowania układu komunikacyjnego,
- kierunki ochrony i kształtowania środowiska kulturowego,
- inne.

Całość ustaleń zawartych w zmianie studium pełni rolę stymulowania i wspomagania rozwoju gospodarczego gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców.